
Príloha 2
Situácia
v poľnohospodárstve
a potravinárstve SR

1. Hlavné charakteristiky vývoja a postavenie poľnohospodárstva a potravinárstva v hospodárstve SR	4
2. Ekonomické výsledky	10
2.1. Výsledky odvetvia podľa ekonomického poľnohospodárskeho účtu	10
2.2. Výsledky hospodárenia v poľnohospodárskej prvovýrobe	11
2.3. Výsledky hospodárenia v potravinárskom priemysle	31
3. Výroba a agropotravinársky trh	35
3.1. Hrubá poľnohospodárska produkcia.....	35
3.1.1. Rastlinná výroba.....	36
3.1.2. Živočíšna výroba.....	48
3.2. Cenový vývoj na poľnohospodárskom a potravinovom trhu	55
3.3. Výroba potravín.....	58
3.4. Spotreba potravín.....	61
3.5. Bezpečnosť a kvalita potravín	65
3.6. Zahraničný obchod s poľnohospodárskymi a potravinárskymi výrobkami	69
4. Výrobné vstupy do poľnohospodárstva a potravinárstva.	73
4.1. Vstupy do poľnohospodárstva	73
4.2. Investície do potravinárskeho priemyslu	84
5. Štrukturálne zmeny a vlastnícke vzťahy.....	86
5.1. Podnikateľská štruktúra	86
5.2. Štruktúra poľnohospodárskej pôdy a trh s pôdou	90
5.3. Usporiadúvanie pozemkového vlastníctva	93
5.4. Pracovné sily	95
5.5. Produkcia biomasy a obnoviteľných zdrojov energie.....	101
5.6. Ekologická poľnohospodárska výroba	103
6. Vplyv poľnohospodárstva na životné prostredie	107
6.1. Čerpanie prírodných zdrojov v poľnohospodárstve	107
6.2. Vplyv poľnohospodárstva na kvalitu ovzdušia a vodných zdrojov.....	109
6.3. Finančné ukazovatele súvisiace s ochranou životného prostredia.....	114

1. Hlavné charakteristiky vývoja a postavenie poľnohospodárstva a potravinárstva v hospodárstve SR

Vývoj hlavných ukazovateľov hospodárstva SR¹

Výkonnosť ekonomiky SR meraná ukazovateľom hrubý domáci produkt (HDP), podľa údajov ŠÚ SR, v roku 2020 medziročne klesla (o 2,5 %) a dosiahla 91,6 mld. € v bežných cenách a 84,9 mld. € v stálych cenách (medziročný pokles o 4,8 %). Kým išlo o prvý pokles HDP od roku 2009 (v bežných ako aj v stálych cenách), v absolútnom vyjadrení sa v roku 2020 dosiahol objem HDP v bežných cenách vyšší ako v roku 2018 a v stálych cenách síce nižší ako v roku 2018, ale vyšší ako v roku 2017.

V roku 2020 išlo o prvý rok celosvetovej pandémie spôsobenej vírusovým ochorením COVID-19, ktorá sa rozšírila aj do SR, v dôsledku ktorej Vláda SR, vzhľadom na nepredvídateľné súvislosti a obmedzené poznatky ohľadom šírenia sa dovtedy neznámeho vírusového ochorenia, viac krát v priebehu roka 2020 a v rôznej intenzite sprísňovala podmienky na zamedzenie šírenia sa epidémie, okrem iného aj zatvorením časti ekonomiky v SR² (zákaz fungovania značného počtu subjektov ekonomiky), a to hlavne v mesiacoch marec až jún 2020 (približne od konca apríla 2020 prebiehalo postupné uvoľňovanie opatrení, a tým postupné otváranie podnikov, avšak naďalej pretrvávali značné obmedzenia činností pre nutnosť dodržiavania zdravotnícko-bezpečnostných obmedzení (ochrana pred respiračno-dotykovou formou šírenia sa vírusu) naprieč viacerými odvetviami hospodárstva SR, ktoré sú typické poskytovaním služieb variabilnému počtu širokej populácie a/alebo prevažne kontaktným charakterom súvisiacim s chodom danej prevádzky/podniku a pod., ale stále nie v rozsahu fungovania spred začiatku pandémie ako tomu bolo napr. v mesiacoch január či február 2020) a následne približne od druhej tretiny mesiaca október 2020 až do konca roka, resp. až do približne mesiacov apríl – máj 2021, čo do istej miery malo vplyv na výkonnosť ekonomiky SR.

1 Kapitola vypracovaná s využitím publikácie Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR vo 4. štvrťroku 2020, ŠÚ SR a databázy ŠÚ SR DATAcube.

2 buď zatvorením časti subjektov ekonomiky SR začiatkom roka 2020, resp. vo štvrtom štvrťroku 2020 (resp. aj následne v roku 2021) spočiatku uložením zákazu obyvateľstvu SR v subjektoch ekonomiky SR nakupovať, (s výnimkou nákupu potravín, liekov a podobných základných tovarov), a následne koncom roka 2020 opätovne zavedením povinnosti zatvoriť obchodné prevádzky počas viacerých po sebe nasledujúcich mesiacov (iné ako predávajúce potraviny, lieky a drogeriu) pre ekonomické subjekty SR, resp. prevádzky typu služieb vrátane kultúry; resp. na niekoľko týždňov aj niektoré veľké priemyselné podniky, z časti aj po vlastnej úvahe ich štatutárnych predstaviteľov

Tab. 1 Vývoj hlavných ukazovateľov hospodárstva SR

Ukazovateľ	2019	2020	Rozdiel 2020 – 2019
HDP ¹⁾ (bežné ceny) v mld. €*	93,9	91,6	-2,3
HDP ¹⁾ (stále ceny) v mld. € ²⁾ *	89,2	84,9	-4,3
Tempo rastu HDP v %			
– v bežných cenách ¹⁾ *	5,1	-2,5	-7,6
– v stálych cenách ^{1),2)} *	2,5	-4,8	-7,3
Miera inflácie v %	2,7	1,9	-0,8
Počet pracujúcich (podľa VZPS; medziročná zmena v %)	0,7	-2,0	-2,7
Miera nezamestnanosti v % (podľa VZPS)	5,8	6,7	0,9
Saldo zahraničného obchodu ³⁾ v mld. €**	1,1	3,2	2,2
Bilancia bežného účtu k HDP ⁴⁾ v %	-2,7	-0,4	2,3
Tempo rastu tvorby hrubého fixného kapitálu v % z b. c. ⁵⁾	7,9	-11,4	-19,3

Prameň: ŠÚ SR – Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR vo 4. štvrtroku 2020 (elektronická publikácia); databázy DATAcube a STATdat.

¹⁾ metodika ESA 2010

²⁾ v s. c. vypočítaných reťazením objemov k referenčnému roku 2015

³⁾ bežné ceny, hodnoty typu FOB (hodnota dovozu a vývozu s dodaním tovaru na hranicu vyvážajúcej krajiny), predbežné údaje jún 2021;

⁴⁾ NBS (údaj platný k mesiacu jún 2021)

⁵⁾ Revidované údaje

**Poznámka: Nesúlad v stĺpci Rozdiel 2020 – 2019 môže byť spôsobený zaokrúhľovaním čísel za roky 2019 a 2020; VZPS – výberové zisťovanie pracovných síl

*= revidované údaje ŠÚ SR z obdobia koniec apríla 2021

Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Priemerná miera inflácie v roku 2020 medziročne klesla o 0,8 p. b. a dosiahla úroveň 1,9%.

Tvorba hrubého fixného kapitálu (THFK) dosiahla 17 879,2 mil. € a oproti roku 2019 sa znížila tak v bežných cenách (11,4 %) ako aj v stálych cenách (12,0 %). Ide o prvý pokles od roku 2016.

Počet pracujúcich³ v hospodárstve SR v roku 2020 dosiahol 2 531,3 tisíc osôb a klesol o 2,0 %. Priemerná miera nezamestnanosti v roku 2020 dosiahla 6,7 % a oproti roku 2019 sa zvýšila (0,9 p. b.), v dôsledku rastu počtu nezamestnaných (15,0%) zo 157,7 tis. osôb v roku 2019 na 181,4 tis. osôb v roku 2020.

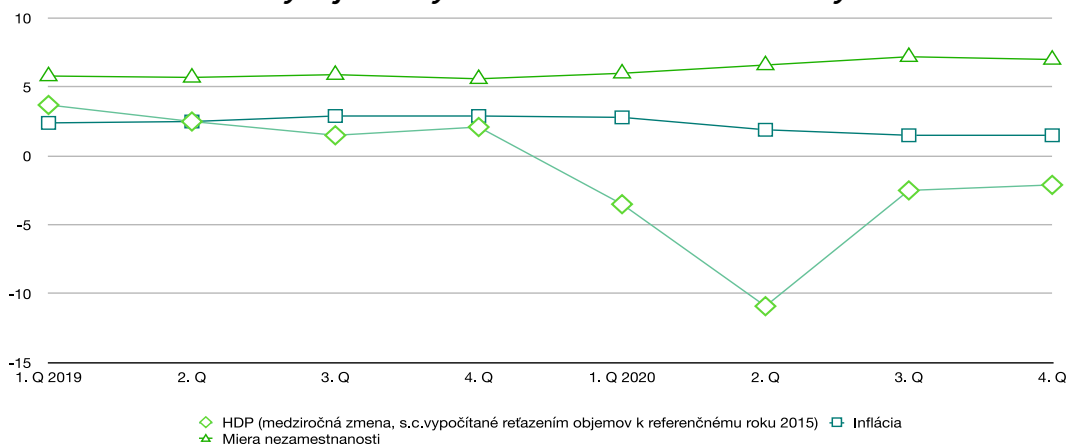
Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca v ekonomike SR dosiahla 1 133 €, medziročne vzrástla (o 3,8 %) a medziročne sa zvýšila aj reálna mzda (1,9 %).

V rámci **zahraničného obchodu SR** sa do zahraničia vyviezol tovar za 76,1 mld. €

3 Počet pracujúcich podľa výberového zisťovania pracovných síl (VZPS); v priemere za obdobie; pracujúci v zmysle VZPS sú všetky osoby vo veku od 15 rokov, ktoré v sledovanom (referenčnom) týždni vykonávajú aspoň 1 hodinu prácu za mzdu, plat alebo iný druh odmeny alebo prácu za účelom dosiahnutia zisku, vrátane osôb vykonávajúcich prácu na základe dohôd, sezónnych pracovníkov, osôb na riadnej materskej dovolenke, osôb pracujúcich v zahraničí menej ako 1 rok, osôb dochádzajúcich za prácou do zahraničia a osôb na platených aktivačných prácach; respondenti sú zahrnutí do odvetví podľa ekonomickej činnosti miestnej jednotky, nie celého podniku

a dovoz predstavoval 72,8 mld. €. Kladné saldo zahraničného obchodu SR sa medziročne zvýšilo približne 3násobne z 1,1 mld. € v roku 2019 na 3,2 mld. € v roku 2020.

Graf 1 Vývoj hlavných ukazovateľov ekonomiky SR

Prameň: ŠÚ SR

Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Vývoj hlavných ukazovateľov pôdohospodárstva⁴⁾ a potravinárstva⁵⁾

Hlavné ekonomické ukazovatele⁶ v pôdohospodárstve SR v roku 2020⁷ oproti roku 2019, podľa údajov ŠÚ SR, klesli s výnimkou rastu ukazovateľa priemerná nominálna mesačná mzda (údaj za medzispotrebu nebol dostupný).

Z ukazovateľov hodnotených za pôdohospodárstvo, boli zo ŠÚ SR za výrobu potravín, nápojov a tabakových výrobkov SR v čase vypracovania tejto kapitoly k dispozícii dostupné údaje za dva ukazovatele, a to za THFK (b.c.) a za priemernú nominálnu mesačnú mzdu, ktoré sa medziročne zvýšili.

Pokračovalo pretrvávanie záporného salda (1,7 mld. €) **zahraničného obchodu SR s poľnohospodársko-potravinárskymi výrobkami**, ktoré medziročne kleslo o 108,5 mil. € (čo predstavovalo pokles 6,1 %).

Tendencie vývoja základných makroekonomických ukazovateľov (hrubá pridaná hodnota, medzispotreba, hrubá produkcia, tvorba hrubého fixného kapitálu, zamestnanosť, priemerná nominálna mesačná mzda, zahraničný obchod) ekonomiky SR a jej odvetví – pôdohospodárstva a potravinárstva – sa odrazili na medziročných zmenách v účasti pôdohospodárstva a potravinárstva na ekonomike SR tak, že v roku 2020:

- podiel odvetvia **pôdohospodárstva** na hospodárstve SR **klesol** pri ukazovateľoch: THFK v bežných cenách (0,62 p.b.), HPH v bežných cenách (0,34 p.b.), HPH v stálych cenách (0,31 p.b.), hrubá produkcia v bežných cenách (0,12 p.b.), a pri zamestnanosti (0,03 p.b.),

4 Pestovanie plodín, chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace; lesníctvo a ťažba dreva; rybolov a akvakultúra

5 Výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov

6 Hodnotený ukazovateľ: hrubá pridaná hodnota, medzispotreba, hrubá produkcia b.c., THFK, zamestnanosť, nominálna priemerná mesačná mzda

7 revidované údaje ŠÚ SR z obdobia koniec apríla 2021

- podiel odvetvia **pôdohospodárstva** na hospodárstve SR sa **zvýšil** pri priemernej mzde (1,50 p. b.),
- podiel odvetvia **potravinárstva** na hospodárstve SR sa **zvýšil** pri obidvoch dostupných ukazovateľoch, a to pri priemernej mzde (0,81 p.b.) ako aj pri ukazovateli THFK v bežných cenách (0,41 p.b.),
- **podiel zahraničného obchodu agropotravinárstva SR na zahraničnom obchode SR sa zvýšil** na celkovom dovoze (0,61 p.b.) ako aj na celkovom vývoze (0,42 p.b.).

Tab. 2 **Podiel pôdohospodárstva a potravinárstva na základných ukazovateľoch hospodárstva SR**

Ukazovateľ	Podiel v %		Rozdiel 2020 – 2019
	2019	2020	
Podiel pôdohospodárstva na:			
– hrubej pridanej hodnote (b. c.) ¹⁾	2,78	2,44	-0,34
– hrubej pridanej hodnote (s. c.) ¹⁾	3,08	2,77	-0,31
– hrubej produkcie (b. c.) ¹⁾	2,22	2,10	-0,12
– medzispotrebe (b. c.) ¹⁾	1,88	–	–
– medzispotrebe (s. c.) ¹⁾	2,12	–	–
– tvorbe hrubého fixného kapitálu (b. c.) ¹⁾	3,77	3,15	-0,62
– zamestnanosti ¹⁾	2,95	2,92	-0,03
– priemernej mzde ¹⁾ *	75,46	76,96	1,50
Podiel výroby potravín a nápojov a tabak. výrobkov na:			
– hrubej pridanej hodnote (b. c.) ¹⁾	1,39	–	–
– hrubej pridanej hodnote (s. c.) ¹⁾	1,17	–	–
– medzispotrebe (b. c.) ¹⁾	2,41	–	–
– medzispotrebe (s. c.) ¹⁾	2,40	–	–
– tvorbe hrubého fixného kapitálu (b. c.) ¹⁾	1,45	1,86	0,41
– zamestnanosti ¹⁾	1,96	–	–
– priemernej mzde ¹⁾ *	87,39	88,20	0,81
Podiel zahraničného agropotravinárskeho obchodu SR na:			
– vývoze SR ²⁾	3,72	4,14	0,42
– dovoze SR ²⁾	6,02	6,63	0,61

Prameň: prepočty NPPC – VÚEPP s použitím prameňov:

¹⁾ vypočítané z údajov vyžiadaných zo ŠÚ SR a ďalších prameňov ŠÚ SR (internet, e-publikácia); členenie podľa štatistickej klasifikácie SK NACE (vstupné ekonomické údaje podľa ŠÚ SR sú za hrubú pridanú hodnotu a medzispotrebu za rok 2019 polodefinítívne a za rok 2020 predbežné; za THFK obidva roky predbežné)

²⁾ ŠÚ SR, údaje za rok 2020 sú predbežné (jún 2021)

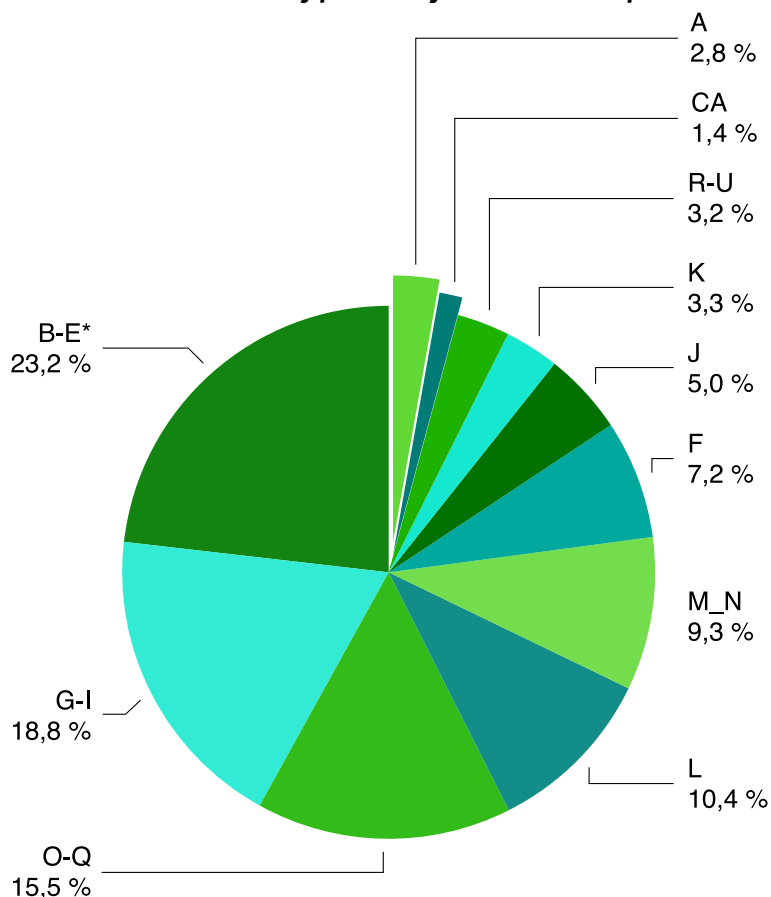
Vysvetlivky:

* pomer priemernej mzdy odvetvia k priemernej mzde v národnej ekonomike;

skratka: s. c. (v tejto tabuľke aj k nej prislúchajúcej časti textu) = stále ceny vypočítané reťazením objemov k referenčnému roku 2015

Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Graf 2 Podiel odvetví na hrubej pridanej hodnote hospodárstva SR (v %)

Vysvetlivky *Ťažba a dobývanie+Priemyselná výroba+Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu+Dodávka vody; čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov (bez odvetvia výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov)

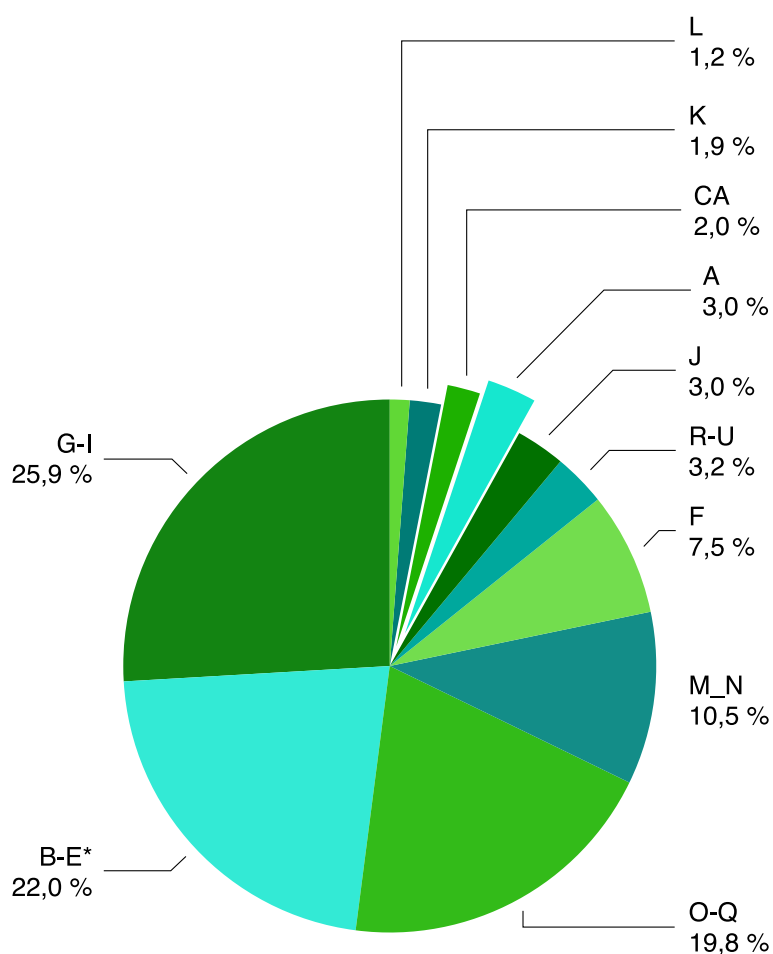
(A) Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov; (B až E=B,C,D,E) Priemysel; (CA) Výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov; (F) Stavebníctvo; (G – I) Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov; doprava a skladovanie; ubytovacie a stravovacie služby; (J) Informácie a komunikácia; (K) Finančné a poisťovacie činnosti; (L) Činnosti v oblasti nehnuteľností; (M-N) Odborné, vedecké a technické činnosti; administratívne služby; (O-Q) Verejná správa, obrana, povin. sociál. zabezpečenie; vzdelávanie; zdravotníctvo a sociálna pomoc; (R-U) Umenie, zábava a rekreácia; ostatné činnosti

Prameň: Údaje za rok 2019 databáza Eurostat [nama_10_a10] a za odvetvie výroby potravín, nápojov a tabakových výrobkov SR=databáza ŠÚ SR „DATAcube.“, Hrubá pridaná hodnota podľa ekonomických činností A88 v bežných cenách [nu1054rs]; prepočty NPPC – VÚEPP.

Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Graf 3 Podiel odvetví na zamestnanosti hospodárstva SR (v %)

Vysvetlivky: *Ťažba a dobývanie+Priemyselná výroba+Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu+Dodávka vody; čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov (bez odvetvia výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov)

(A) Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov; (B až E=B,C,D,E) Priemysel; (CA) Výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov; (F) Stavebníctvo; (G – I) Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov; doprava a skladovanie; ubytovacie a stravovacie služby; (J) Informácie a komunikácia; (K) Finančné a poisťovacie činnosti; (L) Činnosti v oblasti nehnuteľnosti; (M-N) Odborné, vedecké a technické činnosti; administratívne služby; (O-Q) Verejná správa, obrana, povin. sociál. zabezpečenie; vzdelávanie; zdravotníctvo a sociálna pomoc; (R-U) Umenie, zábava a rekreácia; ostatné činnosti

Prameň: Údaje za rok 2019 databáza Eurostat [nama_10_a64_e] a za odvetvie výroby potravín, nápojov a tabakových výrobkov SR=databáza ŠÚ SR „DATAcube.“, Zamestnanosť podľa ekonomických činností A88 - domáci koncept [nu1057rs]

Vypracoval: NPPC – VÚEPP

2.1 Výsledky odvetvia podľa ekonomického poľnohospodárskeho účtu

Na základe druhého odhadu ekonomického poľnohospodárskeho účtu (EPÚ) za rok 2020 vyplýva, že ekonomická výkonnosť odvetvia poľnohospodárstva, ktorá je kvantifikovaná tvorbou a použitím dôchodku odvetvia, medziročne rástla. Podnikanie v poľnohospodárstve bolo ziskové.

Tab. 3 Vývoj tvorby a použitia dôchodku odvetvia poľnohospodárstva (v mil. €)

Ukazovateľ	Priemer 2015 – 2019	2019 def. údaje	2020 druhý odhad	Index 2020/2019	Index 2020/Ø 2015 – 2019
HPP	2 067,4	2 003,9	2 083,8	103,99	100,79
SP	23,2	27,8	23,0	82,63	99,13
PNK	137,4	136,2	137,5	100,94	100,05
NNVČ	134,5	155,8	149,0	95,59	110,77
VOS (-)	58,4	62,6	63,8	102,00	109,39
CPP	2 304,2	2 261,1	2 329,4	103,02	101,10
Medzispotreba	1 741,5	1 740,1	1 752,3	100,70	100,62
HPH	562,7	521,0	577,1	110,76	102,56
SFK	223,9	216,9	245,9	113,38	109,82
ČPH	338,8	304,2	331,2	108,89	97,77
Účet tvorby dôchodkov					
Odmeny zamestnancom	571,0	605,5	588,5	97,19	103,07
Ostatné dane z produkcie	50,1	49,1	51,1	104,20	102,11
Ostatné subvencie na produkciu	522,0	599,2	576,3	96,18	110,41
ČPP, resp. ČDSC	239,8	248,8	267,9	107,69	111,74
Účet podnikateľského zisku					
Nájomné	79,1	83,0	84,3	101,63	106,66
Úroky	38,1	38,7	39,4	101,81	103,59
ČZP	122,7	127,1	144,2	113,44	117,55

Prameň: EPÚ SR 2015 – 2020

Význam skratiek : HPP – hrubá poľnohospodárska produkcia, SP – subvencie na produkty, PNK – práca na kontrakt, NNVČ – neoddeliteľné nepoľnohospodárske vedľajšie činnosti, VOS – vnútroodvetvová spotreba, CPP – celková poľnohospodárska produkcia, HPH – hrubá pridaná hodnota, SFK – spotreba fixného kapitálu, ČPH – čistá pridaná hodnota, ČPP (ČDSC) – čistý prevádzkový prebytok (čistý dôchodok zo samostatnej činnosti), ČZP – čistý zisk z podnikania

Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Odhadovaná tvorba dôchodku odvetvia v roku 2020 bola ovplyvnená vývojom základných zložiek EPÚ:

- nárast celkovej poľnohospodárskej produkcie o 3,02% bol spôsobený poklesom hrubej poľnohospodárskej produkcie v základných cenách o 3,75%, pri

súčasnom náraste hodnoty služieb o 0,94 %, poklese hodnoty nepoľnohospodárskych vedľajších činností o 4,41 % a pri náraste vnútroodvetvovej spotreby o 2,00 %,

- nárast hodnoty hrubej poľnohospodárskej produkcie bol ovplyvnený nižšou hodnotou tak rastlinnej (6,06 %), ako aj živočíšnej produkcie (0,07 %), na čom sa podieľal nárast vyprodukovaných množstiev o 2,18 % pri súčasnom náraste cien o 1,54 %,
- na nárast hodnoty rastlinnej výroby mali vplyv vyššie objemy produkcie o 3,43 % a vyššia cenová hladina o 2,54 %, v prípade živočíšnej výroby zohrali úlohy stabilné objemy produkcie (nárast o 0,17 %) o 2,54 %, ako aj stabilná cenová úroveň (pokles o 0,10 %),
- predpokladaný nárast celkovej poľnohospodárskej produkcie o 3,02 % pri miernom vzostupe hodnoty medzispotreby o 0,70 % vyústil do medziročného nárastu hrubej pridanej hodnoty o 10,76 %, a nárastu hodnoty čistej pridanej hodnoty o 8,89 % pri odhadovanej vyššej dynamike nárastu hodnoty spotrebovaného fixného kapitálu o 13,38 %,
- nižšia hodnota medzispotreby bola ovplyvnená vyšším objemom spotrebovaných množstiev vstupov o 5,91 % pri nižšej cenovej hladine vstupov o 4,92 %,
- nárast hodnoty čistého prevádzkového prebytku o 7,69 % bol ovplyvnený najmä vzostupom čistej pridanej hodnoty a bol zároveň najdôležitejším faktorom, ktorý v medziročnom porovnaní pozitívne ovplyvnil ekonomickú výkonnosť poľnohospodárstva.

2.2 Výsledky hospodárenia v poľnohospodárskej prvovýrobe

Poľnohospodárstvo, podľa predbežných údajov, dosiahlo za rok 2020 kladný výsledok hospodárenia pred zdanením, t.j. zisk vo výške 63,2 mil. €. V porovnaní s rokom 2019 sa jeho úroveň mierne znížila o 3,4 mil. € (5,1 %). Jeho mierny pokles bol ovplyvnený znížením tržieb najmä výrobkov živočíšnej výroby, pretože tržby za rastlinné výrobky sa zvýšili (19,0 %). V porovnaní s päťročným priemerom rokov 2015 – 2019 bol výsledok hospodárenia v roku 2020 výraznejšie nižší o 31,8 %. Rozhodujúcu úlohu v ekonomike poľnohospodárskych podnikov mali podpory, bez ktorých by bola väčšina podnikov stratová. Podpory predstavujú stabilizačnú zložku príjmov poľnohospodárov. Takmer 72 % finančnej podpory slovenského poľnohospodárstva bola poskytovaná zo zdrojov EÚ a časť výdavkov bola spolufinancovaná zo štátneho rozpočtu SR. Podiel celkových podpôr na výnosoch dosiahol 30,1 % a priamych platieb 14,9 %. Pretrvávali naďalej diferencie medzi úrovňou podpôr slovenského poľnohospodárstva a poľnohospodárstva krajín EÚ – 15.

Tab. 4 **Základné ekonomické ukazovatele za poľnohospodárstvo,**
v mil. € bežné ceny

Ukazovateľ	Priemer 2015 – 2019	2019	2020	Index	
				2020/2019	2020/ Ø 2015 – 2019
Výnosy	2909,3	3005,5	3015,5*	100,3	103,6
Náklady	2816,7	2938,9	2952,3*	100,5	104,8
Výsledok hospodárenia pred zdanením	92,7	66,6	63,2*	94,9	68,2
Pridaná hodnota	431,4	466,4	476,7	102,2	110,5
Tržby za vlastné výrobky	1645,8	1628,2	1779,9	109,3	108,1
– z toho: rastlinné	939,7	886,1	1054,6	119,0	112,2
živočíšne	987,2	742	725,3	97,7	73,5
Tržby za tovar **	281,0	294,0	328,9	111,9	117,0
Rentabilita nákladov	3,3	2,3	2,1	-	-
Nákladovosť výnosov	96,8	97,8	97,9	100,1	101,1
Podpory spolu	784,6	980,4	908,3	92,6	115,8
Podiel celkových podpôr na výnosoch	27,0	32,6	30,1	-	-
Podiel priamych platieb na výnosoch	14,4	16,3	14,9	-	-
Podiel ziskových podnikov **	72,1	68,3	66,5	-	-

Prameň: ŠÚ SR, Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR,

* predbežný údaj z IL MPRV SR, ** IL MPRV SR

Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Ekonomické výsledky poľnohospodárskych podnikov ovplyvnili viaceré výnosovo-nákladové a produkčné faktory a to:

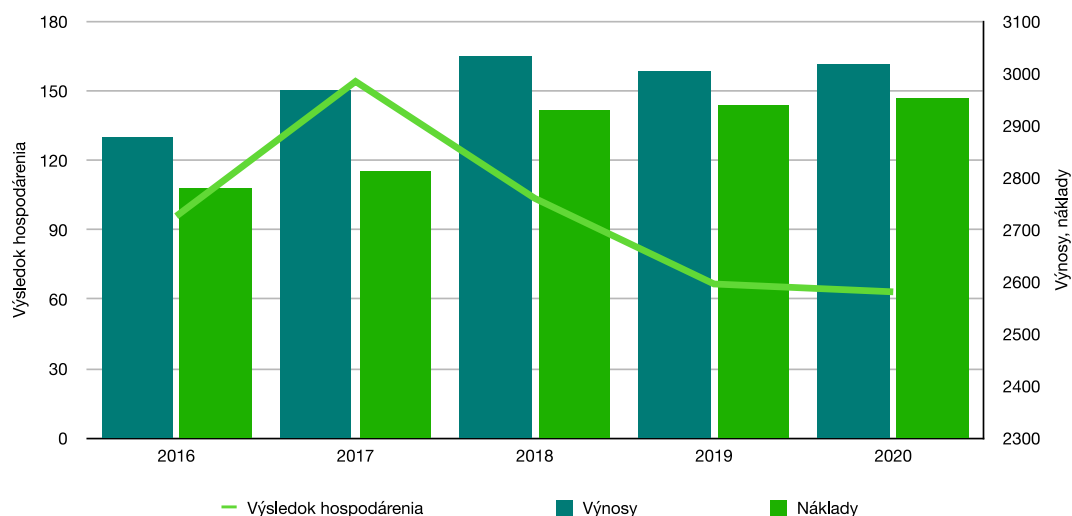
- mierne rozdielny trend vývoja **nákladov** (0,5%) ako **výnosov** (0,3%) prispel takmer k medziročnej stagnácii vývoja výsledku hospodárenia,
- nárast **produkčnej výkonnosti odvetvia**, t.j. hrubej poľnohospodárskej produkcie v bežných cenách (4,0%), najmä rastlinnej (6,1%) a miernym zvýšením živočíšnej (0,6%) produkcie,
- nárast **tržieb z predaja vlastných výrobkov** (9,3%) v dôsledku výraznejšieho zvýšenia celkových tržieb za rastlinné výrobky (19,0%) a pomalšieho poklesu tržieb za živočíšne výrobky 2,3%),
- **zvýšenie cien poľnohospodárskych výrobkov** (0,4%), najmä rastlinnej (0,2%) ako aj živočíšnej výroby (0,7%), s najväčším nárastom cien ovocia (10,8%), zeleniny (5,7%) a zo živočíšnych výrobkov jatočných ošípaných (6,7%) a slepačích vajec (10,1%),
- **zníženie cien nákladových faktorov** pod vplyvom poklesu cien dodávok do poľnohospodárstva (3,6%) najmä cien motorových palív (26,4%), hnojív a zlepšovadiel pôdy (9,2%), krmív pre zvieratá (5,7%),

- **zníženie podpôr** (7,4 %) v dôsledku ich poklesu najmä zo zdrojov EÚ (8,0 %), ale aj národných zdrojov SR (5,6 %), pod vplyvom rýchlejšieho poklesu finančných prostriedkov z priamych platieb (8,7 %) a ich pomalšieho nárastu z PRV SR 2014 – 2020 (5,6 %),
- pokračujúci a prehlbujúci sa **trend dominancie podielu** rastlinnej (63,0 %) pred živočíšnou (37,0 %) výrobou,
- **nárast hektárových úrod** väčšiny komodít rastlinnej výroby s dosahom na zvýšenie ich naturálnej – hmotnostnej produkcie najmä strukovín (23,5 %), obilnín (11,6 %) a olejní (6,7 %),
- **mierny nárast početných stavov hospodárskych zvierat** vo všetkých rozhodujúcich skupinách, okrem dojníc, s dosahom na variabilný vývoj naturálnej živočíšnej produkcie, ktorá len mierne vzrástla u jatočného hovädzieho dobytká (0,1 %) a výraznejšie u jatočnej hydiny (1,3 %), kravského (1,3 %) a ovčieho (0,7 %) mlieka, ale klesla u jatočných ošípaných (-3,5 %), jatočných oviec (-11,6 %), a slepačích vajec (-0,2 %),
- **pokles počtu pracovníkov** (8,8 %) a tým úspora nákladov na manuálnu prácu v kontexte s uplatnením racionalizačných opatrení obstaraním vysokovýkonnej techniky, vzhľadom na štruktúru a vývoj poľnohospodárskej produkcie s dosahom na celkovú a sezónnu agrárnu zamestnanosť,
- **vplyv počasia**, ktoré po suchu na jar sa prejavilo premenlivo s intenzívnymi zrážkami najmä v jesennom období, čo obmedzilo práce na poliach,
- **nízke úrokové sadzby** s vplyvom na nárast celkových úverov (26,3 %), a stagnujúcu nákladovosť úrokov,
- **nájomné** za prenájom poľnohospodárskej pôdy (v priemere s podielom 2,6 % na celkových nákladoch),
- **riadenie rizík cenových vplyvov** poľnohospodárskych komodít za vopred dohodnuté ceny ich predajom cez realizovaný obchod (hedžing) v budúcnosti,
- **zvyšujúce sa daňové zaťaženie** poľnohospodárskych pozemkov.

Poľnohospodárske podniky, podobne ako v predchádzajúcich rokoch, aj v roku 2020 optimalizovali náklady a v snahe dosiahnuť priaznivejší výsledok hospodárenia a celkovú efektívnosť výroby redukovali neefektívne odvetvia. Ekonomika výrobných odvetví bola rozhodujúca pri zmenách štruktúry výroby. Úroveň výnosov (3 015,5 mil. €) mierne presiahla náklady (2 952,3 mil. €). Aj pri poklese cien dodávok do poľnohospodárstva (3,6 %) sa nákladovosť výnosov zvýšila a dosiahla 97,8 €. Disponibilná poľnohospodárska pôda poľnohospodárskych podnikov, bola aj v roku 2020 dostatočnou výrobnou základňou, na výrobu domácej produkcie, ale úhrada výrobných nákladov cenami realizovanej produkcie jednotlivých komodít, nebola dostatočná. Poľnohospodárske podniky, si zabezpečovali odbyt produkcie, tak ako v minulých rokoch, hedžingom prostredníctvom forwardových dohôd o budúcom

predaji produkcie za vopred dohodnuté ceny, čím sa poistovali proti rizikám spojených s volatilitou cien komodít.

Graf 4 Výnosy, náklady a výsledok hospodárenia poľnohospodárskej výroby, v mil. €

Prameň: ŠÚ SR, r. 2020 odhad NPPC – VÚEPP z IL MPRV SR
Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Predajom poľnohospodárskych výrobkov boli dosiahnuté tržby 1 779,9 mil. €, z toho za predaj rastlinných výrobkov 1054,6 mil. € a predaj živočíšnych výrobkov 725,3 mil. €. Medziročne sa zvýšili tržby o 9,3 %, najmä vplyvom výrazne rýchlejšieho nárastu tržieb z rastlinných výrobkov (19,0 %), pretože tržby za živočíšne výrobky klesli (2,3 %). Ekonomicky a produkčne rozhodujúci podiel poľnohospodárskych podnikov tvorili právnické osoby s prevahou prenajatej z obhospodarovanej pôdy podľa LPIS.

Priemerná úroveň výsledku hospodárenia (pred zdanením), v prepočte na hektár poľnohospodársky využívanej pôdy, bola 39,4 €. V početnosti podnikov dominovali ziskové podniky s podielom 66,5 %, ktorý sa medziročne mierne znížil o 1,8 p.b.

Podiel ziskových podnikov na celkovej počte podnikov sa dlhodobo pohybuje nad 60 % s rozdielnou úrovňou výsledku hospodárenia na podnik.

Rozhodujúcou nákladovou položkou poľnohospodárskych podnikov boli náklady na vstupy, t.j. spotreba materiálu a energie, ktoré sa na celkových nákladoch podieľali 32,7 %. Druhou rozhodujúcou nákladovou položkou boli osobné náklady s podielom 18,4 %. Tieto kolísali od štruktúry a sezónnosti výroby. Pri uplatnení racionalizačných opatrení v kontexte s obnovou materiálno-technickej základne sa znížil počet zamestnaných v poľnohospodárstve (8,8 %) k čomu prispeli i opatrenia PRV SR 2014 – 2020.

Významný podiel na výnosoch, podobne ako v minulých rokoch, aj v roku 2020 dosiahli v poľnohospodárstve celkové podpory (30,1 %) z európskych a národných zdrojov, ktoré pozitívne ovplyvnili výnosy a tým výsledok hospodárenia podnikov. Z hľadiska zabezpečenia plynulosti financovania prevádzkových potrieb poľnohos-

podárskych podnikov rozhodujúce boli okrem podpôr, najmä tržby z predaja vlastných výrobkov a úvery.

Celková zadlženosť majetku dosiahla 41,4 % a to pri medziročnom náraste záväzkov (6,1 %) ale aj pohľadávok (11,8 %), najmä dlhodobých (118,8 %). Rok 2020, podobne ako predchádzajúce roky, bol rokom „lacných peňazí“, čo sa odrazilo na zvýšenom dopyte poľnohospodárov po úveroch.

Financovanie poľnohospodárstva v kontexte s podporami zohráva od vstupu Slovenska do EÚ rozhodujúcu úlohu v jeho rozvoji, udržateľnosti a podnikateľskej stabilite poľnohospodárskych podnikov v SR. SPP EÚ priniesla zvýšenú dôveru bánk v odvetví poľnohospodárstva a podpory sa stali zárukou splácania úverov. Okrem vlastných príjmov podnikov a dotačnej podpory EÚ a národných zdrojov sú rozhodujúce cudzie zdroje – úvery a leasingy, ktoré zohrávajú vo financovaní a stabilitu podnikov tiež významnú úlohu.

Objem **celkových úverov** do odvetvia za rok 2020 dosiahol 901 mil. €, čo predstavuje 1,35 % – ný podiel na celkových úveroch národného hospodárstva SR.

Tab. 5 Úvery za poľnohospodárstvo v tis. €, podiel v %

Úvery	Priemer 2015 – 2019	2019	2020	Index	
				2020/2019	2020/Ø2015 – 2019
Krátkodobé	296 762	343 485	304 237	88,6	102,5
Strednodobé od 1 – 5 rokov	159 379	207 357	158 237	76,3	99,3
Dlhodobé nad 5 rokov	256 928	362 444	438 124	120,9	170,5
Spolu úvery	713 069	913 286	900 598	98,6	126,3
z toho: rizikové úvery	42 270	55 683	53 672	96,4	127,0
Podiel úverov odvetvia na úveroch národ. hospodárstva	1,30	1,43	1,35	–	–

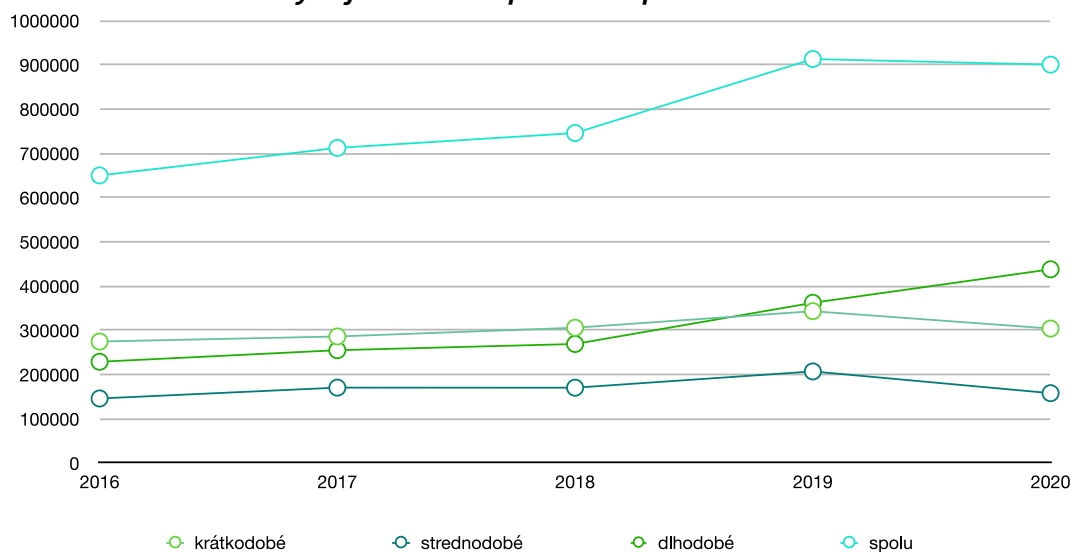
Prameň: NBS <https://www.nbs.sk/sk/statisticke-udaje/financne-institucie/banky/statisticke-udaje-penaznych-financnych-institucii/uvetry>, Úvery podľa štatistickej klasifikácie ekonomických činností, XII 2020, vypracoval: NPPC – VÚEPP

Poznámka: Údaje sú vrátane úverov za lesníctvo a rybolov, rok 2020 – predbežné údaje
Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Z hľadiska objemu najviac úverov bolo poskytnutých na obdobie viac ako 5 rokov, čiže dlhodobé úvery a to do hmotného majetku, teda ako investície do pôdy a na financovanie budov a stavieb, strojov a zariadení. Zvyšovanie úverov značne korelovalo s realizáciou výziev podpôr z II. piliera PRV, banky hodnotili rizika z pohľadu objemu podpory na príslušný projekt. Časť úverov bola použitá na technický rozvoj – mechanizáciu, automatizáciu a robotizáciu pri nahradení ľudskej práce technikou. To umožnilo nahradiť pokles pracovníkov v sektore pri udržaní produkčnej schopnosti odvetvia.

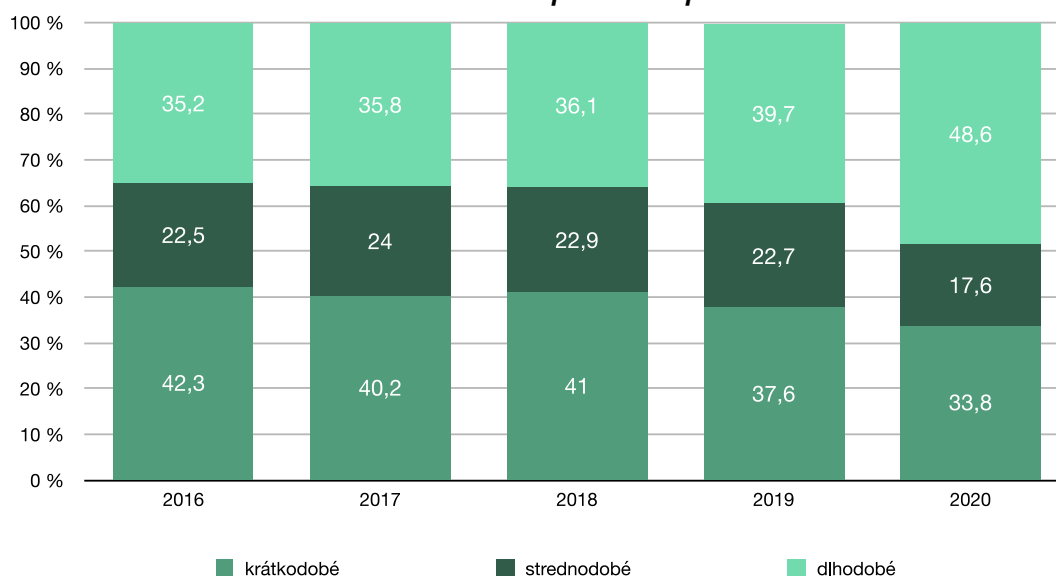
Graf 5 Vývoj úverov za poľnohospodárstvo v tis. €

Prameň: NBS
Vypracoval: NPPC –VÚEPP

Druhú dôležitú skupinu tvorili krátkodobé úvery s dobou splatnosti kratšou ako 1 rok, predstavovali z celkového objemu úverov 304 mil. €, strednodobé úvery od 1 do 5 rokov 158 mil. €. a dlhodobé úvery nad 5 rokov 438 mil. €. Objem rizikových úverov z celkových úverov bol na úrovni 54 mil. €.

Graf 6 Štruktúra úverov v poľnohospodárstve v %

Prameň: NBS
Vypracoval: NPPC –VÚEPP

Objem poskytnutých krátkodobých úverov predstavoval jednu tretinu z celkovo poskytnutých úverov (33,8 %), s ich medziročným znížením o 3,8 %. Tieto úvery zabezpečovali v poľnohospodárskych podnikoch potrebnú likviditu v prípade výpadkov cash-flow. Z hľadiska príjemcu úverov, dominovali malé a stredné podniky (86,9 %), s ich medziročným rastom o 2,6 p. b.

Tab. 6 *Krátkodobé úvery a schválené prostriedky na priame platby v tis. €*

Rok	2018	2019	2020
Krátkodobé úvery poskytnuté nefinančným spoločnostiam	306 130	343 485	304 237
Priame platby – schválené prostriedky na jednotné žiadosti z EPFZ	295 650	338 834	334 627

Prameň: NBS <https://www.nbs.sk/sk/statisticke-udaje/financne-institucie/banky/statisticke-udaje-penaznych-financnych-institucii/uvery>, Úvery podľa štatistickej klasifikácie ekonomických činností, XII 2020, [https://www.apa.sk/clanok/vyročna-sprava-za-rok-2020/10760](https://www.apa.sk/clanok/vyroчна-sprava-za-rok-2020/10760), Výročná správa za rok 2020 (VS PPA 2020), Tabuľka č. 2: Medziročné porovnanie schválených priamych platieb na JŽ z EPFZ za rok 2019 k 31. 12. 2019 a za rok 2020 k 31. 12. 2020

Vypracoval: NPPC –VÚEPP

Vplyvom rozšírených možností čerpania úverov z bánk do výšky 100 % – 150 % z očakávaných podpôr z PPA, došlo z hľadiska splatnosti úverov k zmene ich podielov.

Krátkodobé úvery sú čerpané najmä malými a strednými podnikmi, ktoré si zabezpečovali potrebnú likviditu v prípade výpadkov v cash-flow. Významne prispeli k preklenutiu časového obdobia medzi potrebou financovania prevádzky podnikov a získaním podpôr, ktoré sú úzko späté so systémom refundácie schválených platieb zo strany Pôdohospodárskej platobnej agentúry z prostriedkov EÚ. Značná časť podnikov nemá dostatočné aktíva na zábezpeku úverov. Väčšina úverov je revolvinového typu, alebo z hľadiska investícií iba strednodobého charakteru.

Strednodobé úvery so splatnosťou 1–5 rokov dosiahli v štruktúre úverov podiel 17,6 % s medziročným poklesom – 5,1 %. Dôkladné posudzovanie žiadostí a ich zábezpeku na prevádzkové úvery vo výške nad 100 % – 150 % objemu predpokladaných priamych platieb zo strany bánk v zmysle ich podmienok, prispelo k ich zníženiu, zatiaľ čo úvery do výšky 100 % hodnoty očakávaných priamych platieb sú naďalej posudzované ako menej rizikové úverové produkty pre banku s dostatočnou zárukou ich splácania.

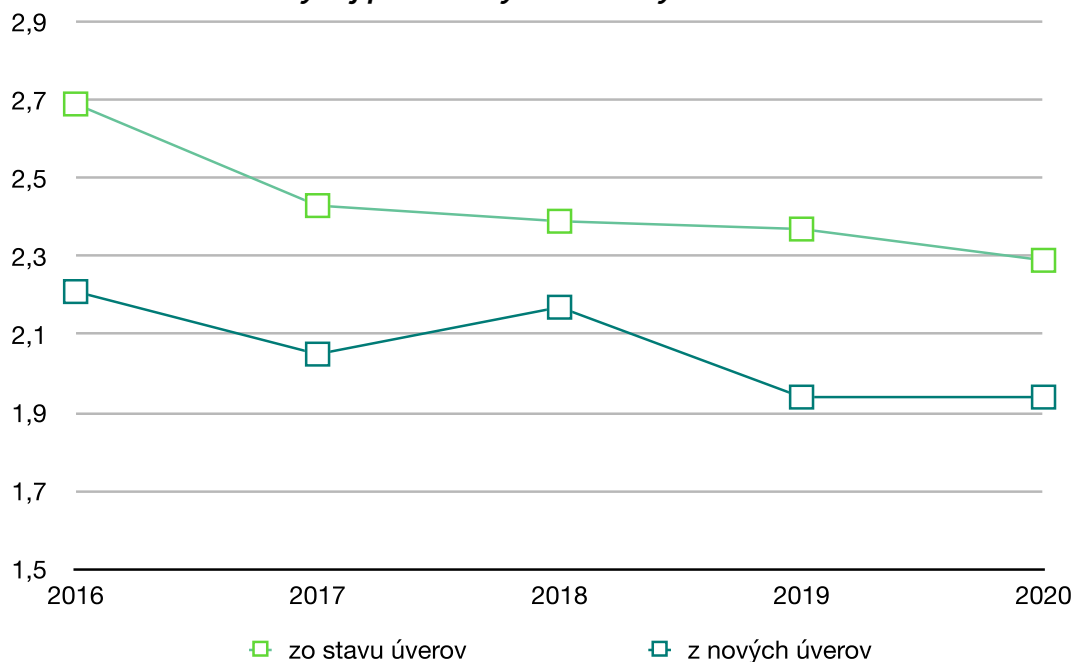
Najviac žiadanými úvermi, najmä zo strany malých a stredných podnikov (80,1 %), boli **dlhodobé úvery**, ktoré tvoria takmer polovicu z celkových poskytnutých úverov (48,6 %).

K medziročnému zvýšeniu investičných úverov (20,9 %), napomohli okrem investícií do dlhodobého hmotného majetku formou spoluúčasti na projektoch PRV 2014–2020, aj nízke úrokové sadzby (z nových úverov bez medziročnej zmeny t. j. 1,94 %), čím poľnohospodárskym podnikom aj prostredníctvom znížených úrokových nákladov poskytovali priestor na rozvoj a rozširovanie podnikateľskej činnosti najmä v oblastiach:

- obstarania poľnohospodárskych strojov, technológií a duševného vlastníctva,
- obstarania budov, modernizácie a rekonštrukcie majetku,
- obnovy vozového parku,
- zabezpečenia kultivovaných biologických zdrojov,
- financovanie odkúpenia poľnohospodárskej pôdy, resp. inej pôdy/pozemku do osobného vlastníctva,

- akvizičného financovania,
- a financovanie ďalších investičných potrieb.

Graf 7 Vývoj priemerných úrokových sadzieb v %

Prameň: NBS

Vypracoval: NPPC –VÚEPP

Pre poľnohospodárske podniky boli vytvorené možnosti čerpania nových úverov, zabezpečených v podobe záruk – finančného nástroja určeného pre banky, ktorý ich mal stimulovať k poskytovaniu preklenovacích úverov a zabezpečiť ich dostupnosť.

Úverové možnosti rozširujú banky aj na ciele úverové produkty viazané na financovanie odkúpenia alebo refundácie už nakúpenej poľnohospodárskej pôdy (samostatných parciel ako aj spoluvlastníckych podielov) a zastavaných pozemkov pod hospodárskymi budovami, ktoré majú v portfóliu len niektoré banky. Špeciálne úvery sú úzko špecifikované účelovosťou a nemožno ich použiť na iné účely. K najčastejším formám ich zabezpečenia patrilo záložné právo k pôde, ktorá je predmetom úveru alebo k inému nehnuteľného majetku, zabezpečenie prostredníctvom vinkulácie poisťnej zmluvy (poistenie úrody) ako aj ďalšie formy zabezpečenia, akceptovateľné bankou.

V niektorých produktoch sa medziročne doba splatnosti predĺžila z 15 až do 25 rokov, avšak za výrazného (súbežného) zvýšenia minimálnej výšky úveru. Okrem štandardných podmienok získania úveru (akceptovateľná finančná situácia posúdená finančnou analýzou na základe finančných výkazov z predchádzajúcich), banky vyžadujú splnenie aj určitých špecifických podmienok, čo sa týka príjemcov úveru (podnikajúci v poľnohospodárskej oblasti), využívania pôdy ako aj predmetu činnosti (napr. vykonávanie špecializovanej rastlinnej výroby na min. 10% z celkovej výmery).

Formovanie podnikateľského prostredia v poľnohospodárstve ovplyvňuje aj

všeobecne platná daňová politika. V sektore poľnohospodárstva v súčasnosti platia osobitné daňové úľavy len vo forme úľav na environmentálnych daniach Zelená nafta (spotrebná daň) a oslobodenie od cestnej dane motorových vozidiel používaných v poľnohospodárstve.

V roku 2020 sa celkový objem vybratých priamych daní z poľnohospodárstva medziročne mierne znížil. Do štátneho rozpočtu ako aj do rozpočtov miest a obcí odviedli poľnohospodárske podniky 55,5 mil. €, čo predstavuje 1,3 % – né zníženie oproti roku 2019. Dopad Covidovej krízy sa prejavil v medziročnom poklese daní z príjmu, čo ovplyvnilo celkovú výšku odvedených priamych daní.

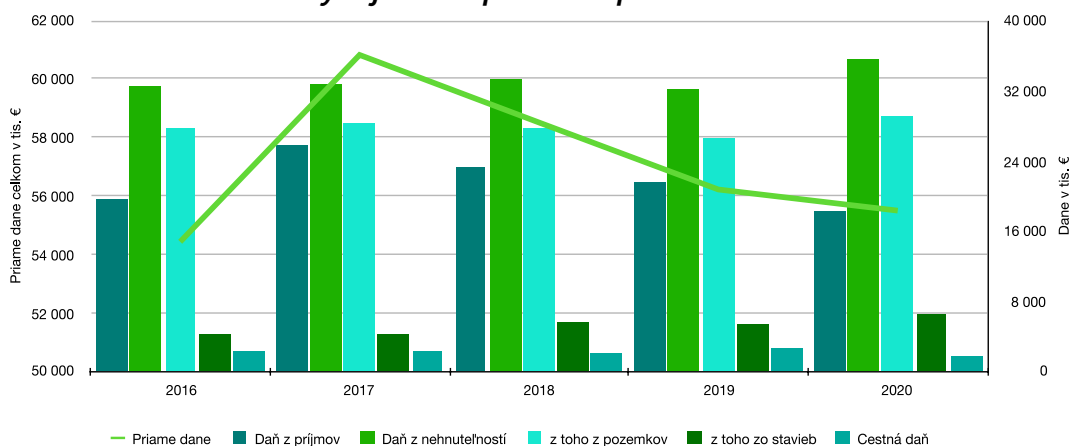
Tab. 7 **Priame dane a platby do fondov za poľnohospodárstvo v tis. €**

Ukazovateľ/ rok	Ø 2015 – 2019	2019	2020	Index	
				2020/2019	2020/Ø2015 – 2019
Priame dane	56 467	56 222	55 499	98,7	98,3
– daň z príjmov	22 124	21 568	18 191	84,3	82,2
– daň z nehnuteľností	32 513	32 190	35 494	110,3	109,2
z toho z: pozemkov	27 652	26 694	29 093	109,0	105,2
stavieb	4 809	5 496	6 401	116,5	133,1
– cestná daň	2 344	2 464	1 814	73,6	77,4
Platby do fondov	110 939	116 458	116 176	99,8	104,7

Prameň: Informačné listy MPRV SR, CD NPPC – VÚEPP, 2020, www.radela.sk (Výsledky IL MPRV SR za rok 2020)
 Poznámka: Údaje sú za výberovú vzorku podnikov IL MPRV SR
 Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Z hľadiska štruktúry dominujú dane z nehnuteľností vo výške 35,5 mil. €, s viac ako 60% podielom v štruktúre priamych daní a 10,3 % – ným zvýšením oproti roku 2019. Tieto dane boli rozhodujúce z hľadiska naplňania rozpočtov miest a obcí, ktoré sú ich správcami.

Graf 8 **Vývoj daní v poľnohospodárstve v tis. €**

Prameň: Informačné listy MPRV SR, CD NPPC – VÚEPP
 Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Daň z nehnuteľností je upravená zákonom č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady v znení neskorších predpisov. Zákon konkrétne určuje sadzby dane z nehnuteľností, ale súčasne dáva možnosť obciam stanoviť daňovú sadzbu (znižiť alebo zvýšiť), podľa miestnych podmienok. V roku 2020 obce výrazne zvýšili miestne dane, najmä dane z nehnuteľností. Z nich viac ako 80% tvorila daň z pozemkov (29,1 mil. €), s medziročným nárastom o 9,0%. Daňovým základom z pozemkov (orná pôda, chmelnice, vinice, ovocné sady, trvalé trávnaté porasty), je hodnota pozemku bez porastov. Daň zo stavieb v roku 2020 vzrástla o 16,5% a z dlhodobého hľadiska, v porovnaní s päťročným priemerom sa zvýšila o 33,1%. Medziročné zníženie výberu cestnej dane o 26,4% ovplyvnilo aj oslobodenie motorových vozidiel používaných v poľnohospodárstve od tejto dane. Objem platieb do fondov zaznamenal len mierny pokles o 0,2% vo výške 116,1 mil. €.

Vysoká **rizikovosť** poľnohospodárstva vyplýva nielen z biologickej podstaty produkcie, ale aj z meniacich sa klimatických podmienok a cenovej volatility, ktoré zásadne ovplyvňujú príjmy poľnohospodárov ako aj stabilitu a konkurencieschopnosť podnikov.

Doposiaľ neboli vybudované funkčné systémové mechanizmy riadenia rizík, ktoré by kompenzovali straty v dôsledku rizík, ktoré nie sú kryté komerčnými poisťovňami (ťažko poistiteľné až nepoistiteľné riziká t.j. vysoké riziká).

Rizikovosť poľnohospodárskej výroby na Slovensku je v súčasnosti riešená:

- systémovo, t. j. poistením úrody, zvierat a majetku v komerčných poisťovniach (poistiteľné riziká),
- podporou poistenia: vybraných špeciálnych plodín (vinohradov), dotácie na platby poistného pre podniky v odvetví poľnohospodárskej prvovýroby,
- ad hoc opatreniami vlády z prostriedkov štátneho rozpočtu – v prípade škôd katastrofického rozsahu nekrytých komerčným poistením.

Komerčné **poistenie** je nástrojom na riešenie rizikovosti poľnohospodárskej výroby, prostredníctvom ktorého dochádza k čiastočnému zmierneniu a elimináciu škôd na produkcii a majetku poľnohospodárskych podnikov v dôsledku nepredvídateľných udalostí. Kompenzuje straty z výpadku príjmov vyplývajúcich zo škôd spôsobených na úrode plodín, zvieratách a majetku poľnohospodárskych podnikov. Kompenzácia škôd je väčšinou lokálneho charakteru a menej celoplošného. Poistenie v poľnohospodárstve je dobrovoľne deklarované na zmluvných podmienkach komerčných poisťovní. Je založené na prerozdeľovacom procese centralizovaného fondu v poisťovniach, tvoreného poistným poľnohospodárskych podnikov. Nie všetky následky rizík sú kryté poistením. Okrem možností využitia komerčného poistenia si podniky diverzifikovali vplyv rizík prostredníctvom optimalizácie štruktúry výroby, tvorbou vlastných finančných rezerv, uzatvárania zmlúv (contracting),

hedžingu komodít s využitím termínovaných obchodov – opcií a futures obchodov na burze.

V roku 2020 si poľnohospodárske podniky poistili v komerčných poisťovniach majetok, úrodu a zvieratá. Zo zaplateného poistného vo výške 26,1 mil. € bolo poľnohospodárskym podnikom vyplatených 38,6 % náhrad škôd (10,0 mil. €). Zaplatené poistné medziročne vzrástlo o 13,5 % a náhrady škôd o 16,0 %.

Prioritou poľnohospodárov bolo poistenie majetku, ktoré z celkového poistného tvorilo viac ako 60 %, s medziročným nárastom o 13,5 %, s podielom náhrad 39,2 %. Z dlhodobého hľadiska rastie najrýchlejšie poistenie poľnohospodárskych strojov, stavieb ako aj zásob. Poistenie úrody tvorí takmer tretinu z celkovej výšky zaplateného poistného s najvyšším podielom vyplatených náhrad škôd 46,4 % s medziročným nárastom o 1,0 p. b. Poistenie zvierat medziročne vzrástlo o 14,0 %, tvorí však malú časť z poistného ako aj z náhrad škôd (3,8 %), čo súvisí s menším zastúpením živočíšnej výroby.

V rámci preventívnych opatrení predchádzaniu rizík t. j. na zábranné opatrenia, bolo z komerčných poisťovní vyplatené poľnohospodárskym podnikom len 10 291 €.

Tab. 8 **Poistenie v poľnohospodárstve v tis. €**

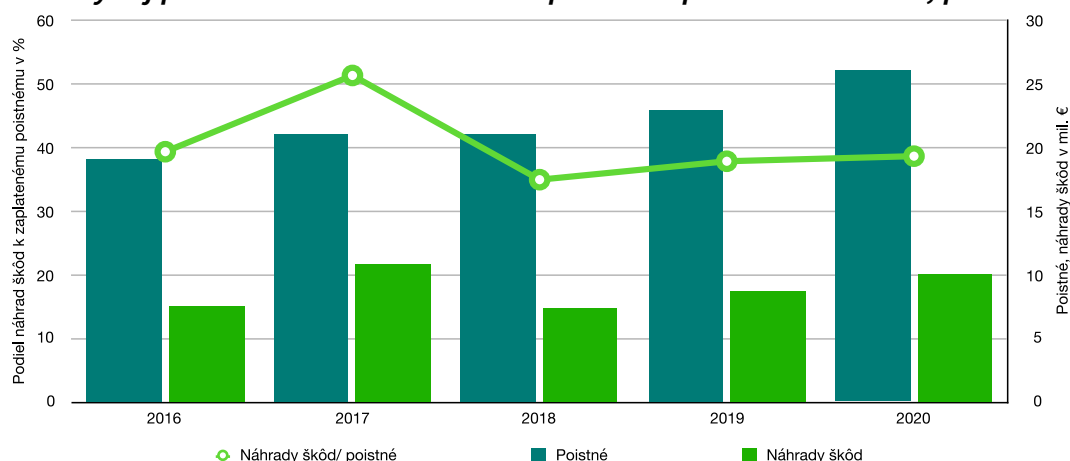
Ukazovateľ/ rok	Ø 2015 – 2019	2019	2020	Index	
				2020/2019	2020/Ø2015 – 2019
Poistné	20 932	23 009	26 116	113,5	124,8
– majetok	13 306	14 379	16 322	113,5	122,7
– plodiny	5 975	6 873	7 792	113,4	130,4
– zvieratá	1 652	1 757	2 003	114,0	121,3
Náhrady škôd	8 489	8 698	10 087	116,0	118,8
– majetok	5 637	5 514	6 399	116,1	113,5
– plodiny	2 662	3 119	3 613	115,8	135,7
– zvieratá	190	65	76	115,7	39,8
Podiel náhrad škôd zo zaplateného poistného v %	40,6	37,8	38,6	–	–

Prameň: Informačné listy MPRV SR, CD NPPC – VÚEPP, 2020

Poznámka: Údaje sú za výberovú vzorku podnikov IL MPRV SR

Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Graf 9 Vývoj poistného a náhrad škôd v poľnohospodárstve v tis. €, podiel v %

Prameň: Informačné listy MPRV SR, CD NPPC – VÚEPP
 Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Medzi poistiteľné riziká, ktoré komerčné poisťovne ponúkali v rámci poistenia:

- rastlinnej výroby patria najmä: sucho pri vchádzaní aj počas vegetačnej doby, jarný mráz, vyzimovanie, ľadovec, zaplavenie (naplavenie), víchrica, poškodenie vetrom alebo škodcami, požerky zvieracími škodcami, požiar,
- živočíšnej výroby najmä: nákazy, ochorenia, úhyn zvierat, strata pri preprave.

Poľnohospodárske podniky v roku 2020 zaplatili na poistnom plodín a zvierat (bez poistenia majetku) 9 794 tis. € a náhrady škôd predstavovali 37,7% (3 688 tis. €). Diferencie, ktoré vznikajú medzi zaplateným poistným a vyplatenými náhradami na jednotlivé druhy poistenia, sa každoročne podieľajú na tvorbe centralizovaného rezervného fondu komerčných poisťovní.

Tab. 9 Vývoj poistného a náhrad škôd v poľnohospodárstve v roku 2020
 v tis. €, podiel v %

Ukazovateľ	Poistné	Náhrady škôd	Náhrady škôd/poistné
Poistenie spolu	26 116	10 087	38,6
– majetok	16 322	6 399	39,2
– plodiny	7 792	3 613	46,4
– zvieratá	2 003	76	3,8
Poistenie plodín a zvierat	9 794	3 688	37,7

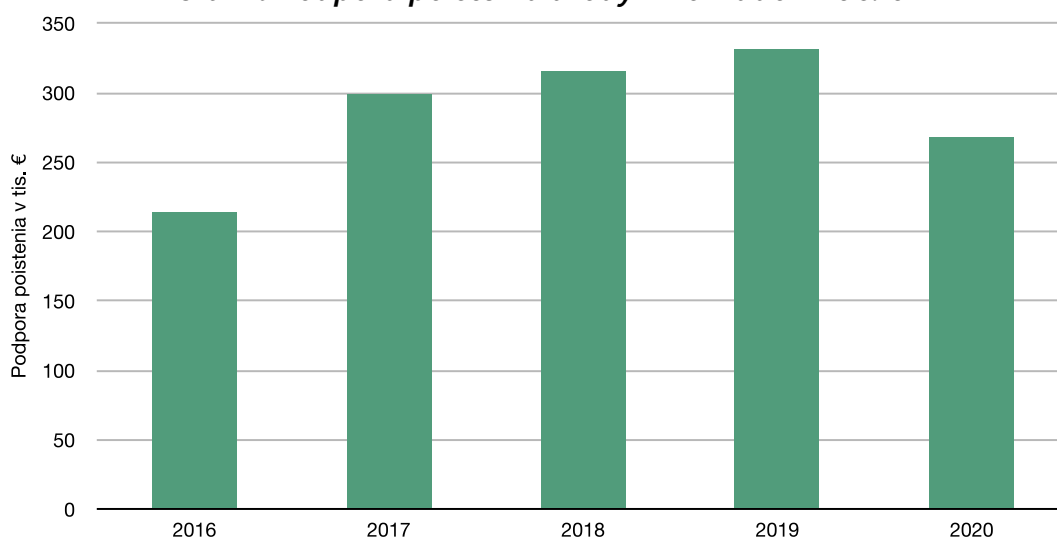
Prameň: Informačné listy MPRV SR, CD NPPC – VÚEPP, 2020
 Poznámka: Údaje sú za výberovú vzorku podnikov IL MPRV SR
 Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Štátna pomoc vo forme dotácie na platby poistného, bola realizovaná aj v roku 2020. Účelom systémového opatrenia bolo poskytovanie pomoci s cieľom podporiť podnik pôsobiaci v odvetví poľnohospodárskej prvovýroby. Opatrenie umožnilo 821 oprávneným žiadateľom s medziročným nárastom o 54,6% čerpať finančné prostriedky vo výške takmer 5 mil. €, čo predstavovalo 25% zvýšenie v porovnaní s predchádzajúcim

rokom. Dotáciu bolo možné poskytnúť do 65% oprávnených nákladov na poistné. V roku 2020 bola vyplatená skutočná refundácia nákladov vo výške 45,19% (koeficient krátenia) z uhradeného poistného, čo bolo menej o 13,9 p. b. ako v roku 2019.

V rámci podporných trhových opatrení v sektore vinohradníctva a vinárstva (upravených v novelizovanom nariadení vlády SR č. 83/2017 Z. z. o podmienkach poskytnutia finančnej podpory EÚ) bolo v roku 2020 prijatých 63 žiadostí o podporu na poistenie úrody vinohradov. Poskytnutých bolo 267 tis. €, čo predstavovalo medziročný pokles o 19,6%. Finančné prostriedky boli vyplatené z rozpočtu EÚ. Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR pripravilo „Návrh systému riešenia rizík v poľnohospodárstve“ – Rizikový fond, tvorený kombináciou súkromných a verejných zdrojov (- príspevku zo štátneho rozpočtu totožného s objemom splatnej dane z poistenia podľa zákona č. 213/2018 Z.z. o dani z poistenia, - príspevkov právnických a fyzických osôb evidovaných v štatistickej klasifikácii ekonomických činností, podľa hektárov a dobyčtích jednotiek, - príspevku zo štátneho rozpočtu na financovanie všeobecného hospodárskeho záujmu v oblasti zabezpečenia príjmovej stability poľnohospodárskych subjektov v takej miere, aby bola zachovaná potravinová bezpečnosť SR).

Graf 10 Podpora poistenia úrody vinohradov v tis. €

Prameň: PPA – Výročná správa
Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Výsledky hospodárenia poľnohospodárskych družstiev a obchodných spoločností

V roku 2020 pretrvávali naďalej diferencie medzi poľnohospodárskymi družstvami a obchodnými spoločnosťami vo výsledku hospodárenia a v ostatných ekonomických a finančných ukazovateľoch. Na základe databázy údajov o poľnohospodár-

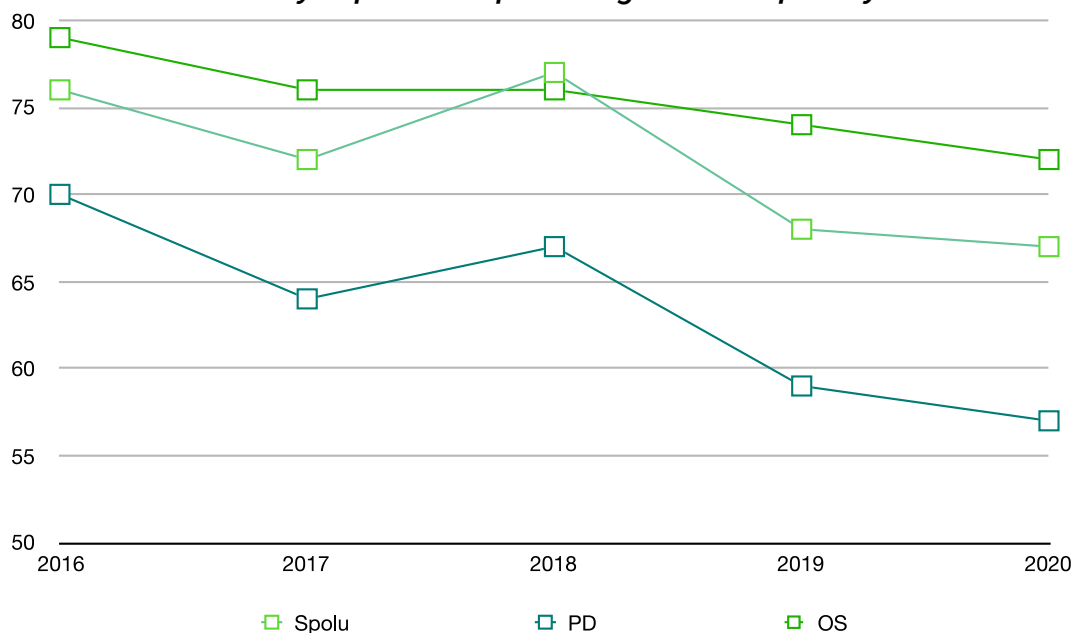

ských podnikoch z Informačných listov MPRV SR⁸⁾ ziskových bolo 66,5 % podnikov právnických osôb, čo bolo o 1,8 p.b. menej ako v roku 2019. Vyšší podiel ziskových podnikov dosiahli obchodné spoločnosti (72,0 %) ako poľnohospodárske družstvá (56,5 %). Obidve právne formy dosiahli zisk, ktorý bol nižší ako v predchádzajúcom roku. Medziročná dynamika jeho poklesu bola rýchlejšia v obchodných spoločnostiach ako v poľnohospodárskych družstvách.

Efektívnejšie hospodárenia v obchodných spoločnostiach je odrazom nižšej nákladovosti výnosov (96,9 %) ako v poľnohospodárskych družstvách (100,0 %). Vyššia efektívnosť hospodárenia v obchodných spoločnostiach, môže byť odrazom nielen úspor z rozsahu výroby s nižším podielom najmä živočíšnej výroby a tým úspor pracovných nákladov, ale aj 6,7-krát vyšších tržieb z predaja tovaru, ako v poľnohospodárskych družstvách.

Podpory boli poskytnuté podľa rovnakých kritérií obidvom právnym formám, tak poľnohospodárskym družstvám ako aj obchodným spoločnostiam.

Graf 11 Podiel ziskových podnikov podľa organizačno-právnych foriem v %

Prameň: Informačné listy MPRV SR, CD NPPC – VÚEPP
 Poznámka: Údaje sú za výberovú vzorku podnikov IL MPRV SR
 Vypracoval: NPPC – VÚEPP

8 Ekonomické a finančné ukazovatele, prepočítané na ha poľnohospodársky využívanej pôdy, boli získané z údajov, ktoré zabezpečilo MPRV SR formou Informačných listov, uložených v CD MPRV SR na NPPC – VÚEPP. Hodnotený súbor zahŕňa 2 247 subjektov právnických a fyzických osôb. Keďže Informačné listy zachytávajú údaje z poľnohospodárskych podnikov, ktoré obhospodarujú 75,39 % výmery využívanej poľnohospodárskej pôdy Slovenska dokladovanej ŠÚ SR a tvoria súbor, ktorý nie je vyčerpávajúci, preto sa jeho výsledky prepočítali na ha p. p. (podľa deklarácie poľnohospodárskych pozemkov – LPIS).

Tab. 10 *Ekonomické údaje poľnohospodárskych podnikov*
 – právnické osoby v €. ha⁻¹ p. p., v %

Ukazovateľ	Právnické osoby			Poľnohosp. družstvá			Obchodné spoločnosti		
	2019	2020	Index	2019	2020	Index	2019	2020	Index
Pridaná hodnota	300	326	108,7	259	312	120,5	335	334	99,7
Podpory spolu	348	319	91,7	349	314	90,0	346	321	92,8
- neinvestičné podpory	339	307	90,6	345	311	90,1	332	302	91,0
Čistý obrat	1 446	1535	106,2	1 095	1242	113,4	1 776	1767	99,5
Nákladovosť výnosov	97,4	98,1	100,7	99,8	100,0	100,2	96,0	96,9	100,9
Zadlženosť majetku v %	48,2	49,1	101,9	41,2	41,5	100,7	52,4	58,8	112,2
Podiel ziskových podnikov v %	68	67	98,5	59	57	96,6	74	72	97,3

Prameň: Informačné listy CD MPRV SR, NPPC – VÚEPP

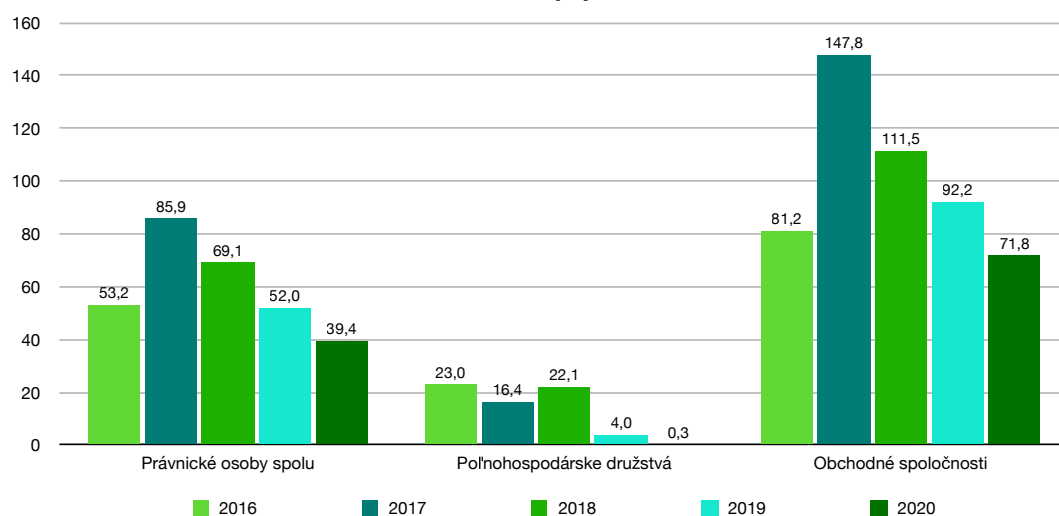
Poznámka: Údaje sú za výberovú vzorku podnikov IL MPRV SR

Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Vyššia úroveň tržieb z predaja vlastných výrobkov v obchodných spoločnostiach (o 16,6 %) ako v poľnohospodárskych družstvách je odrazom aj vyššej intenzifikácie výroby, vyjadrenej výrobnou spotrebou (o 18,7 %). Vyššie intenzifikačné vklady v obchodných spoločnostiach boli podmienené aj dominantnejšou rastlinnou výrobou. Diferencie v efektívnosti hospodárenia v rozdielnych organizačno-právnych formách sú dôsledkom štruktúry výroby s preferenciou rastlinnej výroby pred živočíšnou a vyššej úspornosti nákladových faktorov, najmä pracovných nákladov. Poľnohospodárske družstvá sa v ostatných rokoch vnútorne premieňajú na kapitálové spoločnosti s majoritným majetkovým podielom len niekoľkých členov podobne ako vo väčšine obchodných spoločností, a tiež podobne redukujú pracovne náročnejšie odvetvia výroby a zamestnanosť.

Pretrvávajúce diferencie vo výsledkoch hospodárenia medzi poľnohospodárskymi družstvami a obchodnými spoločnosťami sú spôsobené aj doznievajúcimi vplyvmi založenia obchodných spoločností, ktoré väčšinou vznikli z bonitných častí majetku poľnohospodárskych družstiev, bez prevzatia adekvátnych záväzkov voči bankám a obchodným partnerom ako aj bez vyrovnania podielov, čo prispelo k ich nižšej nákladovosti výroby. Diferencie v zadlžení majetku s vyššou zadlženosťou v obchodných spoločnostiach (53,8 %) ako v poľnohospodárskych družstvách (41,5 %) sú odrazom vyššej ekonomickej bonity obchodných spoločností voči komerčným bankám z hľadiska cash flow a tým splácania úverov.

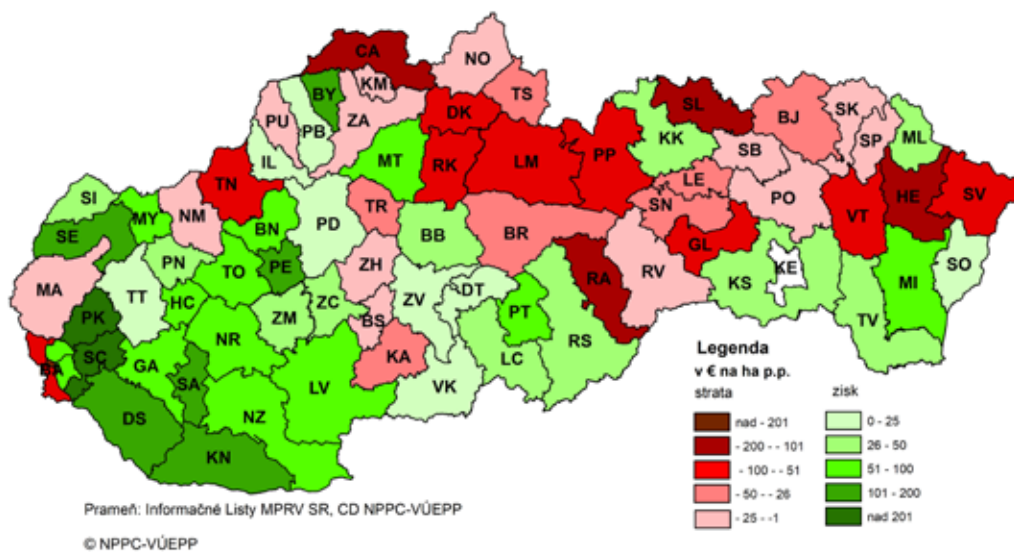
Graf 12 Výsledok hospodárenia v poľnohospodárstve podľa právnych foriem, v € na ha p.p.

Prameň: Informačné listy CD MPRV SR, NPPC – VÚEPP
 Vypracoval: NPPC – VÚEPP

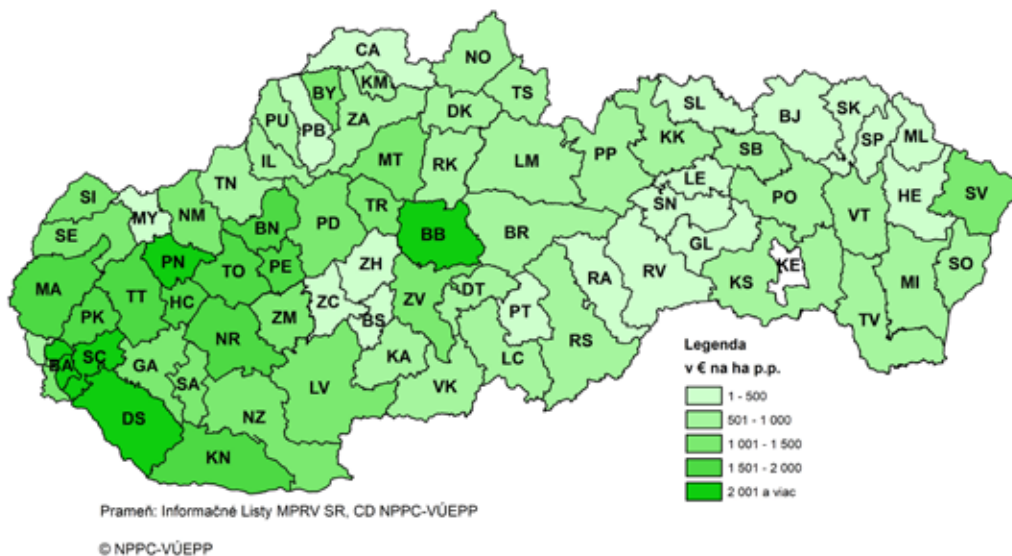
Mapa 1

Výsledok hospodárenia poľnohospodárstva za právnické osoby za rok 2020
 (v € na ha poľnohospodárskej pôdy)

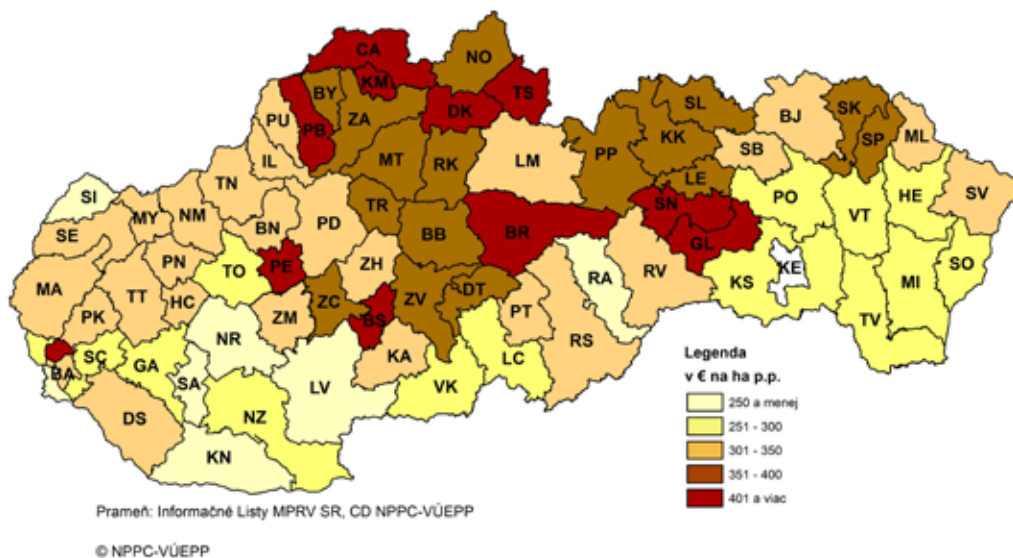
Mapa 2

Tržby z predaja vlastných výrobkov za rok 2020
(v € na ha poľnohospodárskej pôdy)

Mapa 3

Neinvestičné podpory do poľnohospodárstva za právnické osoby za rok 2020
(v € na ha poľnohospodárskej pôdy)

Výsledky hospodárenia samostatne hospodáriacich roľníkov – fyzických osôb

V roku 2020 bolo v databáze Informačných listov MPRV SR sledovaných v počte 1001 samostatne hospodáriacich roľníkov (SHR) – fyzických osôb, ktorí obhospodarovali 8,7 % poľnohospodárskej pôdy podľa evidencie LPIS. Počet sledovaných SHR sa vo výberovej vzorke medziročne mierne zvýšil (1,3 %). Výsledky hospodárenia SHR boli značne rozdielne, v závislosti od veľkosti obhospodarovanej plochy, ale väčšina podnikov bola zisková.

Bez zápočtu osobného dôchodku roľníka do výsledku hospodárenia, dosiahlo až 80,7 % podnikov SHR kladný výsledok hospodárenia (príjmy – výdavky) v priemere 58,4 €·ha⁻¹ p.p., ktorý sa medziročne znížil o 7,7 %. Po zohľadnení osobného dôchodku roľníka vo výdajoch (vyčísleného na úrovni priemernej mzdy v poľnohospodárstve), by SHR dosiahli stratu (-26,9 € ha⁻¹ p.p.).

Podľa výmery obhospodarovanej pôdy najviac podnikov SHR (97,4 %) v roku 2020 hospodáril, podobne ako v predchádzajúcich rokoch, na výmere do 500 ha p.p. Pričom na výmere do 100 ha p.p. hospodáril 60,2 % podnikov. Najvyššiu úroveň výsledku hospodárenia (príjmy-výdaje) dosiahli SHR hospodáriaci na výmere nad 500 ha p.p., kde bol aj najvyšší podiel ziskových podnikov (96,2 %). Kladný výsledok hospodárenia (príjmy – výdaje) bol dosiahnutý v priemere u všetkých intervalov výmery poľnohospodárskej pôdy.

Po zohľadnení osobného dôchodku roľníka bol výsledok hospodárenia v priemere podstatne nižší a v podnikoch hospodáriacich na malých výmerách do 50 ha resp. do 100 ha p.p. boli SHR stratoví. S veľkosťou obhospodarovanej poľnohospodárskej pôdy sa úroveň výsledku hospodárenia zvyšovala, čo možno chápať ako výhodu ekonomiky z rozsahu a prínos podpôr.

Výsledok hospodárenia ovplyvnila nákladovosť príjmov, ktorá sa medziročne zvýšila, a to pod vplyvom poklesu príjmov (0,3 %) a stagnácie výdavkov. Rozhodujúci vplyv mali podpory, bez ktorých by väčšina SHR bola stratová, podobne ako pri právnických osobách.

Výsledok hospodárenia SHR v porovnaní s právnickými osobami ovplyvnili:

- nižšia nákladová náročnosť najmä výdavkov na prácu, vplyvom nižších mzdových nákladov a tým aj odvodov do fondov (využívanie podnikov služieb a účtovne nezapočítaného osobného dôchodku do výdavkov),
- nižší objem zásob,
- nižšia majetková vybavenosť HIM a tým nižšie náklady na odpisy a udržiavanie,
- nižšie záväzky a úvery.

Tab. 11 *Výsledky hospodárenia a počet podnikov SHR podľa intervalov poľn. pôdy v € na ha p.p.*

Interval poľn. pôdy	Počet podnikov		Výsledok hospodárenia (príjmy – výdaje)			Výsledok hospodárenia (príjmy – výdaje – osobný dôchodok)		Nákladovosť príjmov*	
	2019	2020	2019	2020	Index 20/19	2019	2020	2019	2020
do 50	327	369	108,4	85,7	79,1	- 333,3	-402,9	95,0	96,0
nad 50 – 100	238	234	95,7	48,0	50,2	-38,7	-98,6	93,3	95,3

nad 100 – 500	393	372	48,8	47,4	97,1	2,1	-3,0	96,0	96,2
nad 500	30	26	77,1	98,2	127,4	64,6	85,1	94,6	93,9
Spolu	988	1001	63,4	58,5	92,3	-10,7	-26,9	95,3	95,6

Prameň: Informačné listy MPRV SR, CD NPPC – VÚEPP, *nezapočítaný osobný dôchodok

Poznámka: Údaje sú za výberovú vzorku podnikov IL MPRV SR

Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Celkové príjmy mierne klesli v priemere o 0,3 % a to z dôsledku najmä ich poklesu v podnikoch s výmerou do 100 ha poľnohospodárskej pôdy. Okrem toho sa k poklesu pričínili nižšie príjmy v položkách za predaj tovaru ako aj nižšie ostatné príjmy. Pokles celkových príjmov nedokázal vykompenzovať ani nárast tržieb z predaja výrobkov a služieb (4,5 %). Príjmy vzrástli najviac v podnikoch nad 500 ha p.p. (13,5 %). Rozhodujúca príjmová položka v štruktúre príjmov bol predaj výrobkov a služieb (61,2 %). Podiel ostatných príjmov na celkových príjmoch zahŕňajúci dotácie bol 27,3%. Najnižší podiel príjmov (11,5 %) bol z predaja tovaru. K nárastu príjmov SHR prispela aj diverzifikácia služieb, najmä v agroturistike ako aj systém ekologického poľnohospodárstva, tak v rastlinnej ako aj v živočíšnej výrobe.

Tržby z rastlinnej výroby vzrástli o 11,7 % a tržby zo živočíšnej výroby len o 3,1 %, čo dokumentuje, že SHR svoju výrobnú činnosť zameriavali, podobne ako v predchádzajúcich rokoch, najmä na rastlinnú výrobu, ktorá bola nákladovo menej náročná ako živočíšna výroba a prinášala väčšie efekty. Z celkových príjmov predstavovali tržby z rastlinnej výroby 49,1 %.

Rozdiel medzi celkovými príjmami a výdavkami dosiahol 58,5 € na ha p.v.p., a bol výsledkom poklesu príjmov a stagnácie výdavkov, ako aj optimalizácie nákladových položiek. V štruktúre výdavkov najvyššiu položku tvorili najmä zásoby (43,1 %), ostatné výdavky (23,6 %) a výdavky na služby (22,0 %). Nižší podiel v štruktúre výdavkov pripadal na mzdy (6,6 %) a platby poistného a príspevky do fondov (4,6 %). Výdavky na prenájom poľnohospodárskej pôdy boli nižšie, pretože prevažná časť SHR hospodárila na vlastnej pôde, čo je odlišná situácia ako u právnických osôb, ktoré majú v prenájme rozhodujúci podiel poľnohospodárskej pôdy.

SHR zveľaďovali majetok, čím sa zvýšila jeho hodnota (0,4 %) najmä vo vyšších veľkostných skupinách podnikov, hlavne v podnikoch s výmerou nad 500 ha p.p., kde majetok vzrástol o 11,5 %.

Tab. 12 *Majetok a záväzky SHR podľa intervalov poľnohospodárskej pôdy v € na ha p.p.*

Interval p. pôdy	Majetok celkom			Záväzky celkom			z toho: úvery		
	2019	2020	Index 20/19	2019	2020	Index 20/19	2019	2020	Index 20/19
do 50	3 884	3 257	83,9	586	692	118,1	208	322	154,6
nad 50 – 100	1 444	1 358	94,0	339	339	100,0	184	154	83,7
nad 100 – 500	1 643	1 648	100,3	560	544	97,1	284	255	89,8
nad 500	2 282	2 545	111,5	1 040	838	80,6	415	433	104,3
Spolu	1 856	1 864	100,4	618	576	93,2	290	276	95,2

Prameň: Informačné listy MPRV SR, CD NPPC – VÚEPP

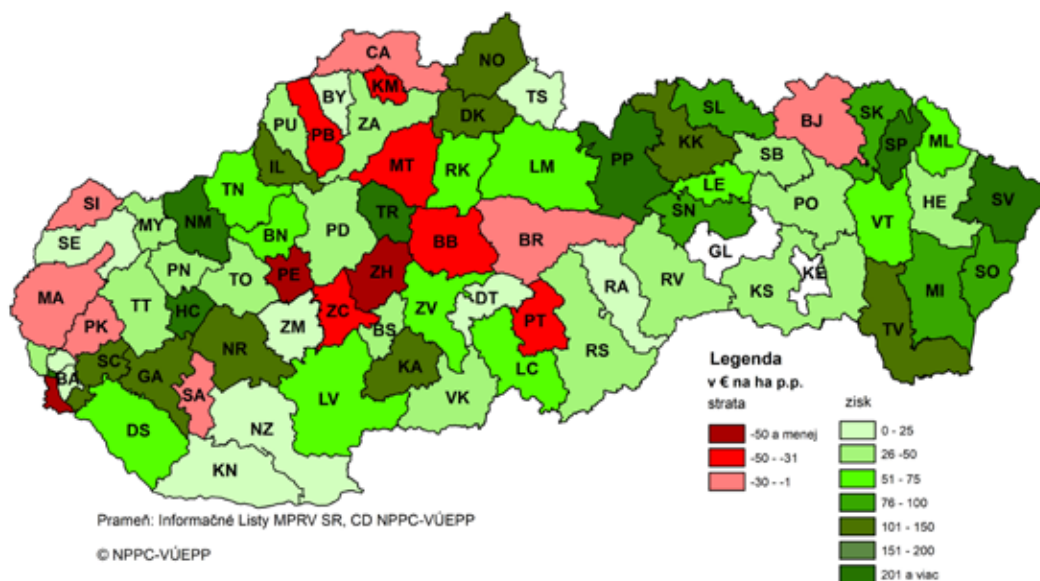
Poznámka: Údaje sú za výberovú vzorku podnikov IL MPRV SR

Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Podrobnejšie informácie o výsledku hospodárenia, početnosti podnikov a výrobe SHR podľa okresov znázorňujú jednotlivé mapy.

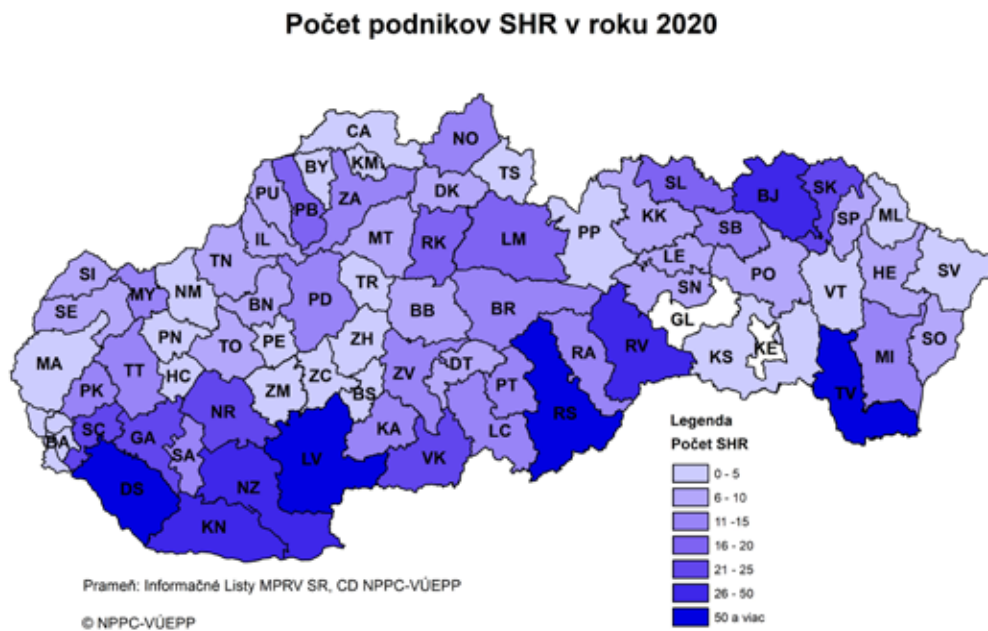
Mapa 4

Výsledok hospodárenia SHR za rok 2020
(v € na ha poľnohospodárskej pôdy)

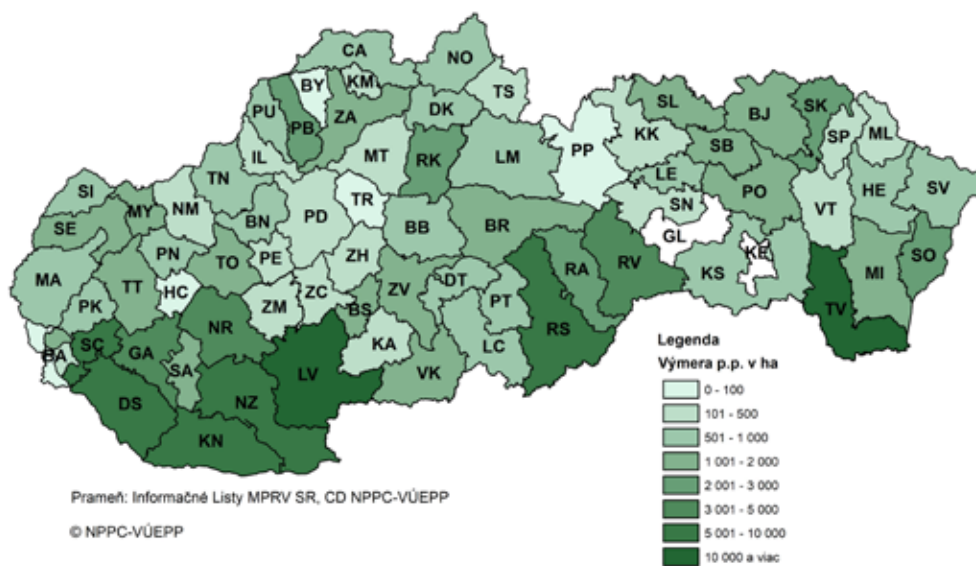

Mapa 5

Mapa 6

Výmera poľnohospodárskej pôdy obhospodarovaná SHR v roku 2020 v ha

Prehľad o vývoji vybraných ekonomických ukazovateľov poľnohospodárskej výroby za právnické a fyzické osoby je uvedený v tabuľkách 7 – 11 v Prílohe 9.

2.3 Výsledky hospodárenia v potravinárskom priemysle

Potravinársky priemysel SR (výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov) podľa predbežných údajov ŠÚ SR za rok 2020 dosiahol kladný výsledok hospodá-

renia pred zdanením vo výške 264,8 mil. €. Definitívny výsledok hospodárenia bude spresnený koncom roka 2021.

Tab. 13 Vývoj výsledku hospodárenia za výrobu potravín, nápojov a tabakových výrobkov v mil. €

Ukazovateľ	Priemer* 2015 – 2019	2018 defin.**	2019 defin.**	2020 predbež.***
Výnosy****	4768,57	4 787,12	4 881,31	5 042,44
Náklady****	4651,08	4 656,35	4 763,75	4 777,68
Výsledok hospodárenia****	117,49	130,77	117,56	264,76

Prameň: ŠÚ SR, Poznámka: vrátane podnikov do 19 zamestnancov

*=z definit.údajov; ** z ročných spracovaní vyčerpávajúcich štatistických zisťovaní ŠÚ SR za korporácie s počtom 20 a viac zamestnancov a výberových zisťovaní za korporácie s počtom 0 – 19 zamestnancov.;***zo štvrtroč. štatistického výkazníctva ŠÚ SR /výberové štatistické zisťovania za nefinančné korporácie s počtom zamestnancov 0 – 19 (štatistické zisťovanie Prod 13 – 04) a s počtom 20 a viac zamestnancov (štatistické zisťovanie Prod 3 – 04.); **** roky 2015 – 2020 e-databáza DATAcube, ŠÚ SR;

Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Na výrobe výrobkov potravinárskeho priemyslu⁹ SR mali rozhodujúci podiel podniky s počtom 20 a viac¹⁰ zamestnancov (304 podnikov), ktoré v roku 2020 vytvorili kladný výsledok hospodárenia¹¹, v objeme 250,8 mil. €. ktorý medziročne vzrástol o 42,4 mil. € (t.j. o 20,4 %). Z celkového počtu podnikov predstavovali ziskové podniky 71,1 % a vytvorili zisk v objeme 313 mil. €.

Z agregácií¹² hodnotených odborov odvetvia výroby potravín a nápojov nebol v roku 2020 žiaden stratový. Najvyšší kladný výsledok hospodárenia (VH) dosiahol odbor výroby ostatných potravinárskych výrobkov¹³ (86,5 mil. €). Objem VH nižší, ale napriek tomu významnejší, dosiahli odbory výroby nápojov (52,5 mil. €), výroby pečiva a múčnych výrobkov (41,3 mil. €) a odbor spracovania a konzervovania mäsa a mäsových produktov (36,3 mil. €).

Ešte stále kladný výsledok hospodárenia, avšak s výrazne nižším objemom dosiahol odbor výroby mliečnych výrobkov (17,3 mil. €), výroby mlynárskych výrobkov a škrobových výrobkov (8,0 mil. €), spracovania a konzervovania rýb kôrovcov

9 zo štvrtročného štatistického výkazníctva ŠÚ SR (predbežný charakter údajov); len súčet výroby potravín a nápojov

10 Výkaz Prod 3 – 04 – zahŕňa podniky zapísané v obchodnom registri, príspevkové organizácie, ktoré sú trhovými výrobcami, s počtom zamestnancov 20 a viac a organizácie s počtom zamestnancov 0 až 19 s ročnými tržbami za vlastné výkony a tovar 5 miliónov € a viac, a nezahŕňa organizácie s počtom zamestnancov 0 až 19 s ročnými tržbami za vlastné výkony a tovar do 5 miliónov €; vrátane dopočtov so zohľadnením váh; zahrnuté výrobné potravinárske podniky, okrem podnikov s výrobou tabakových výrobkov; týka sa textu až do konca tejto kapitoly

11 pred zdanením

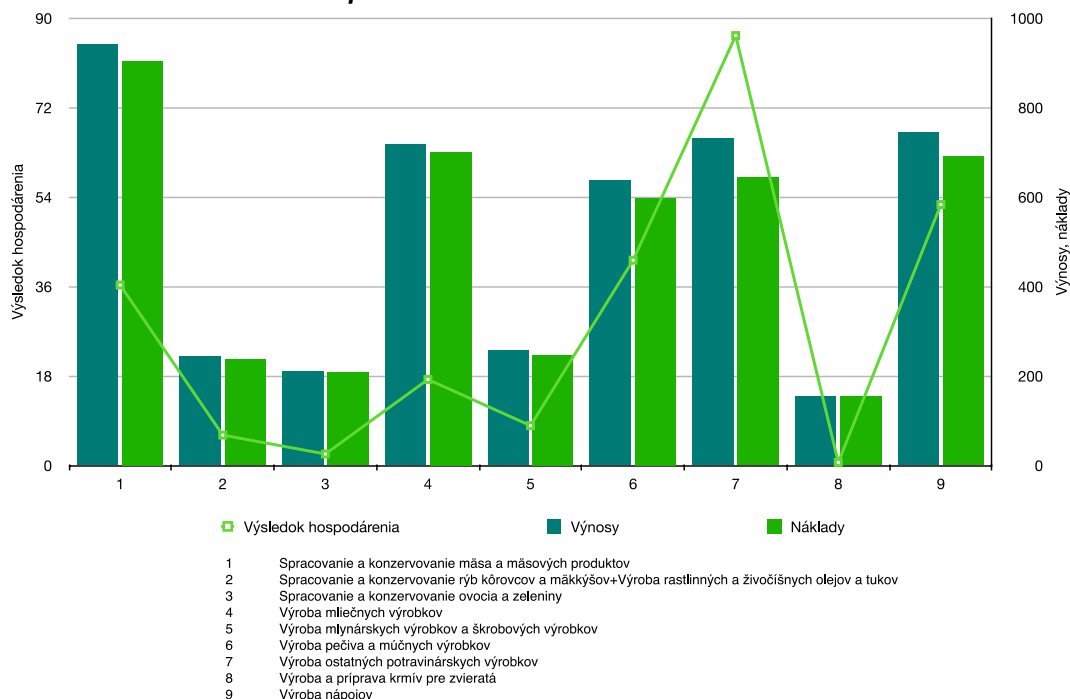
12 Zoskupenie do väčších celkov.

13 Odbor zahŕňa výrobu cukru; výrobu kakaa, čokolády a cukrovínok; spracovanie čaju a kávy; výrobu korenín a chuťových prísad; výrobu pripravených pokrmov a jedla; výrobu a prípravu homogenizovaných a diétnych potravín a výrobu ostatných potravinárskych výrobkov inde neuvedených.

a mäkkýšov vrátane výroby rastlinných a živočíšnych olejov a tukov¹⁴ (6,1 mil. €), spracovania a konzervovania ovocia a zeleniny (2,3 mil. €), a výroba a príprava krmív pre zvieratá (0,6 mil. €).

Graf 13 Výnosy, náklady, výsledok hospodárenia za výrobu potravín a nápojov SR podľa odborov v roku 2020

Prameň: Prod 3-04, ŠÚ SR
Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Výsledok hospodárenia zvýšili odbory výroby ostatných potravinárskych výrobkov (32,7 mil. €), odbor spracovania a konzervovania mäsa a mäsových produktov (25,0 mil. €), výroby mliečnych výrobkov (4,9 mil. €), spracovania a konzervovania rýb kôrovcov a mäkkýšov vrátane výroby rastlinných a živočíšnych olejov a tukov (3,2 mil. €), výroby mlynárskych výrobkov a škrobových výrobkov (2,2 mil. €), výroba a prípravy krmív pre zvieratá (0,2 mil. €),

Výsledok hospodárenia najvýraznejšie klesol vo výrobe nápojov (18,5 mil. €) a klesol tiež vo výrobe pečiva a múčnych výrobkov (6,7 mil. €) a v spracovaní a konzervovaní ovocia a zeleniny (0,6 mil. €).

Nákladovosť výnosov sa medziročne znížila (o 0,67 €) a na dosiahnutie 100 € výnosov vynaložili podniky 94,59 € nákladov a z odborov k tomu najvýraznejšie prispeli odbor výroby ostatných potravinárskych výrobkov (3,52 €), spracovanie a konzervovanie mäsa a mäsových produktov (2,53 €) a spracovanie a konzervovanie rýb kôrovcov a mäkkýšov vrátane výroby rastlinných a živočíšnych olejov a tukov (1,16 €). Nákladovosť výnosov klesla tiež v odbore výroby mlynárskych výrobkov a škrobových výrobkov (0,97 €), vo výrobe mliečnych výrobkov (0,71 €) a vo

¹⁴ Odbor rybný s tukovým je spočítaný z dôvodu zachovania anonymity údajov.

výrobe a príprave krmív pre zvieratá (0,09 €), naopak zvýšenie nákladovosti výnosov nastalo len vo výrobe nápojov (2,36 €), výroby pečiva a múčnych výrobkov (1,03 €) a v spracovaní a konzervovaní ovocia a zeleniny (0,81 €).

Najnižšiu úroveň nákladovosti výnosov v roku 2020 a zároveň nižšiu ako priemer odvetvia dosiahli odbor ostatných potravinárskych výrobkov (88,16 €) odbory výroby nápojov (92,94 €) a výroba pečiva a múčnych výrobkov (93,54 €).

Najvyššiu úroveň nákladovosti výnosov v roku 2020 mali v odbore výroby a prípravy krmív pre zvieratá (99,64 €), v spracovaní a konzervovaní ovocia a zeleniny (98,90 €), vo výrobe mliečnych výrobkov (97,59 €), v spracovaní a konzervovaní rýb, kôrovcov a mäkkýšov vrátane výroby rastlinných a živočíšnych olejov a tukov (97,50 €), vo výrobe mlynárskych výrobkov a škrobových výrobkov (96,90 €) a v odbore spracovania a konzervovania mäsa a mäsových produktov (96,15 €).

V rámci štruktúry celkových nákladov najvyšší podiel tvorila spotreba materiálu, energie a ostatných neskladovateľných dodávok (52,0 %), nižším podielom k vzniku celkových nákladov (z dostupných údajov nákladových položiek) prispeli náklady na predaný tovar 13,4 %; spotreba nakupovaných služieb 12,2 %; mzdové náklady 9,6 %; odpisy 4,0 % a povinné príspevky na zákonné poistenie 3,3 %.

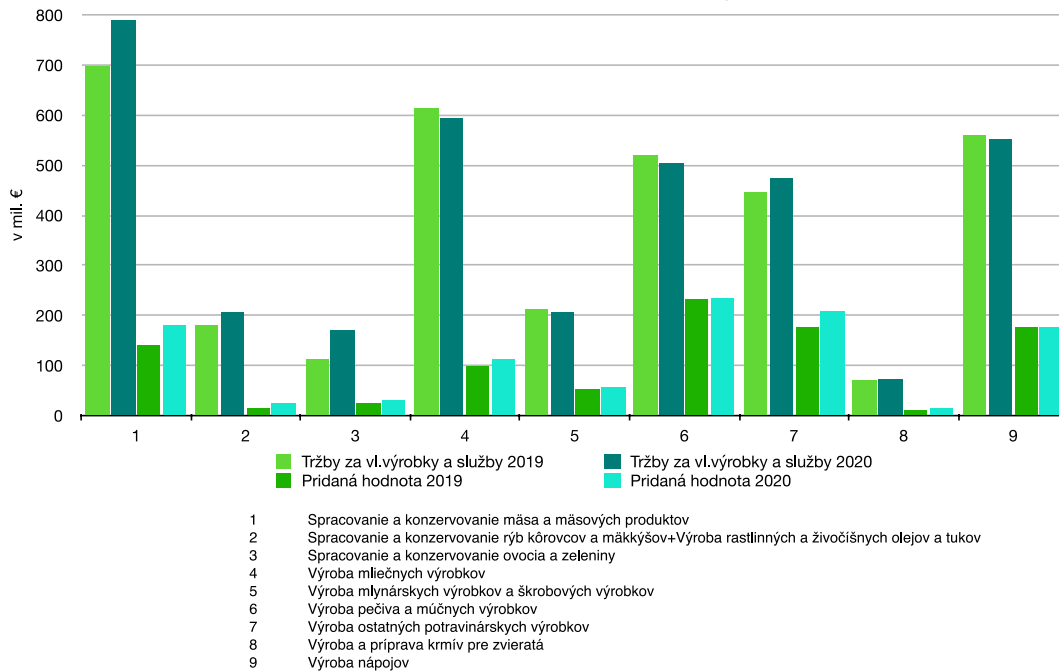
Tržby z predaja vlastných výrobkov a z predaja služieb medziročne vzrástli o 4,7 % a dosiahli 3 567 mil. €. Z toho 15 % dosiahli odbory vyrábajúce nápoje. Z výnosov tržby z predaja vlastných výrobkov a služieb predstavovali 76,9 %. K zvýšeniu celkových tržieb z predaja vlastných výrobkov a z predaja služieb najvýraznejšie prispel odbor spracovania a konzervovania ovocia a zeleniny (50,3 %), spracovania a konzervovania rýb kôrovcov a mäkkýšov vrátane výroby rastlinných a živočíšnych olejov a tukov (16,1 %), odbor spracovania a konzervovania mäsa a mäsových produktov (13,4 %), odbor výroby ostatných potravinárskych výrobkov (6,6 %) a odbor výroby a prípravy krmív pre zvieratá (4 %). Zvýšenie celkových tržieb za výrobky a služby spomalil pokles tohto ukazovateľa v odbore výroby mliečnych výrobkov (3,6 %), výroby mlynárskych výrobkov a škrobových výrobkov (3,0 %), výroby pečiva a múčnych výrobkov (2,8 %) a vo výrobe nápojov (1,5 %).

Tržby za tovar z celkových výnosov predstavovali 17,4 %, čím tržby z predaja vlastných výrobkov a z predaja služieb spolu s tržbami za predaný tovar z celkových výnosov predstavovali 94,3 %.

Pridaná hodnota za odvetvie ako celok dosiahla 1 035 mil. € a medziročne vzrástla o 11,1 %. Pokles bol zaznamenaný len vo výrobe nápojov (1 %), inak sa pridaná hodnota v hlavných zoskupeniach odborov zvýšila a najvýraznejšie v odbore spracovania a konzervovania rýb, kôrovcov a mäkkýšov vrátane výroby rastlinných a živočíšnych olejov a tukov (40,9 %), v spracovaní a konzervovaní mäsa a mäsových produktov (29,5 %), v spracovaní a konzervovaní ovocia a zeleniny (20,9 %), vo výrobe ostatných potravinárskych výrobkov (19,2 %) a vo výrobe mliečnych výrobkov (14,1 %).

V roku 2020 najvyšší podiel na pridanej hodnote odvetvia tvorili odbor výroby pečiva a múčnych výrobkov (22,7 %), výroba ostatných potravinárskych výrobkov (20,2 %), odbor spracovania a konzervovania mäsa a mäsových produktov (17,5 %), výroba nápojov (17,0 %) a výroba mliečnych výrobkov (10,8 %).

Graf 14 Vývoj pridanej hodnoty a tržieb za vlastné výrobky a z predaja služieb v rokoch 2019 a 2020 vo výrobe potravín a nápojov SR podľa odborov

Prameň: Prod 3-04, CD MPRV SR, NPPC – VÚEPP
 Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Podrobnejšie údaje o ekonomike potravinárskeho priemyslu sú v tab. 12–16 v Prílohe 9.

3. Výroba a agropotravinársky trh

3.1. Hrubá poľnohospodárska produkcia

Podľa predbežných údajov za rok 2020 vzrástla hrubá poľnohospodárska produkcia v bežných cenách o 3,99 %. Nárast hrubej poľnohospodárskej produkcie bol ovplyvnený zvýšením hodnoty hrubej rastlinnej produkcie o 6,12 % a miernym zvýšením hodnoty hrubej živočíšnej produkcie o 0,56 %. V štruktúre hrubej poľnohospodárskej produkcie v bežných cenách prišlo k nárastu podielu rastlinnej produkcie o 1,3 percentuálneho bodu na 63,1 % pri súčasnom poklese podielu živočíšnej produkcie na 36,9 %.

Hrubá poľnohospodárska produkcia v stálych cenách roku 2010 zaznamenala nárast o 3,62 % pri vzostupe hrubej rastlinnej produkcie o 5,92 % a súčasnom miernom poklese hrubej živočíšnej produkcie o 0,23 %. Štruktúra poľnohospodár-

skej produkcie v stálych cenách sa zmenila v prospech podielu rastlinnej produkcie, ktorý vzrástol na 64,9%.

Tab. 14 Vývoj hrubej poľnohospodárskej produkcie, v mil. €

Ukazovateľ	Priemer 2015 – 2019	2019	2020**	Index 2020/2019	Index 2020/Ø2015 – 2019	2019 podiel v %	2020 podiel v %
Hrubá poľnohospodárska produkcia v cenách roku 2010	1913,0	1 800,4	1865,6	103,6	97,5		
z toho: Hrubá rastl. produkcia	1213,6	1 143,3	1211,0	105,9	99,8	63,50	64,91
Hrubá živoč. produkcia	714,5	671,0	669,5	99,8	93,7	37,27	35,89
Hrubá poľnohospodárska produkcia bežných cenách	2067,4	2003,9	2083,8	104,0	100,8		
z toho: Hrubá rastl. produkcia	1269,6	1238,2	1313,9	106,1	103,5	61,79	63,05
Hrubá živoč. produkcia	797,8	765,7	769,9	100,6	96,5	38,21	36,95

** pozn.: 2. odhad 2020

Prameň : ŠÚ SR, vyžiadané údaje, prepočty VÚEPP

Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Prehľad o komoditnej štruktúre poľnohospodárskej produkcie v bežných cenách v rokoch 2019 a 2020 je uvedený v tabuľke 17 v Prílohe 9.

3.1.1. Rastlinná výroba

V roku 2020 evidoval ŠÚ SR osev poľných plodín na výmere 1 346,0 tis. ha¹⁵, čo znamenalo v porovnaní s predchádzajúcim rokom pokles pestovateľskej výmery o 0,2% (2,9 tis. ha). Podiel **osiatej** plochy na využívanej poľnohospodárskej pôde v SR sa zvýšil o 0,1 p. b. na 70,5%.

Pestovateľská výmera **zrnín** medziročne klesla o 1,3% na 773,2 tis. ha. Z toho sa **obilniny** vysiali na výmere 761,3 tis. ha, čo znamenalo medziročný pokles o 1,6% (11,5 tis. ha). Osev husto siatych obilnín klesol o 1,8% (10,3 tis. ha) na 564,7 tis. ha.

Výmera pšenice medziročne klesla o 4,2% (17,3 tis. ha) na 390,9 tis. ha. Z toho výmera ozimnej pšenice tvorila z celkovej výmery pšenice 96,4% a podiel klesol medziročne o 0,4 p. b. Zvýšila sa výmera pšenice jarnej a to o 7,5% (0,98 tis. ha) na 14,01 tis. ha.

Zvýšila sa pestovateľská výmera jačmeňa o 4,7% (6,0 tis. ha) na 132,9 tis. ha,

15 ŠÚ SR, Súpis plôch osiatych poľnohospodárskymi plodinami k 20.5.2020
www.statistics.sk

z toho výmera sladovníckeho jačmeňa klesla o 1,3% (o 760,6 ha) na 58,5 tis. ha. Výmera kukurice na zrno medziročne klesla o 0,9% (1,8 tis. ha) na 196,6 tis. ha (k 20. 5. 2020).

V roku 2020 sa zvýšila výmera **olejnín** o 3,7% (9,7 ha) na 269,5 tis. ha. Z toho výmera slnečnice sa zvýšila o 9,4% (4,7 tis. ha) na 53,9 tis. ha. Výmera repky klesla o 0,2% (0,25 tis. ha) na 146,95 tis. ha. Zvýšila sa i pestovateľská výmera maku a horčice. Výmera sóje sa zvýšila o 9,8% na 51,9 tis. ha. Výmera ľanu olejného a ostatných olejnín medziročne klesla.

Zlepšila sa situácia v pestovaní **strukovín na zrno**. **Vysiali sa** na výmere vyššej o 22,0% na 11,9 tis. ha. Zvýšila sa výmera jedlých i kŕmnych strukovín. V prípade jedlých strukovín medziročne o 38,2% na 4,3 tis. ha a kŕmnych o 14,3% na 7,6 tis. ha. Výmera hrachu siateho, najvýznamnejšej strukoviny sa medziročne zvýšila o 40,0% na 9,7 tis. ha.

V roku 2020 klesli plochy **zemiakov** spolu o 9,6% na 7,4 tis. ha (o 0,8 tis. ha). Z toho výmera ostatných konzumných zemiakov medziročne klesla o 12,9% na 6,0 tis. ha. Na produkciu sadiva zemiakov bolo prihlásených 361,0 ha¹⁶, čo oproti roku 2019 predstavuje pokles o 21,07 ha. Z tejto výmery bolo prihlásených 157,21 ha veľmi skorých a skorých odrôd. Z celkovej prihlásenej výmery je to 43,55%. Odhlásených bolo 9,1 ha. Po poľných prehliadkach bolo uznaných 347,71 ha a neuznaných 4,2 ha. Po ukončení skleníkových skúšok na vírusové choroby a po testovaní na prítomnosť baktérií CMS a RS sa odhaduje, že bude uznaných 337 hektárov pri produkcii 5 055 ton. Pre rok 2021 sa odhaduje ďalší pokles prihlásených množiteľských plôch sadiva zemiakov na úrovni 350 ha.

Pokračoval trend poklesu pestovania **objemových krmovín** na ornej pôde, ktorých výmera medziročne klesla o 0,7% na 213,7 tis. ha. Z toho výmera **jednoročných krmovín** klesla o 6,0%, kukurice na zeleno a siláž o 6,8% na 69,2 tis. ha. Výmera **viacročných krmovín** sa medziročne zvýšila o medziročne o 2,8% na 134,14 tis. ha, pričom pestovanie ďateliny červenej sa zvýšilo o 18,9% na 9,3 tis. ha. Výmera **cukrovej repy** medziročne klesla vyšším tempom ako v predchádzajúcom roku a to o 3,0% na 21,1 tis. ha.

Priaznivo sa vyvinula situácia v pestovaní **konzumnej zeleniny**, keď sa zvýšili pestovateľské plochy medziročne o 2,2% na 7,3 tis. ha. Opätovne sa zvýšila výmera **jahôd** záhradných a to o 17,4% na 217,4 ha.

Opäť výrazne klesla výmera **kŕmnych okopanín**, medziročne o 49,2% na 135,1 ha a priadnych rastlín o 66,2% na 120,1 ha. Výmera rodiacich **vinohradov** klesla i v roku 2020 a to o 2,4% na 7,6 tis. ha.

V roku 2020 došlo opäť ku zvýšeniu pestovateľských plôch **koreninových a liečivých rastlín** a to o 13,1% na 5,8 tis. ha. Z toho výmera liečivých rastlín sa

16 http://www.vuepp.sk/dokumenty/komodity/2020/Zemiaky_12_2020.pdf

medziročne zvýšila o 22,8 % na 5,5 tis. ha. Výrazne klesla výmera rasce o 46,2 % na 252,6 ha.

Štruktúra pestovateľských plôch hlavných plodín pestovaných na Slovensku sa z dlhodobého hľadiska mení iba veľmi mierne. Najväčší podiel vykazujú obilniny, olejniný a objemové krmoviny pestované na ornej pôde. V roku 2020 klesol podiel **zrnín** na pestovateľskej výmere medziročne o 0,6 p. b. na 57,4% a podiel výmery **hustosiatych** obilnín o 0,6 p. b. na 42,0%. Klesol **podiel obilnín** spolu o 0,7 p. b. na 56,6%. Z hlavných plodín v porovnaní s rokom 2019 zvýšil sa podiel výmery **olejnín** spolu o 0,7 p. b. na 20,0%, **strukovín na zrno** o 0,2 p. b. na 0,9%. Klesol podiel **objemových krmovín** pestovaných na ornej pôde i **zemiakov**. Podiel cukrovej repy sa nezmenil.

Tab. 15 **Štruktúra osevu hlavných plodín na ornej pôde v %**

Plodina	Skutočnosť		Rozdiel
	2019	2020	2020 – 2019
Obilniny spolu	57,3	56,6	-0,7
Z toho: pšenica	30,3	29	-1,3
jačmeň	9,4	9,9	0,5
kukurica na zrno	14,7	14,6	-0,1
raž	1,1	1,0	-0,1
Cukrová repa technická	1,6	1,6	0
Zemiaky	0,6	0,5	-0,1
Olejniný spolu	19,3	20	0,7
z toho: repka olejná	10,9	10,9	0
slnečnica	3,7	4	0,3
Strukoviny na zrno	0,7	0,9	0,2
Objemové krmoviny na o. p. spolu	15,9	15,9	-0,3
Zelenina konzumná ¹	0,5	0,5	0

Poznámka: rozdiely v údajoch vyplývajú zo zaokrúhlenia čísiel

Prameň: ŠÚ SR, Súpis plôch osiatych poľnohospodárskymi plodinami k 20. 5. 2020 na ornej pôde, bez odhadu za domáce záhradky

Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Rok 2020 bol celkovo hodnotený ako nadpriemerne suchý a teplý. Už v prvej aprílovej dekáde sa zaznamenal nedostatok pôdnej vlhky, ktorý spôsobil problémy pri raste ozimín a vzchádzaní maku, jarín, ďatelín, krmovín, zemiakov a tráv. V máji však úhrny zrážok a chladnejšie počasie priaznivo ovplyvnili vývoj jarných plodín, najmä miešaniek, zeleniny, cukrovej repy, kukurice, slnečnice. Zrážky v lete priaznivo ovplyvnili celkový stav obilnín, krmovín a trávnych porastov. Pokles úrod a zníženie kvality úrody pri niektorých plodinách spôsobil v jarných mesiacoch prízemný mráz a sucho a v letných mesiacoch vysoký úhrn zrážok. I napriek výkyvom počasia počas vegetačného obdobia sa pri väčšine plodín dosiahla intenzita výroby vyššia ako päť-

ročný priemer. Ide najmä o kukuricu na zrno, zemiaky, jačmeň, papriku koreninová, sóju, jahody, jednoročné krmoviny, hrozno.

Podľa údajov ŠÚ SR¹⁷ sa úroda zrnín spolu z 1 hektára v roku 2020 medziročne zvýšila o 14,7% na 6,08 t/ha. Z toho **obilnín spolu** o 14,8% na 6,13 t/ha. **Pri pšenici spolu sa intenzita** výroby zvýšila o 15,5% na 5,51 t/ha, no pri kukurici na zrno sa úroda zvýšila o 17,1% na 8,58 t/ha. Z ostatných obilnín sa úrodnosť jačmeňa spolu zvýšila medziročne o 9,5% na 5,19 t/ha, z toho sladovníckeho o 11,3% na 5,53 t/ha. Zvýšila sa i úroda ovsu o 1,9% na 2,69 t/ha, úroda raže o 11,4% na 3,90 t/ha, triticale o 3,5% na 3,58 t/ha.

Priaznivo sa vyvinula situácia pri **olejninách**, pri ktorých sa zvýšila úroda z 1 ha celkovo o 3,4% na 2,70 t/ha. Z toho pri repke olejke sa úroda zvýšila medziročne o 6,0% na 3,01 t/ha. Úroda maku sa zvýšila o 25,0% na 0,85 t/ha, horčice sa nezmenila (0,66 t/ha) ale ľanu olejného sa zvýšila o 15,3% na 1,13 t/ha. V prípade sóje sa zaznamenalo i napriek vývoju počasia zvýšenie úrody z 1 ha o 2,8% na 2,53 t/ha. Úrodnosť slnečnice na semeno klesla o 4,2% na 2,53 t/ha.

Rok 2020 bol priaznivý aj pre **strukoviny na zrno**, ktorých úrodnosť sa medziročne zvýšila o 7,7% na 2,38 t/ha. Z toho úrodnosť jedlých sa zvýšila o 8,8% na 2,60 t/ha a kŕmnych o 6,1% na 2,26 t/ha.

Zlepšila sa situácia aj so **zemiakmi**, ktorých úrodnosť z 1 ha sa medziročne zvýšila o 6,6% na 23,75 t/ha, ale úrodnosť skorých klesla o 3,0% na 20,38 t/ha.

Úrodnosť **viacročných krmovín** pestovaných na ornej pôde klesla o 2,0% na 4,39 t/ha ale jednoročných sa zvýšila o 11,4% na 31,81 t/ha. Úrodnosť kŕmnych okopanín medziročne klesla o 6,6% na 20,03 t/ha. Pri **cukrovej repe** technickej sa zaznamenalo zvýšenie úrody z 1 ha o 4,8% na 60,39 t/ha.

Zo zeleniny klesla úrodnosť **mrkvy a karotky** o 17,4% na 28,91 t/ha a **kapusty** spolu medziročne o 3,9% na 30,96 t/ha. Zvýšila sa úrodnosť **rajčiakov** spolu o 34,9% na 64,20 t/ha. Zvýšila sa úrodnosť **papriky** koreninovej o 121,9% na 2,13 t/ha, kalerábu o 24,4% na 16,70 t/ha, cibule suchej o 49,3% na 37,38 t/ha, ale aj muštového hrozna o 13,1% na 6,21 t/ha.

Zvýšená úrodnosť z 1 ha sa pri väčšine plodín priaznivo prejavila na objeme dosiahnutej produkcie. V roku 2020 sa urodilo viac zrna obilnín ako v predchádzajúcom roku o 11,6%, t. j. 4 580,9 tis. ton obilnín. Produkcia **pšenice** spolu sa medziročne zvýšila o 10,0% na rekordných 2 133,3 tis. ton. Produkcia kukurice na zrno sa zvýšila o 13,7% na 1 642,7 tis. ton, produkcia **jačmeňa** spolu¹⁸ sa zvýšila o 13,3% na 679,4 tis. t, z toho produkcia sladovníckeho sa zvýšila o 15,0% na 286,2 tis. t.

Priebeh počasia pre oziminy, ale najmä jariny mal podstatný vplyv na predpokladanú úrodu hustosiatych obilnín, kukurice a olejnin. Produkcia olejnin sa medziroč-

17 Prameň: ŠÚ SR, Definitívne údaje o úrode poľnohospodárskych plodín a zeleniny v SR za rok 2020

18 Jačmeň spolu=jačmeň jarný + jačmeň ozimný, vrátane sladovníckeho

ne zvýšila o 6,7% na 716,1 tis. t. Podiel **repy** na olejninách medziročne mierne klesol o 0,6% na 61,6 tis.t., ale jej produkcia sa zvýšila o 5,6% na 440,9 tis. t. Z ostatných olejnin, produkcia **slnečnice** sa medziročne zvýšila o 5,8% na 135,7 tis. ton, pričom sa pozberala z výmery vyššej o 10,3% v porovnaní s predchádzajúcim rokom. Opäť výrazne klesla produkcia semena **lanu olejného** o 30,1% na 562,3 ton, na čom sa podieľal pokles zberovej plochy o 39,2%. Zvýšenie produkcie sa zaznamenalo opäť pri **maku**, keď pri zvýšení zberovej plochy medziročne o 6,5% sa urodilo maku viac o 33,2% na 4,7 tis. ton. Priaznivé výsledky boli dosiahnuté i v pestovaní sóje, kde sa zaznamenala rekordná úroda 129,2 tis. ton, medziročne vyššia o 10,5% v dôsledku zvýšenia zberovej plochy o 7,3% a úrody z 1 ha o 2,8%.

Na zvýšenej produkcii **horčice** o 2,7% na 2,9 tis. ton sa podieľalo zvýšenie zberovej plochy o 3,5% na 4,3 tis. ha.

Produkcia **strukovín na zrno** sa zvýšila o 23,1% na 25,4 tis. t ton, na čom sa podieľalo zvýšenie úrodnosti z 1 ha i zvýšenie zberovej plochy o 14,9%. Produkcia jedlých strukovín sa medziročne zvýšila o 44,5% na 9,7 tis. ton a produkcia kŕmnych o 13,7% na 15,7 tis. ton.

Situácia v **zemiakoch** nebola v tomto roku priaznivá. Pokles pestovateľskej výmery sa podieľal na poklese produkcie zemiakov i napriek zvýšenej intenzite výroby. Produkcia klesla o 8,9% na 166,2 tis. ton. Zvýšila sa však produkcia skorých zemiakov o 20,1% na 24,3 tis. t. Kým v roku 2019 tvorili skoré zemiaky na produkcii 11,1%, v roku 2020 to bolo 14,6%.

Produkcia **cukrovej repy** sa medziročne zvýšila o 1,7% na 1 273,0 tis. ton, na čom sa podieľalo zvýšenie úrod z 1 ha pri poklese zberovej plochy o 3,0%.

Opäť sa opakovala situácia s krmovinami pestovanými na ornej pôde. Produkcia **viacročných krmovín klesla** medziročne o 3,7% na 552,4 tis. ton, pričom klesli zberové plochy i úroda z 1 ha. Produkcia **jednoročných krmovín** sa však zvýšila o 2,3% na 2 522,7 tis. ton, na čom sa podieľalo zvýšenie pestovateľskej výmery a intenzity výroby. Zvýšila sa i produkcia **kukurice na zeleno a siláž** o 2,9%, pričom klesla zberová plocha, ale úroda z 1 ha bola vyššia o 14,3%. Pokračoval pokles pestovania **kŕmnych okopanín**. V roku 2020 sa pozberali z výmery 110,19 ha, čo znamenalo medziročný pokles o 57,7% a produkcie o 60,5% na 2 205,1 ton. Takmer 98,9% z produkcie kŕmnych okopanín tvorila **kŕmna repa**, ktorej produkcia výrazne klesla, o 60,4% na 2 181,4 ton, na čom sa podieľal najmä pokles pestovateľskej výmery a úrody z 1 ha.

Produkcia **konzumnej zeleniny** pestovanej na ornej pôde medziročne klesla o 1,99% na 123,3 tis. ton. Opätovne klesla produkcia **kapusty** spolu a to o 27,5% na 9,9 tis. ton.

V porovnaní s rokom 2019 sa zaznamenal priaznivý vývoj s **muštovým hroznom**, keď sa úroda zvýšila o 8,3% na 46 254 ton. Celkovú úrodu ovplyvnilo zvýšenie úrod z 1 ha o 13,1% pri súčasnom poklese zberových plôch o 4,2%.

V roku 2020 sa výmera ovocných sádov zvýšila tretí rok po sebe. V porovnaní s rokom 2019 sa zvýšila o 220 ha. K tejto skutočnosti výrazne prispelo zvýšenie plochy pre pestovanie orechov o 545 ha. Tak, ako v roku 2019, aj v roku 2020, napriek zvýšeniu výmery sádov vplyvom nepriaznivého počasia produkcia ovocia klesla o 7 641 ton, t. j. o 18,4%. Najväčší pokles produkcie, čo do množstva, sa zaznamenal u jablák, produkcia klesla o 6 756 ton, t. j. o 19,3%. V percentuálnom vyjadrení sa najviac znížila produkcia marhúľ, ríbezlí červených, malín a ríbezlí čiernych. Naopak, výrazne sa zvýšila produkcia rakytníka, arónie čiernoplodej a bazy čiernej.

Tab. 16 **Zberové plochy a hektárové úrody vybraných plodín**

Plodina	Zberové plochy (tis. ha)		Index 2020/19	Hektárové úrody (t/ha)		Index 2020/19
	2020	2019		2020	2019	
Obilniny spolu	747,3	769,1	97,2	6,13	5,34	114,8
z toho: pšenica	387,1	406,8	95,1	5,51	4,77	115,5
jačmeň	130,9	126,4	103,6	5,19	4,74	109,5
kukurica	191,5	197,2	97,1	8,58	7,33	117,1
Cukrová repa technická	21,1	21,7	97,0	60,39	57,63	104,8
Zemiaky	7,0	8,2	85,4	23,75	22,27	106,6
Olejníny spolu	265,5	257,1	103,3	2,7	2,61	103,4
z toho: repka olejná	146,6	147,0	99,7	3,01	2,84	106,0
slničnica	53,5	48,5	110,3	2,53	2,64	95,8
sója	51,1	47,6	107,3	2,53	2,46	102,8
Strukoviny na zrno spolu	10,7	9,3	114,9	2,38	2,21	107,7
Kýmne okopaniny	0,1	0,3	42,3	20,03	21,44	93,4
Ovocie	5,0	4,8	104,2	****8,74	****6,83	128,0
z toho: jablká	1,8	2,1	85,7	15,76	17,06	92,4
broskyne	0,3	0,3	100,0	3,52	4,26	82,6
slivky	0,6	0,6	100,0	2,13	2,93	72,7
marhule	0,2	0,2	100,0	0,69	2,50	27,6
Zelenina konzumná***	6,6	7,0	93,9	****18,75	****17,95	104,50
z toho: rajčiaky	0,2	0,5	46,2	64,2	47,58	134,9
kapusta**	0,3	0,4	75,5	30,96	32,23	96,1
cibuľa suchá	0,9	0,7	135,5	37,38	25,03	149,3
mrkva a karotka	0,5	0,4	127,3	28,91	35,02	82,6
paprika zeleninová	0,2	0,2	78,2	24,78	21,37	116,0
špenát listový	0,2	0,2	74,7	8,56	21,37	40,1
petržlen a paštrnák	0,2	0,2	109,6	26,03	22,53	115,5
hrach strukový	1,0	1,0	99,6	2,1	2,15	97,7
kukurica cukrová	1,5	1,4	110,8	8,68	8,11	107,0

Plodina	Zberové plochy (tis. ha)		Index 2020/19	Hektárové úrody (t/ha)		Index 2020/19
	2020	2019		2020	2019	
špargľa	0,2	0,2	76,8	1,1	2,15	51,2
Mušťové hrozno	7,5	7,8	95,8	6,21	5,49	113,1

Poznámka: rozdiely v údajoch vyplývajú zo zaokrúhlenia čísiel

Prameň: ŠÚ SR, Definitívne údaje o úrode poľnohospodárskych plodín a zeleniny v SR za rok 2020, ÚKSUP

*údaje za ovocné sady, ** kapusta = biela a červená, ***zelenina na ornej pôde

V úrode konzumnej zeleniny je započítaná celková úroda z plôch zasiatych ako hlavná plodina aj ako následná plodina na ornej pôde, resp. z opakovaných plôch a tiež úroda zo zakrytých plôch (fóliovníky, skleníky).

Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Tab. 17 **Produkcia vybraných plodín**

Plodina	M.J.	Skutočnosť		
		2020	2019	Index 2020/2019
Obilniny spolu	tis. t	4 580,9	4 104,1	111,6
z toho: pšenica	tis. t	2 133,3	1 939,1	110,0
jačmeň	tis. t.	679,4	599,6	113,3
kukurica na zrno	tis. t	1 642,7	1 444,8	113,7
Cukrová repa technická	tis. t	1 273,0	1 251,7	101,7
Zemiaky	tis. t	166,2	182,4	91,1
Olejniný spolu	tis. t	716,1	671,3	106,7
z toho: repka olejná	tis. t	440,9	417,6	105,6
snečnica	tis. t	135,7	128,3	105,8
sója	tis. t	129,2	116,9	110,5
Strukoviny na zrno spolu	tis. t	25,4	20,6	123,5
Kŕmne okopaniny	tis. t	2,2	5,6	39,4
*Ovocie	tis. t	34,1	41,8	81,6
z toho: jablká	tis. t	28,4	35,2	80,7
broskyne	tis. t	1,1	1,5	73,3
slivky	tis. t	1,3	1,8	72,2
marhule	tis. t	0,1	0,5	20,0
**Zelenina	tis. t	123,3	125,8	98,0
z toho: rajčiaky spolu	tis. t	14,2	22,9	62,1
***kapusta spolu	tis. t	9,9	13,7	72,5
cibuľa suchá	tis. t	34,5	17,1	202,0
mrkva a karotka	tis. t	14,3	13,6	105,1
paprika zeleninová	tis.t	4,3	4,7	91,4
špenát listový	tis. t	1,4	1,0	143,4
petržlen a paštrnák	tis. t	6,2	4,9	126,6
hrach strukový	tis. t	2,2	2,3	97,0
kukurica cukrová	tis. t	13,2	11,1	118,6

špargľa	tis. t	0,2	0,3	66,2
Mušťové hrozno	tis. t	46,3	42,7	108,3

Poznámka: rozdiely v údajoch vyplývajú zo zaokrúhlenia čísiel

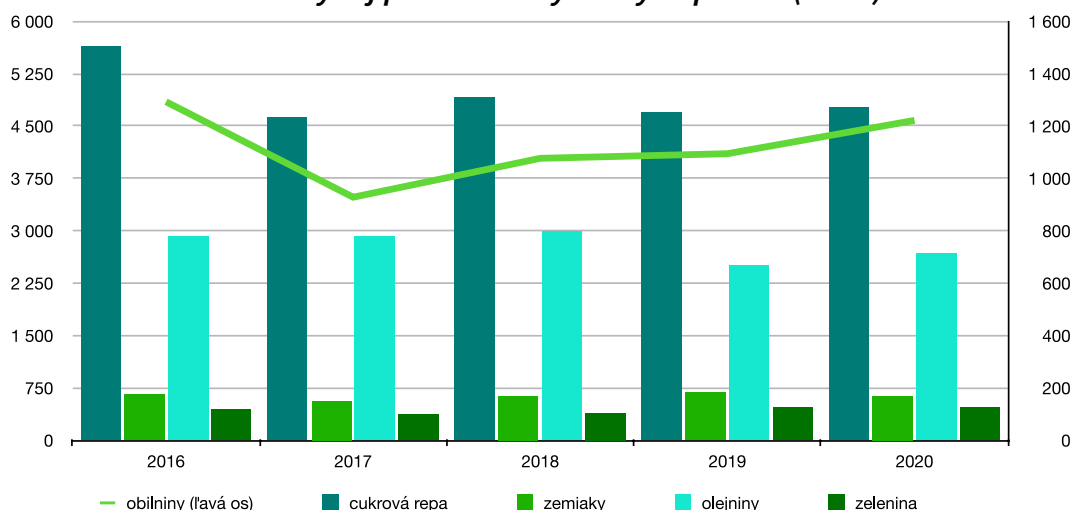
Prameň: SÚ SR, ÚKSUP, prepočty NPPC – VÚEPP

*údaje za ovocné sady

zelenina na ornej pôde (bez samozásobiteľov),* kapusta = biela a červená

V úrode konzumnej zeleniny je započítaná celková úroda z plôch zasiatych ako hlavná plodina aj ako následná plodina na ornej pôde, resp. z opakovaných plôch a tiež úroda zo zakrytých plôch (fóliovníky, skleníky).

Graf 15 Vývoj produkcie vybraných plodín (tis. t)

Prameň: ŠÚ SR

Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Ponuka a dopyt hlavných rastlinných komodít

Opatrenia v súvislosti so šírením vírusu Covid – 19 ovplyvnili v roku 2020 aj trh s agropotravinárskymi komoditami na Slovensku. Situáciu komplikovali problémy s dopravou komodít na zahraničné trhy ako aj s dovozom hnojív a osív. Okrem toho sa zaznamenal pokles nákupných cien viacerých komodít a významný pokles počtu pracujúcich v poľnohospodárstve. I napriek ťažkostiam slovenskí poľnohospodári dokázali zabezpečiť dostatok surovín pre domáci agropotravinársky trh.

Vzhľadom na to, že u väčšiny pestovaných komodít sa dosiahla v porovnaní s rokom 2019 vyššia produkcia, možno predpokladať že v hospodárskom roku 2020/21 prevýši celková ponuka hlavných komodít objem celkového použitia, t.j. dopyt a produkčná sebestačnosť meraná podielom produkcie na domácej spotrebe prekročí hranicu 100%.

Bilancia výroby a spotreby **obilnín** je na Slovensku dlhodobou pozitívna. Základom celkovej ponuky pre použitie na domácom agropotravinárskom trhu a vývoz je produkcia, ktorá sa pri obilninách medziročne v roku 2020 zvýšila o 11,6% a dosiahla najvyšší objem od roku 2004. Z toho dôvodu očakávame v hospodárskom roku 2020/21 v porovnaní s predchádzajúcim rokom zvýšenie celkovej ponuky obil-

nín spolu o 6,8% na 6,8 mil. ton. Pri miernom zvýšení domácej spotreby o 3,2% sa odhaduje zvýšenie sebestačnosti v obilninách o 12,4 p. b. na 165,3%. Vychádzajúc z doterajšieho vývoja, odhadujeme potravinárske použitie na rovnakej úrovni ako v predchádzajúcom roku, cca 1071,0 tis. ton a mierne zvýšenie použitia na krmné účely, cca 954,9 tis. ton. Zároveň sa predpokladá zvýšenie ostatnej spotreby o 18,7%, ide o použitie kukurice a pšenice na energetické účely. Celkovo i napriek zvýšeniu použitia obilnín sa predpokladá zvýšenie konečných zásob obilnín o 15,7%.

Najvyššia sebestačnosť sa opäť predpokladá pri pšenici, ktorá sa odhaduje na 202,2%, čo znamená medziročné zvýšenie o 3,1 p. b. Situáciu na trhu so pšenicou ovplyvňuje najmä zvyšujúca sa produkcia a stabilná domáca spotreba.

Pri kukurici na zrno sa odhaduje sebestačnosť na úrovni 158,9%, pri jačmeni 115,2%, pri ovse 131,0%, pri raži 152,4% a pri ostatných obilninách 1121,9%. Celkovo možno predpokladať, že pri obilninách prevýši celková ponuka dopyt o 47,6%. Na celkovej ponuke obilnín bude mať najvyšší podiel opäť kukurica na zrno 51,2%, pšenica 33,1% a jačmeň 11,3%. Podiel jačmeňa medziročne klesne o 0,3 p. b., raže o 0,1 p. b. Podiel pšenice sa zvýši o 0,2 p. b., ostatných obilnín o 0,3 p. b. a ovsu o 0,1 p. b. Medziročne sa zvýši ponuka jačmeňa o 4,6%, ostatných obilnín o 28,9%, raže o 3,5%, pšenice o 7,2%, ovsu o 14,1%, kukurice o 6,3%.

Čo sa týka spracovania obilnín v mlynskom priemysle, podľa údajov rezortnej štatistiky sa v roku 2020 vyrobilo 320,9 tis. ton pšeničnej múky, čo je v porovnaní s rokom 2019 pokles o 8,5 tis. ton. Ražnej múky sa vyrobilo 13,9 tis. ton, čo znamená o 710 ton viac ako v roku 2019. Sladovne vyrobili 267,1 tis. ton jačmenného sladu, čo znamená pokles o 28,5 tis. ton.

V prípade **strukovín na zrno**, sa celková ponuka na agropotravinárskom trhu zvýšila o 9,2% na 46,0 tis. ton, z toho ponuka hrachu siateho sa zvýšila o 17,9% na 35,3 tis. ton. Najväčší podiel na jej zvýšení malo zvýšenie produkcie o 23,8% z toho hrachu o 36,6%. Predpokladá sa však zníženie domácej spotreby strukovín o 3,0%, čo sa premietne do objemu celkového použitia a tým dôjde ku zvýšeniu konečných zásob strukovín medziročne o 29,4% na 15,5 tis. ton. Dôvodom je najmä predpokladaný pokles spotreby na kŕmenie hospodárskych zvierat o 9,4% na 7,6 tis. ton, čo korešponduje s vývojom počtu hospodárskych zvierat. Na základe údajov o dosiahnutej produkcii a odhadovanej spotrebe na domácom trhu možno predpokladať sebestačnosť na úrovni 127,6%, čo bude znamenať zvýšenie medziročne o 27,6%. Pri hrachu možno očakávať sebestačnosť na úrovni 176,7%, zvýšenie medziročne o 48,0 p. b.. Tradične najnižšia sebestačnosť sa dosiahne pri fazuli 1,5% a pri šošovici 9,3%, z dôvodu dlhodobo nízkej produkcie, ktorej deficit je potrebné riešiť dovozom.

Produkcia **olejnín** sa v hospodárskom roku 2020/21 zvýšila medziročne o 6,7% na 716,1 tis. ton. Na základe objemu produkcie olejnatých semien a vývoja dovo-

zu možno očakávať zvýšenie celkovej ponuky olejní spolu pre domáce použitie a vývoz o 11,1% na 793,0 tis. ton. Zároveň možno predpokladať zvýšenie domácej spotreby o 5,1% na 315,4 tis. ton ako dôsledok zvýšenia potravinárskej spotreby o 50,2%. Z celkovej ponuky na použitie pre domáci agropotravinársky trh sa 60,2% vyvezie na spracovanie mimo územia Slovenska. Z objemu spracovaného na Slovensku iba 8,5% sa spracuje v potravinárskom priemysle na výrobu jedlých olejov. Sebestačnosť v olejnatých semenách sa odhaduje v porovnaní s predchádzajúcim hospodárskym rokom vyššia o 3,9% na 227,0%. Na celkovej ponuke olejní sa bude podieľať repka olejka 62,5%, slnečnica 18,3%, sója 17,4%, mak 0,9%, horčica 0,4%, ľan olejný 0,2%, ostatné olejniný 0,3%.

Dominantnou olejninou na Slovensku je dlhodobou **repka olejka**, ktorá je významným vývozným artiklom zlepšujúcim ekonomiku producentov. Zvýšenie produkcie repky v roku 2020 o 5,6% sa prejaví na celkovej ponuke, ktorá sa odhaduje vyššia o 15,5% na 495,9 tis. ton. Z celkovej ponuky 45,4% sa spracuje na metylester repkového oleja (MERO) a cca 3,0% (15,0 tis. ton) na výrobu jedlého oleja. Vývoz repky na zahraničné trhy sa odhaduje na cca 255,9 tis. ton.

V roku 2020/21 sa odhaduje zvýšenie ponuky **slnečnice** medziročne o 3,2% na 144,7 tis. ton, na čom sa bude podieľať zvýšenie produkcie o 5,8%. Spracovanie slnečnice na domácom agropotravinárskom trhu na jedlé oleje je podobne ako repky minimálne. V roku 2020/21 sa odhaduje domáca spotreba na potravinárske účely cca 10,0 tis. ton, čo by znamenalo zvýšenie medziročne viac ako dvojnásobne. Z celkového použitia viac ako 90,0% semena slnečnice sa vyvezie mimo územia Slovenska.

Dopyt po negeneticky modifikovanej **sóji** na okolitých agropotravinárskych trhoch sa prejavil na Slovensku zvyšovaním jej pestovania. Na Slovensku dominuje v pestovaní sóje Košický kraj, kde sú najvhodnejšie pôdno-klimatické podmienky pre pestovanie sóje. V roku 2020 sa produkcia sóje zvýšila o 10,5%, čo sa prejavilo na zvýšení celkovej odhadovanej ponuky o 5,6% na 137,7 tis. ton. Vzhľadom na to, že domáci spracovateľský priemysel nedokáže absorbovať väčšie množstvo sóje, celková ponuka presiahne spotrebu na domácom trhu viac ako dvojnásobne a cca 82,7 tis. ton bude možné vyviezť na zahraničné trhy. Produkčná sebestačnosť sa odhaduje v porovnaní s predchádzajúcim rokom vyššia o 0,4 p. b. na 234,9%.

Pokles produkcie **zemiakov** v roku 2020 sa prejavil na celkovej ponuke, ktorej objem možno odhadovať na 385,4 tis. ton, t. j. nižší v porovnaní s predchádzajúcim hospodárskym rokom o 4,6%. Na zabezpečenie spotreby bude vzhľadom na nízku produkciu potrebné doviesť zemiaky vrátane výrobkov v objeme minimálne 180,0 tis. ton. Podiel dovozu tak dosiahne na celkovej ponuke cca 46,7%. Zároveň možno predpokladať pokles spotreby zemiakov o 0,3% na 340,7 tis. ton a produkčnú sebestačnosť zemiakov na 48,8%, nižšiu o 4,6% ako v predchádzajúcom roku.

I napriek poklesu produkcie **ovocia mierneho pásma** o 15,6 %, sa vďaka vyššiemu dovozu odhaduje zvýšenie celkovej ponuky pre domáci a zahraničný agropotravinársky trh o 1,0 % na objem 143, 2 tis. ton. Produkcia ovocia zo sádov tvorila z ponuky 24,6 % a domácu produkciu pokryje na 33,9 %. Z celkovej domácej spotreby, ktorá tvorila 72,6 %, sa z celkového použitia v spracovateľskom priemysle spotrebuje 6,9 % ovocia, t. j. 7,2 tis. ton. Vývoz ovocia mierneho pásma dosiahne 18, 6 tis. ton, teda 13,0 % z celkového použitia.

Podobná situácia ako pri ovocí sa zaznamenala pri **zelenine**. Na výmere zberovej plochy 19 253 ha sa v roku 2020 urodilo 296,9 tis. ton zeleniny, teda o 5,2 % menej ako rok predtým. Vplyvom zvýšeného dovozu o 9,9 % na objem 314,3 tis. ton, sa predpokladá celková ponuka zeleniny pre domáci agropotravinársky trh a vývoz 611,1 tis. ton, čo znamená medziročné zvýšenie o 2,0 %. Domáca produkcia dosiahne na celkovej ponuke 48,6 %. Z celkového použitia doma a na zahraničných trhoch dosiahne domáca spotreba 67,9 %, Z celkovej predpokladanej domácej spotreby 415, 0 tis. ton sa v spracovateľskom priemysle použije 37,0 tis. ton, teda 8,9 %. Vývoz zeleniny sa odhaduje na 58,5 tis. ton, t. j. 9,6 % celkového použitia.

Pre rozdelenie na domácom trhu a pre vývoz sa celková ponuka **cukru** v hospodárskom roku 2020/21 odhaduje na 256,8 tis. ton, čo je o 3,7 % viac ako v predchádzajúcom hospodárskom roku. Dôvodom je vyššia výroba, 161,1 tis. ton (+0,9 %) a odhadovaný vyšší dovoz cukru v objeme 70,6 tis. t (+4,6 %). Z celkovej ponuky dosiahne domáca produkcia cukru 60,6 %. Táto pokryje domácu spotrebu cukru v objeme 167,6 tis. ton na 96,1 %. Z celkového použitia cukru sa predpokladá podiel vývozu 42,7 %.

Tab. 18 **Ponuka a dopyt vybraných poľnohospodárskych komodít v SR v hospodárskom roku 2019 – 2020 (predbežné údaje)**

Druh výrobku	MJ	Ponuka	Dopyt	Rozdiel	Produkcia**	Spotreba	Podiel produkcie k spotrebe (%)
Obilniny spolu	tis. t.	6 793,0	4 419,5	2 373,5	4 580,9	2 771,4	165,3
z toho: pšenica	tis. t	2 246,1	2 004,0	242,1	2 133,3	1 055,0	202,2
jačmeň	tis. t	771	712,2	58,8	679,4	589,6	115,2
kukurica na zrno	tis. t	3 479,5	1 584,2	1 895,3	1 642,7	1 033,7	158,9
Olejniný spolu	tis. t	793,0	793,0	0,0	716,1	315,4	227,0
z toho: repka olej.	tis. t	495,9	495,9	0,0	440,9	240,0	183,7
slnečnica	tis. t	144,7	144,7	0,0	135,7	10,0	1357,2
sója	tis. t	137,7	137,7	0,0	129,2	55,0	234,9
Zemiaky spolu*	tis. t	385,4	365,7	19,7	166,2	340,7	48,8
Strukoviny spolu	tis. t.	46,0	30,4	15,6	25,4	19,9	127,6
z toho: hrach siaty	tis. t	35,3	21,0	14,3	22,9	13,0	176,7
Ovocie spolu***	tis. t.	142,1	142,1	0,0	39,3	104,0	37,8

Zelenina spolu	tis. t.	611,1	611,1	0,0	296,9	415,0	71,5
Cukor	tis. t	256,8	234,6	22,2	161,1	167,6	96,1
Víno	tis. hl	1 566,0	1 116,0	450,0	340,0	670	50,7

Poznámka: *štatistický údaj o zásobách sa nevyskytuje

*Jedná sa o dodávky cukru z cukrovarov pre obyvateľov a výrobu

**skutočnosť

***jedná sa o ovocie mierneho pásma

Prameň: Komoditné situačné a výhľadové správy, VÚEPP Bratislava, ÚKSUP

Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Vývoj cien

Ceny komodít rastlinnej výroby (bez ovocia a zeleniny) v roku 2020 prestali rásť a boli o 1,3% nižšie ako v predchádzajúcom roku. Rastúci trend cien v skupine komodít rastlinnej výroby (bez ovocia a zeleniny) v predchádzajúcich rokoch sa v ostatnom hodnotenom roku (2020) zastavil najmä vplyvom medziročného poklesu cien skorých zemiakov o 21%, ako aj miernejším medziročným poklesom cien väčšiny komodít rastlinnej výroby.

Ceny obilnín spolu v porovnaní s rokom 2019 klesli o 3,5%. Cena potravinárskej pšenice medziročne klesla o 3,7%. Jačmeň sladovnícky zaznamenal v roku 2019 medziročný pokles cien o 5,9% a ceny potravinárskeho jačmeňa medziročne klesli o 6,4%. Ceny potravinárskej raže boli o 4,3% nižšie ako v roku 2019. Medziročný pokles cien bol zaznamenaný aj v skupine jedlých strukovín (2,3%). Ceny šošovice jedlej klesli o 6,6% a ceny jedlého hrachu o 1,6%. Ceny skupiny strukovín spolu medziročne klesli o 1,4%. Medziročný index cien olejníň spolu začal rásť počas celého roka 2020 a v porovnaní s rokom 2019 boli ceny olejníň vyššie o 5,0%. V skupine olejníň najvýraznejšie medziročne rástli ceny slnečnice (9,2%) a sóje (6,5%). Ceny semena repky olejnej boli v porovnaní s rokom 2019 v ostatnom hodnotenom roku vyššie o 3,3%. Medziročný rast cien olejníň spolu zmiernilo klesanie cien semena maku ktorého cena bola v porovnaní s predchádzajúcim rokom nižšia o 4,2%. Medziročne klesli aj ceny semena horčice (1,8%).

Ceny zemiakov spolu boli v roku 2020 o 5,6% nižšie ako v predchádzajúcom roku. Celkový medziročný pokles cien zemiakov bol ovplyvnený medziročným klesaním cien skorých zemiakov (o 21,0%). Ceny neskorých konzumných zemiakov boli takmer stabilné s miernym medziročným rastom (0,8%). Ceny zemiakov spolu boli v prvom polroku vyššie ako v roku 2019. Výrazný medziročný prepád cien zemiakov bol zaznamenaný v šiestom mesiaci roka 2020 (25,8%), čo významne ovplyvnilo celkový medziročný index cien zemiakov v ostatnom hodnotenom roku.

Tempo medziročného klesania cien cukrovej repy sa podľa údajov ŠÚ SR spomalilo už v predchádzajúcom roku a v roku 2020 boli ceny cukrovej repy iba o 0,9% nižšie ako v roku 2019.

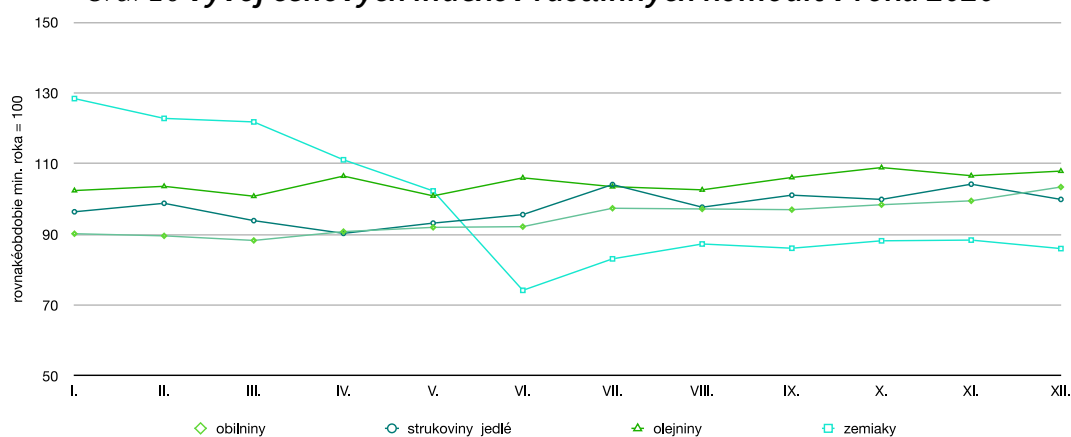
Ceny zeleniny spolu boli v priemere roka v porovnaní s rokom 2019 vyššie o 5,7%.

V skupine zeleniny bol najvýraznejší rast cien zaznamenaný u šalátových uhoriek (19,4 %), červenej dyne (17,9 %), zeleninovej papriky (16,6 %) a karfiolu (10,5 %). Ceny bielej kapusty v porovnaní s rokom 2019 klesli o 5,7 %, uhoriek nakladačiek o 4,8 % a hlávkového šalátu o 15,6 %.

Ceny ovocia, orechov a korenín spolu boli v porovnaní s rokom 2019 vyššie o 10,8 %. V uvedenej skupine bol enormný medziročný rast cien zaznamenaný u marhúľ (70,9 %). Ceny broskýň medziročne vzrástli o 20,5 % a o 22,1 % boli v porovnaní s predchádzajúcim rokom vyššie ceny oberaných jablák. Ceny záhradných jahôd boli v porovnaní s predchádzajúcim rokom v roku 2020 vyššie o 7,7 %. V skupine ovocia, orechov a korenín bol zaznamenaný medziročný rast cien u všetkých komodít. Ceny ovocia a orechov spolu boli v porovnaní s rokom 2019 vyššie o 10,8 % a medziročný index cien koreninovej papriky a nespracovaného korenia bol v roku 2020 na rovnakej úrovni, ich ceny medziročne vzrástli o 13,7 %.

Graf 16 Vývoj cenových indexov rastlinných komodít v roku 2020

Prameň: ŠÚ SR

Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Vývoj zberových plôch, hektárových úrod a produkcie uvádzajú tabuľky 18 – 19 v Prílohe 9.

3.1.2. Živočíšna výroba

Hospodárske zvieratá, ich reprodukcia, produkcia a predaj živočíšnych výrobkov

V chove hovädzieho dobytku (bez domácností) zaznamenávame v roku 2020 mierny nárast početných stavov. Medziročne vzrástol počet dobytku spolu (bez domácností), ako aj stavy kráv (bez domácností). Medziročne sa znížili stavy dojníc, pričom stavy dojčiacich kráv sa medziročne zvýšili (bez domácností). Ku koncu roka 2020 bolo v SR 424,8 tis. ks hovädzieho dobytku (bez domácností), čo bolo medziročne o 6,3 tis. ks viac (1,5 %). Stavy kráv (bez domácností) dosiahli počet 184,0 tis. ks, t.j. medziročne len o 0,3 tis. ks (0,1 %) viac. Klesajúci trend stavov dojníc (bez domácností) pokračoval aj v roku 2020, keď ich počet ku koncu roka dosiahol len 117,2 tis. ks, t.j. o 1,2 tis. ks (1,0 %) menej ako pred rokom. Stavy dojčiacich kráv (bez

domácností) v priebehu roka klesali, na konci roka 2020 dosiahli 66,8 tis. ks a ich počet medziročne vzrástol o 1,4 tis. ks (2,2 %). Podiel dojčiacich kráv na celkovom počte kráv medziročne vzrástol z 35,6 % na 36,3 %. Vo výkrme hovädzieho dobytku bolo 55,5 tis. ks dobytku, čo bolo až o 4,1 tis. ks (8,0 %) viac ako pred rokom. K poklesu počtov došlo len v hmotnostných kategóriách do 250 kg a od 351 kg do 400 kg.

Ukazovatele pôrodnosti dobytku (bez domácností) sa medziročne zlepšili. Zvýšil sa počet narodených teliat na 100 kráv a taktiež aj počet odchovaných teliat na 100 kráv o 2,3 ks. Priemerné denné prírastky hmotnosti dobytku vo výkrme sa medziročne zvýšili o 0,022 kg/KD a za rok dosiahli 0,785 kg na kus a deň. Pozitívny vývoj bol v mliekovej úžitkovosti, ktorá medziročne vzrástla o 390,2 kg (5,3 %) na 7 762,9 kg mlieka na dojnicu a rok.

Zvýšenie mliekovej úžitkovosti na dojniciu napriek poklesu počtu dojníc spôsobilo, že výroba kravského mlieka sa medziročne zvýšila o 12,6 tis. t (1,4 %) a dosiahla 944,8 tis. t. V priebehu roka 2020 prvovýrobcovia mlieka celkovo predali 864,8 tis. t kravského mlieka. Objem dodávok mlieka tvoril 832,3 tis. t (96,2 %) a priamy predaj 32,5 tis. t (3,8 %). Celkový predaj mlieka sa medziročne zvýšil o 20,2 tis. t (2,4 %). Objem dodávok sa medziročne zvýšil o 18,0 tis. t (2,2 %) a priamy predaj vzrástol o 2,3 tis. t (7,5 %).

V roku 2020 sa z podnikov, zapísaných v Registri fariem ŠÚ SR, predalo 41 847 t ž. hm. jatočného hovädzieho dobytku, čo predstavuje mierny medziročný nárast o 22 t ž. hm. (0,1 %). Predaj jatočných teliat sa výrazne znížil. Predalo sa 12,5 tis. ks jatočných teliat s celkovou hmotnosťou 1 058 t ž. hm., čo bolo o 9,8 % menej ako v predchádzajúcom roku.

Na slovenských bitúnkoch sa v priebehu roka 2020 zabilo celkovo 26 198 ks jatočného hovädzieho dobytku spolu, z toho bolo 13 410 býkov, 9 945 kráv a 1 621 jalovic. Celková jatočná hmotnosť zabitých zvierat bola 7 924 t. Medziročne počet zabití jatočného HD sa znížil až o 2 544 ks, pričom celková jatočná hmotnosť poklesla o 347 t (o 4,2 %). Podľa odhadu samozásobenia sa v domácnostiach zabilo 10 849 ks dobytku, čo bolo 2 988 t jat. hm. Hrubá domáca produkcia v roku 2020 dosiahla úroveň 22 734 t hovädzieho mäsa, čo bolo len o 17 t (0,1 %) viac ako pred rokom.

Napriek klesajúcej úrovni nákupných cien zaznamenávame v roku 2020 rastúci trend v chove ošípaných na Slovensku. Celkový počet ošípaných (bez domácností) dosiahol 521,7 tis. ks a medziročne sa zvýšil o 11,6 tis. ks (2,3 %). Počet prasnic (bez domácností) klesol až o 2,2 tis. ks (6,3 %) a dosiahol 32,8 tis. ks. Počet ošípaných vo výkrme a predvýkrme bol medziročne vyšší až o 22,0 tis. ks (o 5,1 %). Najvyšší stav ošípaných vo výkrme bol vo 4. štvrtroku. Vo 4. štvrtroku 2020 došlo k medziročnému nárastu počtu ošípaných vo výkrme vo všetkých hmotnostných kategóriách, s výnimkou hmotnostnej kategórie od 21 do 50 kg a od 81 do 110 kg.

Úžitkovosť (bez domácností) sa medziročne zlepšila. Pri zvýšenom počte vrhov na prasnicu stúpol počet narodených prasiat na 1 prasnicu (0,83 ks), pričom počet narodených prasiat na jeden vrh sa medziročne znížil. Úhyn prasiatok stagnoval. Úžitkovosť v priemerných denných prírastkoch vo výkrme a predvýkrme ošípaných

stagnovala, keďže priemerné denné prírastky boli na úrovni roku 2019, t.j. 0,633 kg na KD.

Predalo sa 89 531 t jatočných ošípaných v živej hmotnosti, t.j. o 34 t (o 0,04%) viac ako v roku 2019. Z celkového predaného množstva tvorili prasnice 3,7%. V roku 2020 sa na slovenských bitúnkoch zabilo 647 442 ks jatočných ošípaných v živej hmotnosti 76 886 t, čo predstavuje 61 011 t jat. hm. Medziročne sa zabilo až o 29,3 tis. ks menej ošípaných (o 4,3%) a v jatočnej hmotnosti nižšej o 1 789 t (2,8%). Odhadované samozásobenie domácností bolo 9 474 t jatočnej hmotnosti. Hrubá domáca produkcia dosiahla 80 806 t bravčového mäsa (pokles o 3,5%). Dovoz živých zvierat sa na tejto produkcii podieľal 28,2% a vývoz 41,0%.

Počet hydiny spolu (bez domácností) dosiahol 10 604 tis. ks, a vzrástol oproti stavu k 31. 12. 2019 o 3,8% (388,9 tis. ks). Z toho počet sliepok (bez domácností) dosiahol 3 251,8 tis. ks, t.j. o 7,9% (238,3 tis. ks) medziročne viac. Podiel sliepok na celkovom počte hydiny sa zvýšil na 30,7% (1,2 p.b.). Výrazne sa zvýšil počet moriek (bez domácností) (62,6%) a kurčiat na chov (bez domácností) (32,3%). Medziročne sa znížili stavy kurčiat na výkrm (bez domácností) (3,2%), ale aj kačíc (bez domácností) (23,4%) a hlavne husí (bez domácností) (68,4%).

Predalo sa 47 990,1 tis. ks hydiny, čo bolo medziročne menej o 2 883,5 tis. ks (5,7%), a 105 970 t ž. hm. (pokles o 3,6%). Predaj kurčiat v tonách ž. hm. sa znížil o 5,7% a husí o 20,0%, ale predaj sliepok sa zvýšil o 19,5%, moriek o 31,2% a kačíc viac ako trojnásobne.

Štruktúra vyprodukovanej jatočnej hydiny sa vyvíjala v prospech sliepok a moriek. Podiel jatočných sliepok sa zvýšil na 5,9% a moriek na 2,8%. Podiel jatočných kurčiat medziročne klesol na 91,0%. Podiel jatočných kačíc dosiahol 0,24% a husí 0,06%. Pokles úžitkovosti na nosnicu (bez domácností) (0,5%) a pokles priemerých stavov sliepok (bez domácností) (3,2%), sa prejavili v medziročnom poklese celkovej produkcie slepačích vajec (konzumných i násadových) (bez domácností) o 3,7%, t.j. o 133,0 tis. ks. Počet nosníc konzumných vajec v intenzívnych chovoch sa znížil na 2 389,2 tis. ks (pokles o 3,7%) a produkcia slepačích konzumných vajec sa medziročne znížila o 5,5% na 705,0 mil. ks. Výroba slepačích násadových vajec dosiahla v intenzívnych chovoch úroveň 116,3 mil. ks, a medziročne vzrástla až o 10,0%, t.j. o 10,5 mil. ks.

Chov oviec zaznamenal medziročne opätovne negatívny vývoj. Ku koncu roka 2020 bolo na Slovensku 271,0 tis. ks oviec (bez domácností), čo bolo až o 32,3 tis. ks (10,6%) menej ako pred rokom a početné stavy bahníc (bez domácností) sa medziročne znížili až o 10,6%. Ukazovatele plodnosti bahníc (bez domácností) sa medziročne zlepšili. Medziročne sa zvýšil počet narodených ako aj odchovaných jahniat na 100 bahníc. Priemerná striž na 1 ovcu za rok dosiahla 1,31 kg vlny (nárast o 5,6%).

V roku 2020 sa predalo 2 232 t ž. hm. jatočných oviec vrátane jahniat, čo bolo

o 189 t ž. hm. (7,8%) menej ako v roku 2019. Celkovo sa predalo 79,6 tis. ks jatočných jahniat (1 172 t ž. hm.), čo bolo až o 16,5 tis. ks menej ako pred rokom.

Na slovenských bitúnkoch bolo zabitých 38 486 ks jatočných oviec spolu, z toho 28 698 ks jahniat a 9 788 ks ostatných jatočných oviec. Celková jatočná hmotnosť zabitých zvierat dosiahla 378,0 t. Medziročne sa na bitúnkoch zabilo až o 30,2% menej jatočných oviec a celková jatočná hmotnosť bola nižšia až o 35,4%. Na samozásobenie sa spotrebovalo 415,7 t jat. hm. Hrubá domáca produkcia ovčieho mäsa dosiahla 1 017 t a znížila sa o 11,6%.

Produkcia ovčieho mlieka na jednu bahnicu sa medziročne zvýšila až o 9,8 kg a produkcia ovčieho mlieka bola medziročne vyššia o 297 tis. kg (2,7%). Celková produkcia ovčieho mlieka dosiahla 12 795 t. Odhad samozásobenia bol 1 400 t mlieka. Predalo sa 11 007 t, čo bolo o 208 t (1,9%) medziročne viac. Z toho bol predaj do vlastných prevádzok 3 134,5 t mlieka (27,5% celkovej produkcie). Produkcia ovčej vlny v pote dosiahla 511 t, a v porovnaní s rokom 2019 bola nižšia o 10,0%.

V roku 2020 bolo v SR 10,6 tis. ks kôz a capov spolu (bez domácností) a z toho 7,2 tis. ks kôz matiek (bez domácností). Stavby kôz a capov spolu (bez domácností) sa medziročne zvýšili o 1,4 tis. ks (15,0%) a stavby kôz matiek (bez domácností) vzrástli o 0,9 tis. ks (o 15,1%). Na Slovensku sa chovalo 12 plemien kôz, pričom najpočetnejšie zastúpeným plemenom bola koza biela krátkosrstá. Reprodukcia na jednu bielu kozu krátkosrstú dosiahla 1,38 ks kozliat (medziročne nárast o 0,06 ks). Hrubá domáca produkcia kozieho mäsa, tvorená prevažne zo samozásobenia, dosiahla 332,5 t jat. hm. a medziročne sa zvýšila o 0,1%. V organizáciách zapísaných v registri fariem sa nadojilo 455,1 t kozieho mlieka, t. j. o 115,1 t (33,9%) viac ako v roku 2019.

Zmena štatistického zisťovania stavov hospodárskych zvierat bez odhadu domácností-drobnochovateľov výrazne ovplyvnila aj pozitívny medziročný nárast reprodukčných a produkčných ukazovateľov, hlavne ročnú dojnosť bahnic a znášku vajec.

V tabuľke 20 v Prílohe 9 sú uvedené stavy hospodárskych zvierat zo Súpisu hospodárskych zvierat ŠÚ SR k 31. 12. 2020.

Tab. 19 **Produkcia živočíšnych výrobkov v SR**

Komodita	M.J.	Ø2015 – 2019	2019	2020	Index 2020/2019	Index 2020/Ø2015 – 2019
Jatočné zvieratá spolu *)	t jat. hm.	103 187	107 914	104 889	97,2	101,6
z toho jat. HD	t jat. hm.	25 097	22 716	22 734	100,1	90,6
jat. ošípané	t jat. hm.	76 653	83 716	80 806	96,5	105,4
jat. ovce	t jat. hm.	1 119	1 150	1 017	88,4	90,9
jat. kozy	t jat. hm.	318	332	333	100,1	104,6
Jatočná hydina *)	t jat. hm.	90 097	91 766	92 953	101,3	103,2

Komodita	M.J.	Ø2015 – 2019	2019	2020	Index 2020/2019	Index 2020/Ø2015 – 2019
Mlieko kravské	t	938 711	932 237	944 790	101,3	100,6
Vajcia slepačie	tis. ks	1 223 558	856 262	824 352	96,3	x
Ovčie mlieko	t	12 710	12 448	12 795	102,8	100,7
Vlna ovčia	t	608	568	511	90,0	84,1

Prameň: Živočišna výroba a predaj výrobkov z prvovýroby, ŠÚ SR, MPRV SR rezortný výkaz BM (MPRV SR) 1 – 12, Odhad samozásobenia

*) Hrubá domáca produkcia = zabitia na bitúnkoch + odhad samozásobenia +/- zahraničný obchod

Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Údaje o počte slepačích vajec v rokoch 2019-2020 neobsahujú údaje za obyvateľstvo (samozásobenie)

Vybrané ukazovatele úžitkovosti hospodárskych zvierat v SR sú uvedené v tabuľke 21 v Prílohe 9.

Ponuka, dopyt a systém obchodovania so živočíšnymi komoditami

Ponuka živočíšnych produktov sa medziročne znížila. Celková ponuka všetkých druhov mias dosiahla 512,8 tis. t a medziročne sa znížila o 0,7 %. Dopyt po živočíšnych komoditách kopíroval vývoj celkovej ponuky. Dopyt medziročne klesol u konského (78,4 %), ovčieho (19,0 %), hydinového (2,2 %) a hovädzieho mäsa (0,4 %), ale vzrástol u bravčového mäsa (0,8 %), ako aj u konzumných vajec (5,8 %) a u kravského mlieka (3,7 %). Celkový dopyt po mäse všetkých druhov zvierat v porovnaní s ponukou bol nižší o 0,9 %, u kravského mlieka o 1,1 % a u konzumných vajec o 0,8 %.

Tab. 20 *Ponuka a dopyt živočíšnej produkcie*

Ukazovateľ	M.J.	Obdobie	Ponuka	Dopyt	Rozdiel	Domáca produkcia	Domáca spotreba	Podiel prod./spotr. (%)
HD	t jat. hm.	Ø2015 – 2019	45 130	44 819	312	25 097	24 887	100,8
		2019	42 229	42 009	220	22 716	25 720	88,3
		2020	42 005	41 824	181	22 734	26 187	86,8
	%	2020/2019	99,5	99,6	82,4	100,1	101,8	98,3
		2020/ Ø2015 – 19	93,1	93,3	58,2	90,6	105,2	86,1
Ošipané	t jat. hm.	Ø2015 – 2019	240 006	237 426	2 580	76 653	160 358	47,8
		2019	259 511	256 972	2 539	83 716	167 819	49,9
		2020	261 426	259 136	2 290	80 806	174 690	46,3
	%	2020/2019	100,7	100,8	90,2	96,5	104,1	92,7
		2020/ Ø2015 – 19	108,9	109,1	88,7	105,4	108,9	96,8

Ukazovateľ	M.J.	Obdobie	Ponuka	Dopyt	Rozdiel	Domáca produkcia	Domáca spotreba	Podiel prod./ spotr. (%)
Ovce	t jat. hm.	Ø2015 – 2019	1 296	1 295	0	1 119	454	246,5
		2019	1 376	1 376	0	1 150	376	306,2
		2020	1 114	1 114	0	1 017	509	199,7
	%	2020/2019	81,0	81,0	140,4	88,4	135,6	65,2
		2020/ Ø2015 – 19	86,0	86,0	155,6	90,9	112,2	81,0
Kozy	t jat. hm.	Ø2015 – 2019	318	318	0	318	318	99,9
		2019	333	333	0	332	333	99,9
		2020	333	333	0	332	333	99,9
	%	2020/2019	100,0	100,0	-	100,0	100,0	100,0
		2020/ Ø2015 – 19	104,6	104,6	-	104,5	104,6	100,0
Hydina	t jat. hm.	Ø2015 – 2019	179 672	176 894	2 778	90 097	107 316	84,0
		2019	212 607	210 166	2 441	91 766	141 921	64,7
		2020	207 880	205 620	2 260	92 953	152 748	60,9
	%	2020/2019	97,8	97,8	92,6	101,3	107,6	94,1
		2020/ Ø2015 – 19	115,7	116,2	81,4	103,2	142,3	72,5
Kone	t jat. hm.	Ø2015 – 2019	63	63	0	0	60	-0,4
		2019	111	111	0	0	108	0,0
		2020	24	24	0	1	22	4,0
	%	2020/2019	21,6	21,6	-	-4 428,2	20,0	-
		2020/ Ø2015 – 19	38,2	38,2	-	-332,0	36,3	-
Mlieko kravské	t	Ø2015 – 2019	1 555 011	1 533 834	21 177	938 711	1 031 144	91,0
		2019	1 520 036	1 500 317	19 719	932 237	1 024 284	91,0
		2020	1 573 181	1 555 311	17 870	944 790	1 107 264	85,3
	%	2020/2019	103,5	103,7	90,6	101,3	108,1	93,8
		2020/ Ø2015 – 19	101,2	101,4	84,4	100,6	107,4	93,7
Konzumné vajcia	tis. ks	Ø2015 – 2019	1 208 202	1 188 883	19 320	1 020 447	1 120 918	91,0
		2019	959 552	946 229	13 323	745 341	884 596	84,3
		2020	1 010 022	1 001 561	8 461	717 508	974 295	73,6
	%	2020/2019	105,3	105,8	63,5	96,3	110,1	87,4
		2020/ Ø2015 – 19	x	x	x	x	x	x

Prameň: ŠÚ SR; BM (MPRV SR) 1-12; ML (MPRV SR) 6-12; VOH (MPRV SR) 7-12; LIAH (MPRV SR) 1-12; Mäso (MPRV SR) 1-12;

Spotreba – odhad

Údaj nie je z logických dôvodov možný, nakoľko údaje za roky 2019 a 2020 nezahŕňajú samozásobenie.

Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Celková produkcia mäsa medziročne poklesla (0,9 %), v dôsledku zníženia produkcie ovčieho (11,6 %), bravčového (3,5 %), pričom produkcia hovädzieho (0,1 %) a hydinového mäsa (1,3 %) medziročne vzrástla. Zároveň medziročne klesla produkcia konzumných vajec (3,7 %), avšak produkcia kravského mlieka sa medziročne zvýšila (1,3 %).

Celková domáca produkcia mäsa sa na celkovej ponuke podieľala 38,6 %, pričom v roku 2019 to bolo 38,7 %. Z jednotlivých druhov mias najvýraznejšie pokrývala domáca produkcia ponuku kozieho (na 99,9 %) a ovčieho mäsa (na 91,3 %). Pri hovädzom mäse tvorila domáca produkcia 54,1 % z ponuky, pri hydinovom mäse 44,7 % a pri bravčovom mäse len 30,9 %. Výrazný rozdiel bol aj pri kravskom mlieku (60,1 %), ako aj u konzumných vajec, u ktorých bola ponuka krytá domácou produkciou na 71,0 %.

Celková odhadovaná spotreba mäsa sa v roku 2020 medziročne zvýšila o 5,4 %, pričom výrazne sa zvýšila domáca spotreba ovčieho (35,6 %), hydinového (7,6 %), bravčového (4,1 %), hydinového (0,8 %) a kozieho mäsa (0,02 %), ale spotreba konského mäsa (80,0 %) medziročne klesla. Z domácej produkcie bola celková spotreba mäsa krytá len na 55,8 %, čo bolo v porovnaní s rokom 2019 o 3,6 p. b. menej. Medziročný nárast spotreby bol aj u kravského mlieka (o 8,1 %), pričom jeho produkcia bola až o 14,7 % pod úrovňou spotreby. Spotreba konzumných vajec medziročne vzrástla o 10,1 %.

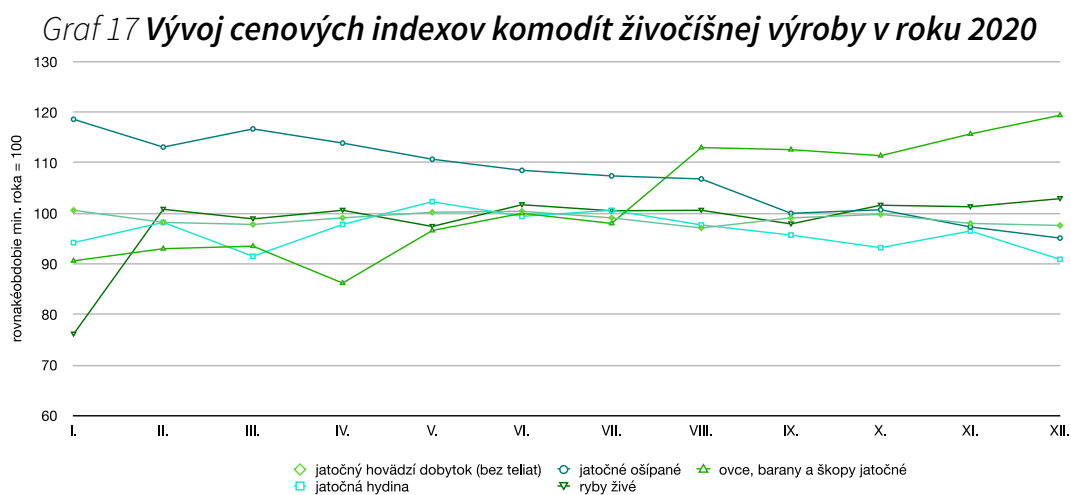
Živočíšne komodity boli v roku 2020 organizované a regulované v súlade s Nariadením Rady (ES) č. 1308/2013 zo 17. decembra 2013 o vytvorení spoločnej organizácie poľnohospodárskych trhov s poľnohospodárskymi výrobkami.

Vývoj cien

Ceny skupiny komodít živočíšnej výroby zostali v porovnaní s rokom 2019 v ostatnom hodnotenom roku takmer stabilné, s miernym medziročným rastom (0,7 %). Najvýraznejší vplyv na vývoj cien v živočíšnej výrobe mali ceny konzumných slepačích vajec, ktoré medziročne vzrástli o 10,1 %. Medziročný rast cien bol zaznamenaný aj u jatočných ošípaných (6,7 %) a v skupine jatočných oviec, baranov a škopov v živom spolu (6,1 %). U jatočných ošípaných bol zaznamenaný rast cien vo všetkých kategóriách obchodných tried. Takmer stabilné s minimálnym rastom (0,1 %) zostali ceny jatočných jalovic a jatočných kráv s miernym medziročným poklesom cien (0,2 %). Stabilizovali sa ceny kravského mlieka. Medziročný rast cien v skupine živočíšnych komodít spomalil najmä pokles cien ovčej vlny o 25,8 %, skupiny jatočných jahniat vo výkrme o 5,3 % a kapra o 4,8 %. V skupine živých rýb, ktorých ceny zostali takmer stabilné s miernym medziročným rastom (0,5 %) zmiernil znižovanie cien pstruh štandard, ktorého ceny boli v porovnaní s rokom 2019 vyššie o 1,3 %. Ceny skupiny jatočných býkov boli v roku 2020 o 1,8 % nižšie ako v predchádzajúcom roku. V skupine jatočných býkov bol zaznamenaný najvýraznejší medziročný pokles cien v triede mäsitosti O (2,4 %), v triede mäsitosti U boli ceny u jatočných

býkov v porovnaní s predchádzajúcim rokom nižšie iba o 0,9 %. Ceny jatočných kráv sa takmer stabilizovali s miernym poklesom (0,2 %). Rovnako, ako v predchádzajúcom roku bol aj v roku 2020 medziročný pohyb súhrnných cien takmer u všetkých skupín komodít živočíšnej výroby iba mierny. Rozdiel v cenách sa v porovnaní s predchádzajúcim rokom vo väčšine skupín živočíšnych komodít pohyboval do 1 %, resp. 2 %.

Prameň: ŠÚ SR
Vypracoval: NPPC – VÚEPP

3.2. Cenový vývoj na poľnohospodárskom a potravinovom trhu

V rámci vertikály výroby a spotreby potravín v roku 2020 bol na takmer všetkých stupňoch zaznamenaný medziročný rast alebo stabilizovanie cien s minimálnym medziročným pohybom (okrem cien vstupov do poľnohospodárstva). Najvýraznejší rast cien bol na úrovni spotrebiteľských cien potravín a nealkoholických nápojov (2,5 %), ktoré prevýšili priemernú úroveň inflácie za rok 2020. Zo sledovaných súhrnných indexov boli všetky indexy cien, okrem spotrebiteľských cien potravín a nealkoholických nápojov pod hladinou inflácie. Cenový index poľnohospodárskych výrobkov bol ovplyvnený najmä rastúcimi cenami v skupine ovocia, zeleniny, orechov a korenín (6,6 %). Ceny potravinárskych výrobkov, nápojov a tabaku v porovnaní s rokom 2019 mierne klesli (0,2 %), čo bolo ovplyvnené najmä medziročným poklesom cien výroby a prípravy krmív pre zvieratá (7,9 %), poklesom cien výroby pečiva a múčnych výrobkov (2,8 %) ako aj klesajúcimi cenami výroby mliečnych výrobkov (2,1 %).

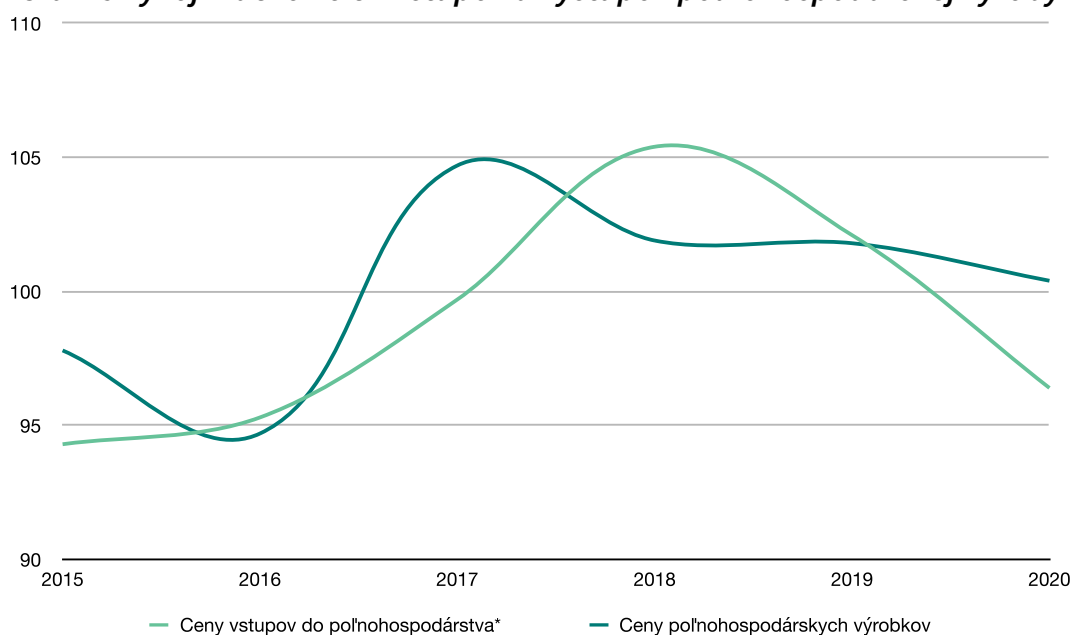
Tab. 21 Vývoj cenových indexov vo vertikále výroby a spotreby potravín, rovnaké obdobie minulého roka = 100

Indexy	rok 2019	rok 2020
Ceny vstupov do poľnohospodárstva	102,1	96,4
Ceny poľnohospodárskych výrobkov	101,8	100,4
– rastlinné komodity (bez ovocia a zeleniny)	101,4	98,7
– ovocie, zelenina, orechy a koreniny	111,1	106,6
– živočíšne komodity	99,7	100,7
Ceny potravinárskych výrobkov, nápojov a tabaku	102,7	99,8
– potraviny	103,3	99,8
Spotrebiteľské ceny potravín a nealkoholických nápojov	104,0	102,5
Spotrebiteľské ceny alkoholických nápojov a tabaku	102,7	101,1
Spotrebiteľské ceny úhrn – inflácia	102,7	101,9

Prameň: ŠÚ SR, rok 2020- Indexy cien poľnohospodárskych výrobkov v SR 12/2020, (str.7); Indexy cien priemyselných výrobcov v SR 12/2020 (tab. č. 5A); Indexy spotrebiteľských cien v SR 12/2020, (str. 12 a 20)
Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Cenové nožnice medzi cenami poľnohospodárskych výrobkov a cenami nakupovaných výrobných prostriedkov sa v roku 2020 roztvorili. Ceny poľnohospodárskych výrobkov sa stabilizovali s miernym rastom (0,4 %), ceny vstupov do poľnohospodárstva medziročne klesli o 3,6 %.

Graf 18 Vývoj indexov cien vstupov a výstupov poľnohospodárskej výroby

Prameň: ŠÚ SR
Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Ceny vstupov do poľnohospodárstva v roku 2020 medziročne klesli o 3,6 %. Index cien vstupov do poľnohospodárstva ovplyvnil najmä výrazný medziročný pokles cien energií a mazív spolu o 16,1 %. Medziročný pokles cien bol zaznamenaný

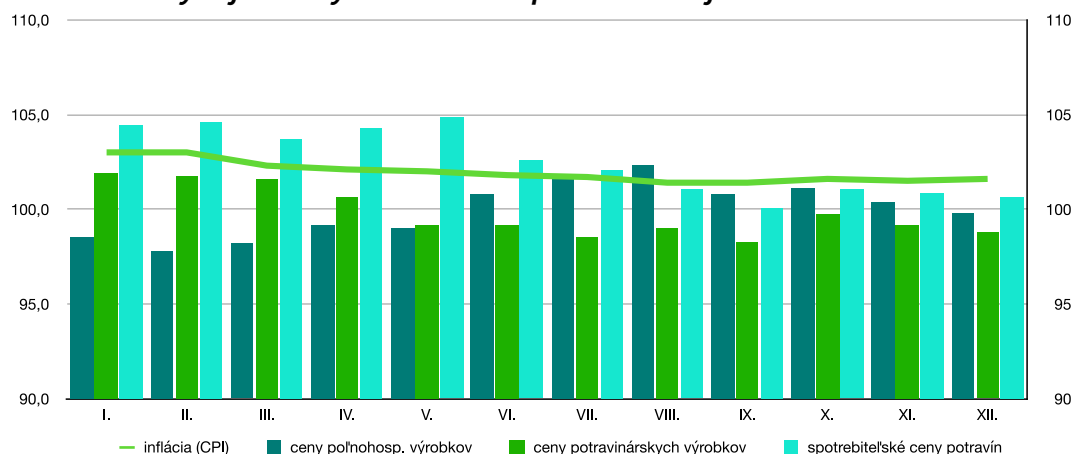
aj u hnojív a zlepšovadiel pôdy (9,1 %), cien prípravkov na ochranu rastlín (2,6 %) a cien krmív pre zvieratá, ktoré v roku 2020 medziročne klesli o 5,6 %. Celkový medziročný pokles cien vstupov do poľnohospodárstva zmiernoval rast cien dopravných zariadení o 4,7 %.

Ceny poľnohospodárskych komodít sa stabilizovali s miernym medziročným rastom (0,4 %). Ceny komodít rastlinnej výroby (bez ovocia a zeleniny) v roku 2020 prestali rásť a boli o 1,3 % nižšie ako v predchádzajúcom roku. Rastúci trend cien v skupine komodít rastlinnej výroby (bez ovocia a zeleniny) v predchádzajúcich rokoch sa v ostatnom hodnotenom roku (2020) zastavil najmä vplyvom medziročného poklesu cien skorých zemiakov o 21 %, ako aj miernejším medziročným poklesom cien väčšiny komodít rastlinnej výroby. Ceny skupiny komodít živočíšnej výroby zostali v porovnaní s rokom 2019 v ostatnom hodnotenom roku takmer stabilné, s miernym medziročným rastom (0,7 %). Najvýraznejší vplyv na vývoj cien v živočíšnej výrobe mali ceny konzumných slepačích vajec, ktoré medziročne vzrástli o 10,1 %. Medziročný rast cien bol zaznamenaný aj u jatočných ošípaných (6,7 %) a v skupine jatočných oviec, baranov a škopov v živom spolu (6,1 %). Rovnako, ako v predchádzajúcom roku bol aj v roku 2020 medziročný pohyb súhrnných cien takmer u všetkých skupín komodít živočíšnej výroby iba mierny. Rozdiel v cenách sa v porovnaní s predchádzajúcim rokom vo väčšine skupín živočíšnych komodít pohyboval do 1 %, resp. 2 %.

Ceny výrobcov potravín, nápojov a tabaku sa v porovnaní s rokom 2019 výrazne nemenili. Ceny v uvedenej skupine zostali takmer stabilné s minimálnym poklesom (0,2 %). V ostatnom hodnotenom roku (2020) najvýraznejšie klesli ceny mliečnych výrobkov (2,1 %), ktorých ceny boli počas celého roka 2020 nižšie ako v roku 2019. Ceny výroby nápojov zostali takmer stabilné s miernym medziročným poklesom (0,4 %). Naopak medziročne v priemere vzrástli ceny spracovania a konzervovania mäsa a mäsových výrobkov (2,9 %), čo bolo v uvedenej skupine ovplyvnené medziročným rastom cien v prvom polroku 2020.

Spotrebiteľské ceny potravín a nealkoholických nápojov sa v porovnaní s rokom 2019 zvýšili o 2,5 %. Celkový medziročný rast spotrebiteľských cien bol podľa zoznamu potravín monitorovaných ŠÚ SR zaznamenaný takmer u všetkých sledovaných komodít. Z vybraných druhov potravín bol najvýraznejší medziročný rast spotrebiteľských cien zaznamenaný v prípade cien jablák (27,3 %), jemných párkov (16,5 %), bravčového bôčika (13,5 %) a šunkovej salámy (12,9 %). Naopak, medziročne klesli spotrebiteľské ceny konzumných zemiakov o 20,9 %, čerstvého masla o 7,9 %, kyslého mlieka o 7,6 % a stabilizované zostali v ostatnom hodnotenom roku ceny pasterizovaného polotučného mlieka.

Graf 19 Vývoj cenových indexov v potravinovej vertikále v roku 2020

Prameň: ŠÚ SR,
Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Prehľad o vývoji cien vstupov, poľnohospodárskych výrobkov a potravinárskych výrobkov je uvedený v tabuľkách 22 – 26 v Prílohe 9.

3.3. Výroba potravín

Podľa údajov ŠÚ SR ukazovateľ priemyselná produkcia, vyjadrená indexom, tak očistená ako aj neočistená o vplyv počtu pracovných dní, v roku 2020 medziročne klesla ako v odvetví priemysel, tak v odvetví priemyselná výroba a tiež v odvetví výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov.

Tab. 22 Priemyselná produkcia (PP)

PP (rovnaké obdobie minulého roka = 100)	2017	2018	2019	2020
očistená o vplyv počtu pracovných dní				
Priemysel spolu	103,3	104,3	100,5	90,9
Priemyselná výroba	103,1	106,3	99,7	88,4
Výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov	102,8	104,0	105,4	97,4
neočistená o vplyv počtu pracovných dní				
Priemysel spolu	103,2	104,5	100,5	90,9
Priemyselná výroba	102,9	106,4	99,7	88,5
Výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov	102,5	104,2	105,3	97,4

Prameň: ŠÚ SR – www.statistics.sk, z údajov Štatistickým úradom SR aktualizovaných pre priemyselnú produkciu (PP) neočistenú aj očistenú o vplyv počtu pracovných dní k 10. 5. 2021

Pozn.: Priemyselná produkcia je krátkodobý ukazovateľ, ktorý vyjadruje zmenu objemu produkcie v priemyselných odvetviach SR. Výpočet PP v SR vykonáva ŠÚ SR na základe metódy, ktorá je v súlade so štandardami EÚ.

Vypracoval: NPPC – VÚEPP

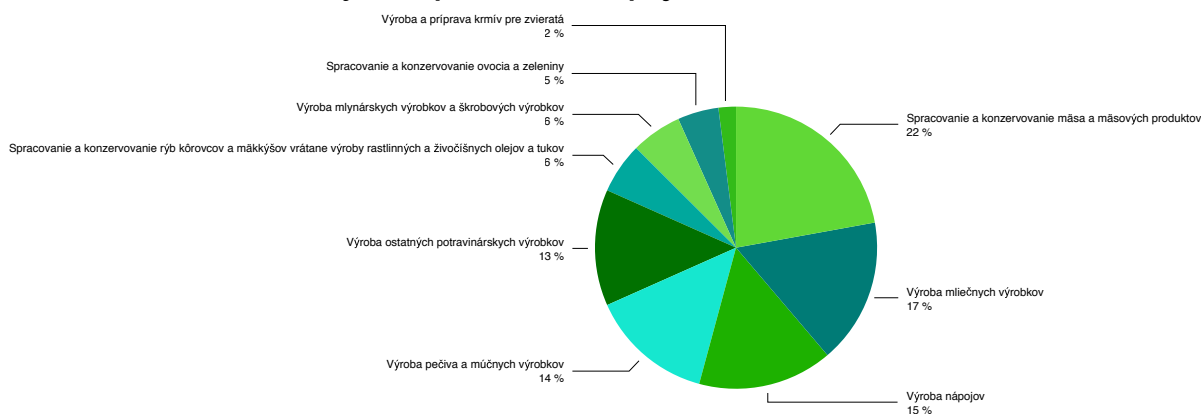
Z hlavných hodnotených potravinárskych výrobkov v naturálnom vyjadrení klesla výroba sladu (9,6 %), chleba a čerstvého pečiva (9,3 %), výrobkov z mäsa (6,3 %), pšeničnej múky (2,6 %) a ovocných výrobkov (0,6 %).

V naturálnom vyjadrení sa zvýšila výroba vína (19,4 %), konzumných vajec

(16,7 %), konzumného mlieka (11,9 %), zeleninových výrobkov (6,3 %), cestovín (5,1 %), masla (5,1 %), zabitej hydiny (2,3 %) a výroba syrov (0,4 %).

Tržby za vlastné výrobky a služby vo výrobe potravín a nápojov SR¹⁹ v podnikoch s počtom 20 a viac zamestnancov sa v roku 2020 medziročne zvýšili o 4,7 % na 3 567 mil. €. Z hľadiska podielu na celkových tržbách za vlastné výrobky a z predaja služieb v roku 2020 najvyšší podiel dosiahol odbor spracovania a konzervovania mäsa a mäsových produktov (22,1 %) a svojím podielom nasledovali výroba mliečnych výrobkov (16,6 %), výroba nápojov (15,4 %), výroba pečiva a múčnych výrobkov (14,1 %), výroba ostatných potravinárskych výrobkov²⁰ (13,3 %). Výrazne nižší podiel na týchto tržbách tvorili výroba mlynárskych výrobkov, škrobu a škrobových výrobkov (5,8 %); spracovanie a konzervovanie rýb, kôrovcov a mäkkýšov vrátane výroby rastlinných a živočíšnych olejov a tukov (5,8 %)²¹, spracovanie a konzervovanie ovocia a zeleniny (4,7 %) a výroba a príprava krmív pre zvieratá (2,0 %).

Graf 20 Štruktúra tržieb za vlastné výrobky a z predaja služieb v odboroch odvetvia výroba potravín a nápojov v roku 2020

Prameň: PROD 3-04, ŠÚ SR; predbežné údaje ŠÚ SR
Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Podrobnejší prehľad o potravinárskej produkcii v naturálnom a hodnotovom vyjadrení je uvedený v tabuľkách 27 a 28 v Prílohe 9.

V roku 2020 dosiahol dopyt po potravinárskych výrobkoch SR, vyjadrený maloobchodnými tržbami za potravinárske vlastné výkony a tovar v bežných cenách, 22 389 mil. €, čo medziročne znamenalo jeho stabilný vývoj. Zvýšenie maloobchodných tržieb SR bolo dôsledkom vývoja tržieb v dvoch hlavných²² pododvetviach maloobchodu SR, v rámci ktorých maloobchod v nešpecializovaných predajniach

¹⁹ potravinársky priemysel SR bez tabakových výrobkov; predbežné údaje ŠÚ SR

²⁰ odbor zahŕňa výrobu cukru; výrobu kaka, čokolády a cukroviniek; spracovanie čaju a kávy; výrobu korenín a chuťových prísad; výrobu pripravených pokrmov a jedla; výrobu a prípravu homogenizovaných a diétnych potravín a výrobu ostatných potravinárskych výrobkov inde neuvedených

²¹ odbor rybný s tukovým je spočítaný z dôvodu zachovania anonymity údajov

²² agregácia pododvetví evidovaná Štatistickým úradom SR

najmä s potravinami, nápojmi a tabakom²³ sa medziročne zvýšil (9,2 %) na úroveň 4 263 mil. €, kým maloobchod predajní špecializovaných na potraviny, nápoje a tabak medziročne klesol (6,0 %) a dosiahol na 789 mil. €. V súvislosti s vývojom tržieb v maloobchodnom odvetví SR (s potravinárskopojovým tovarom vrátane nepotravinového tovaru) nastalo zvýšenie podielu ako maloobchodných tržieb v nešpecializovaných predajniach (o 1,6 p. b. na 19,0 %) a pokles podielu maloobchodných tržieb v predajniach špecializovaných na potraviny, nápoje a tabak (o 0,2 p. b. na 3,5 %).

Tab. 23 Tržby za vlastné výkony a tovar za maloobchod, v mil. €, b. c.

Ukazovateľ	Ø2015 – 2019	2019	2020	Index 2020/19	Index 2020/Ø2015 – 2019
Tržby SR za maloobchod spolu	20 796	22 388	22 389	100,0	107,7
– Tržby MO v nešpecializovaných predajniach najmä s potravinami, nápojmi a tabakom ¹⁾	3 543	3 903	4 263	109,2	120,3
– Tržby MO s potravinami, nápojmi a tabakom v špec. predajniach	659	839	789	94,0	119,7
Ukazovateľ	Ø2015 – 2019	2019	2020	Rozdiel 2020 – 2019	Rozdiel 2020 – (Ø2015 – 2019)
Podiel tržieb MO v nešpecializovaných predajniach najmä s potravinami, nápojmi a tabakom v %	17,0	17,4	19,0	1,6	2,0
Podiel tržieb MO s potravinami, nápojmi a tabakom v špecializ. predajniach v %	3,2	3,7	3,5	-0,2	0,3

Pozn.: MO = maloobchod

¹⁾zahŕňa maloobchodný predaj veľkej škály tovarov, v ktorom prevládajú potraviny, nápoje alebo tabak; činnosti všeobecných predajní, ktoré majú odhliadnuc od ich hlavného predaja potravinových výrobkov, nápojov a tabaku aj predaj niekoľkých iných druhov tovaru, ako je odevný tovar, nábytok, potreby pre domácnosť a železiarsky tovar, kozmetiku atď.;

tento údaj za podnikateľské subjekty zapísané v obchodnom registri s počtom zamestnancov 20 a viac alebo do 19 zamestnancov s ročným obratom vyšším ako 5 mil. € alebo fyzické osoby nezapísané do obchodného registra s ročným obratom vyšším ako 5 mil. €

*= údaje sú predbežné z krátkodobého výkazníctva ŠÚ SR

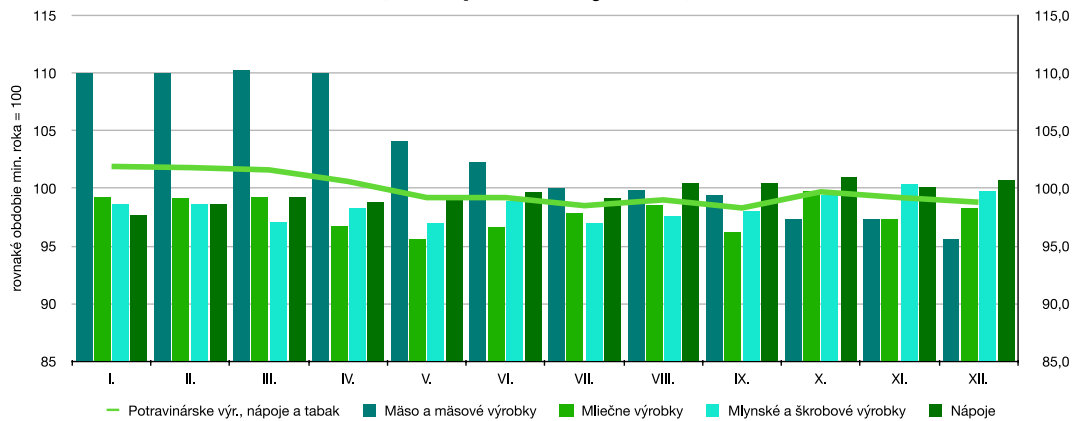
Vypracoval: NPPC – VÚEPP

23 zahŕňa maloobchodný predaj veľkej škály tovarov, v ktorom prevládajú potraviny, nápoje alebo tabak; činnosti všeobecných predajní, ktoré majú odhliadnuc od ich hlavného predaja potravinových výrobkov, nápojov a tabaku aj predaj niekoľkých iných druhov tovaru, ako je odevný tovar, nábytok, potreby pre domácnosť a železiarsky tovar, kozmetika atď.;

Vývoj cien

Vo výrobe potravín, nápojov a tabaku spolu nebola zaznamenaná výrazná medziročná zmena vo vývoji cien. Ceny v uvedenej skupine zostali takmer stabilné s minimálnym poklesom (0,2 %). V ostatnom hodnotenom roku (2020) najvýraznejšie klesli ceny mliečnych výrobkov (2,1 %), ktorých ceny boli počas celého roka 2020 nižšie ako v roku 2019. V porovnaní s rokom 2019 boli nižšie aj priemerné ceny mlynských a škrobových výrobkov (1,6 %). Ceny výroby nápojov zostali takmer stabilné s miernym medziročným poklesom (0,4 %), čo bolo ovplyvnené najmä medziročným poklesom cien výroby nápojov začiatkom roka. Naopak medziročne v priemere vzrástli ceny spracovania a konzervovania mäsa a mäsových výrobkov (2,9 %), čo bolo v uvedenej skupine ovplyvnené najmä medziročným rastom cien v prvom polroku 2020. V druhom polroku 2020 boli zaznamenané rovnaké, alebo nižšie ceny spracovania mäsa a mäsových výrobkov ako v roku 2019.

Graf 21 Vývoj cenových indexov vybraných potravinárskych odborov v roku 2020, (bez spotrebnej dane)

Prameň: ŠÚ SR
Vypracoval: NPPC – VÚEPP

3.4. Spotreba potravín

V roku 2019²⁴ medziročne vzrástli čisté peňažné príjmy domácností úhrnom o 4,8 %. Čisté peňažné výdavky vzrástli o 3,1 %, spotrebné výdavky o 3,6 %. Vzrástli aj výdavky na potraviny, nápoje a tabak o 4,9 % pri rýchlejšej dynamike rastu výdavkov na potraviny a nealkoholické nápoje (5,3 %) ako výdavkov na alkoholické nápoje a tabak (1,8 %).

24 Posledný dostupný rok za problematiku peňažných príjmov a výdavkov domácností (v tejto kapitole)

Tab. 24 *Vývoj príjmov a výdavkov domácností SR*

Príjmy a výdavky podľa klasifikácie COICOP	Index 2017/16	Index 2018/17	Index 2019/18
Čisté peňažné príjmy	103,4	103,8	104,8
Čisté peňažné výdavky	102,2	102,1	103,1
Spotrebné výdavky	102,3	102,4	103,6
Potraviny a nealkoholické nápoje	104,9	104,1	105,3
Alkoholické nápoje a tabak	100,8	102,5	101,8
Potraviny, nápoje, tabak	104,3	104,0	104,9

Prameň: ŠÚ SR, prepočty NPPC – VÚEPP
 Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Podiel výdavkov obyvateľstva na potraviny, nápoje a tabak (bez verejného stravovania) na celkových spotrebných výdavkoch sa v roku 2019 zvýšil na 26,18 % (0,33 p. b.). Podiel výdavkov na potraviny a nealkoholické nápoje vzrástol na 23,16 %, podiel alkoholických nápojov a tabaku klesol na 3,02 %.

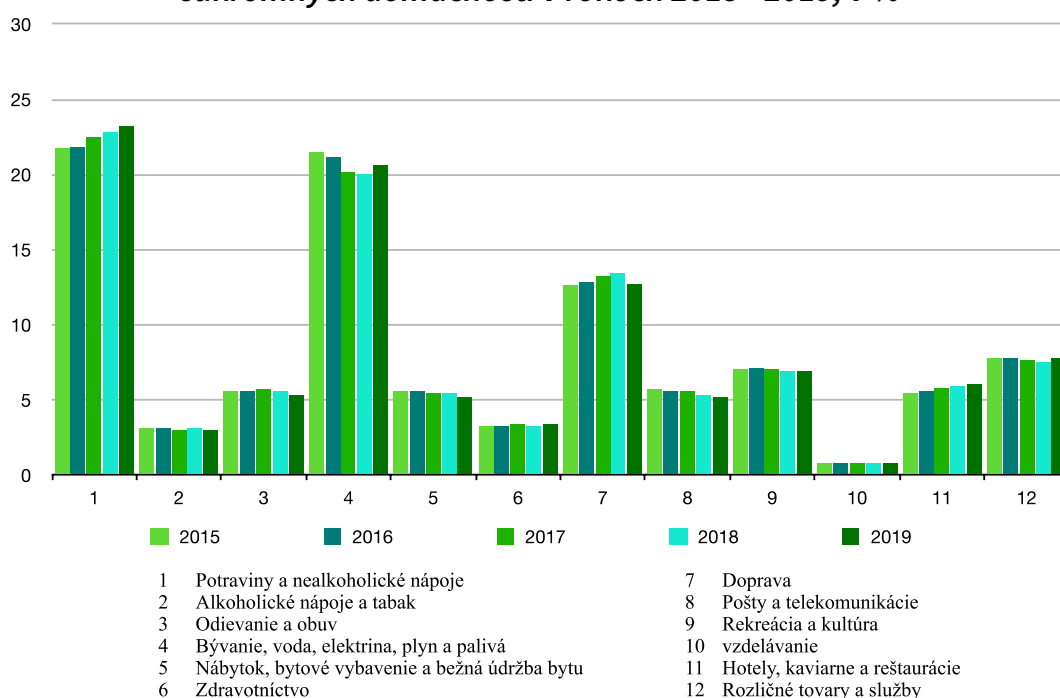
Tab. 25 *Podiel potravín, nápojov a tabaku na spotrebných výdavkoch, v %*

Podiel potravín, nápojov a tabaku na spotrebných výdavkoch	2017	2018	2019
Potraviny a nealkoholické nápoje	22,41	22,77	23,16
Alkoholické nápoje a tabak	3,05	3,07	3,02
Potraviny, nápoje, tabak	25,46	25,85	26,18

Prameň: ŠÚ SR, prepočty NPPC – VÚEPP, členenie spotrebných výdavkov podľa COICOP-5.
 Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Štruktúra spotrebných výdavkov slovenských domácností sa v priebehu analyzovaného obdobia výrazne nemenila. Presun spotrebných výdavkov od základných potrieb (potraviny, bývanie) na také ako využitie voľného času, doprava, cestovanie a pod., pozorovaný v krajinách EÚ15, sa v SR neprejavuje, vyskytuje sa len v nízkom počte lepšie situovaných domácností.

Graf 22 Medziročné zmeny v základnej štruktúre spotrebných výdavkov súkromných domácností v rokoch 2015 – 2019, v %

Prameň: ŠÚ SR, prepočty NPPC – VÚEPP, od roku 2015 použité členenie spotrebných výdavkov podľa COI-COP-5.

Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Úroveň spotreby potravín

V roku 2020 medziročne vzrástla spotreba mäsa v hodnote na kosti o 2,9 kg na osobu na 72,2 kg na osobu a rok. Spotreba hovädzieho mäsa zostala takmer na úrovni predchádzajúceho roka, vzrástla len o 0,1 kg na 5,3 kg osobu a rok, čo je negatívne vzhľadom na odporúčané dávky potravín (ODP), keďže jeho spotreba je dlhodobo nízka a hlboko pod hodnotou ODP. Spotreba hydiny vzrástla o 1,2 kg na 28,1 kg na osobu a rok. Spotreba bravčového mäsa vzrástla o 1,5 kg na 37,2 kg na osobu a rok.

Pozitívnym javom je nárast spotreby mlieka a mliečnych výrobkov o 5,4 kg na 179,0 kg na osobu a rok, nárast spotreby obilnín v hodnote múky o 1,9 kg na 78,9 kg na osobu a rok a nárast spotreby zemiakov o 3,1 kg na 55,9 kg na osobu a rok. Po troch rokoch vzrástla aj spotreba rýb o 0,3 kg na 5,9 kg na osobu a rok a spotreba tukov o 0,2 kg na 21,9 kg na osobu a rok. Negatívnym javom je medziročný pokles spotreby ovocia (o 1,1 kg na osobu a rok) a zeleniny (o 0,4 kg na osobu a rok).

Tab. 26 *Spotreba vybraných druhov potravín na obyvateľa v SR, v kg na osobu a rok*

Druh potravín	Skutočnosť					Rozdiel 2020 – 19	ODP ³⁾	Prípustný interval rac. spotreby
	2010	2015	2018	2019	2020			
Mäso v hodn. na kosti	55,8	50,6	64,3	69,3	72,2	2,9	57,3	51,6-63,0
Ryby	5,1	5,3	5,5	5,6	5,9	0,3	6,0	
Mlieko a mliečne výrobky	162,8	169,2	171,1	173,6	179,0	5,4	220,0	206,0-240,0
Obilniny v hodn. múky	80,3	81,2	76,6	77,0	78,9	1,9	98,5	94,0-103,0
Tuky spolu	23,1	21,1	21,2	21,7	21,9	0,2	22,0	19,8-23,1
Zemiaky	47,6	48,9	49,8	52,8	55,9	3,1	80,6	76,3-84,9
Strukoviny	1,6	1,5	1,5	1,5	1,5	0,0	2,6	2,1-3,2
Zelenina ¹⁾	94,6	100,9	105,5	106,9	106,5	-0,4	127,9	116,9-138,9
Ovocie ²⁾	53,6	65,7	64,7	67,1	66,0	-1,1	96,7	86,7-106,7

Prameň: ŠÚ SR (DATAcube) - posledná aktualizácia údajov 30. 6. 2021

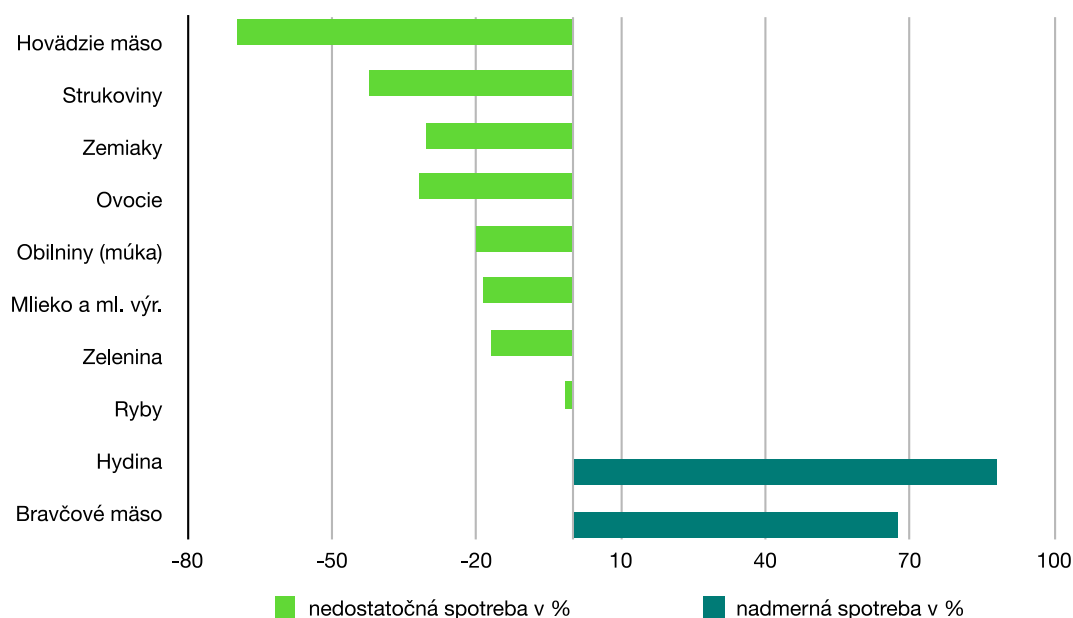
¹⁾ zelenina a zeleninové výrobky v hodnote čerstvej

²⁾ ovocie a ovocné výrobky spolu v hodnote čerstvej (bez spotreby orechov)

³⁾ ODP = odporúčaná dávka potravín

Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Graf 23 *Porovnanie spotreby vybraných druhov potravín v SR s odporúčanými dávkami potravín (ODP) za rok 2020*

Prameň: ŠÚ SR, údaje za rok 2020 – odhad ŠÚ SR, prepočty NPPC – VÚEPP

Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Podľa údajov ŠÚ SR o spotrebe potravín nadmerná spotreba, čiže konzumácia vyššia ako sú odporúčané výživové dávky potravín, bola zistená pri bravčovom

mäse a hydine, kde spotreba prevyšuje ODP o 67,6 % a 87,3 %. Nedostatočná spotreba, v dôsledku nižšej konzumácie ako sú odporúčané výživové dávky potravín, bola hlavne v prípade hovädzieho mäsa (nižšia o 69,5 %), ale i strukovín, ovocia a zeleniny.

Spotreba mäsa na osobu a rok v SR je podľa posledných dostupných údajov v porovnaní s najbližšími štátmi najnižšia. Najviac mäsa spolu sa spotrebovalo v Nemecku, Rakúsku a Česku.

Tab. 27 *Spotreba mäsa vo vybraných krajinách EÚ, v kg na osobu a rok²⁵*

Druh potravín	Česko rok 2018	Nemecko rok 2017	Poľsko rok 2019	Rakúsko rok 2018	Slovensko 2019
Mäso spolu	82,4	87,8	77,1	95,3	69,3
– hovädzie, teľacie	8,7	14,6	4,1	18,0	5,2
– bravčové	43,2	49,7	40,3	52,8	35,7
– hydina	28,4	20,9	28,3	21,0	26,9

Prameň: ŠÚ SR, Eurostat, Česká republika v číslech 2019 – ČSÚ, Statistisches Jahrbuch 2019, Statistical Yearbook of Agriculture 2020 – Central Statistical Office Poland, Gruner Bericht 2020, Österreich.
Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Podrobnejší prehľad o vývoji spotreby potravín je uvedený v tabuľke 29 v Prílohe 9.

3.5. Bezpečnosť a kvalita potravín

Medzi priority SR a EÚ patrí zabezpečenie ochrany zdravia a spotrebiteľa z hľadiska bezpečnosti potravín. Kompetentné kontrolné orgány všetkých členských štátov EÚ monitorujú, kontrolujú a overujú, či prevádzkovatelia plnia príslušné požiadavky potravinového práva, a teda zabezpečujú požiadavky na bezpečnosť potravín na všetkých stupňoch výroby, spracovania, distribúcie a predaja potravín konečnému spotrebiteľovi. Úradná kontrola potravín je nástroj na presadzovanie a uplatňovanie potravinového práva upraveného národnou, ale i európskou legislatívou.

V roku 2020 **Štátna veterinárna a potravinová správa SR** prostredníctvom Regionálnych veterinárnych a potravinových správ celkovo skontrolovala 8 032 právnych subjektov. Vykonaných bolo celkovo 47 829 úradných kontrol potravín na všetkých stupňoch v reťazci, pri čom bolo 2 829 kontrol s nedostatkom, čo predstavuje 5,9 %. Celkový počet nedostatkov je 9 847. Bežné kontroly boli vykonané v počte 46 722, z čoho bolo 2 446 kontrol s nedostatkom, čo predstavuje 5,2 % kontrol s nedostatkom z počtu bežných kontrol. Kontroly mimo pracovnej doby boli vykonané v počte 1 107, z čoho bolo 383 kontrol s nedostatkom, čo predstavuje 34,6 % kontrol s nedostatkom z počtu kontrol mimo pracovnej doby.

Z celkového počtu kontrolovaných právnych subjektov a z 14 471 prevádzok, boli u 2 276 prevádzok (t. j 15,7 %) zistené nedostatky (porušenosť v roku 2019 predsta-

²⁵ Boli použité posledné dostupné údaje

vovala 17,2 %). Najčastejšie pri úradných kontrolách boli zistené nedostatky v hygiene budov a prevádzky (1 953 nedostatkov), ďalej boli zistené nedostatky v hygiene technologického zariadenia a pracovných pomôcok (1 595), predaj po dobe spotreby a po dobe minimálnej trvanlivosti (1 138), nedostatky v hygiene skladovania (1 062), nedostatky v označení (917), v hygiene predaja (674), ako aj iné nedostatky.

Najviac nedostatkov 3 812 bolo v hyper a supermarketoch a to u 429 prevádzok. Nedostatky sa týkali hlavne hygieny budov, technologických zariadení a pracovných pomôcok, zistení tovaru po dobe spotreby a po dátume minimálnej trvanlivosti, označovania výrobkov, nedostatkov v dokumentácii.

Rok 2020 bol v znamení celosvetovej koronavírusovej infekcie, ktorá oficiálne zasiahla Európu od februára 2020. Negatívne ovplyvnila pracovný, spoločenský a sociálny život na celom svete. Situácia s COVIDOM – 19 sa priamo alebo nepriamo premietla aj do fungovania ŠVPS SR a jej riadených organizácií. Aj napriek zdravotným rizikám pracovníci zabezpečili počas núdzového stavu úradné kontroly na každom stupni potravinového reťazca. Počas pandémie COVID 19 bola udržaná aktívna medzinárodná spolupráca predovšetkým s EK a ostatnými medzinárodnými organizáciami vo všetkých odborných oblastiach. Jednalo sa o formu rokovaní a komunikácie na diaľku. Schválením národného akčného programu na znižovanie antimikrobiálnej rezistencie bola zahájená veľmi dôležitá etapa znižovania používania antibiotík vo veterinárnej a humánnej oblasti na interdisciplinárnom a multisektorálnom základe.

Podrobné informácie o úradnej kontrole potravín sú zverejnené vo Výročnej správe za rok 2020 na webovom sídle Štátnej veterinárnej a potravinovej správy SR:

https://www.svps.sk/dokumenty/zakladne_info/Vyrocna_sprava_2020.pdf

Činnosť **orgánov verejného zdravotníctva** (Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky (ÚVZ SR) a 36 regionálnych úradov verejného zdravotníctva (RÚVZ v SR) bola v roku 2020 ovplyvnená vo veľkej miere pandemiou ochorenia COVID-19, nakoľko v dôsledku prijímaných protiepidemických opatrení bola obmedzená možnosť výkonu úradných kontrol a štátneho zdravotného dozoru u prevádzkovateľov (najmä z dôvodu obmedzenia činnosti prevádzok, dlhotrvajúceho uzatvorenia niektorých typov prevádzok a pod.). Táto nepredpokladaná mimoriadna situácia mala významný vplyv na frekvenciu, intenzitu a povahu výkonu kontrol. Prioritou orgánov verejného zdravotníctva boli v roku 2020 kontroly zamerané na dodržiavanie opatrení z dôvodu ochrany verejného zdravia, ktoré nariaďuje ÚVZ SR ako príslušný orgán štátnej správy na úseku verejného zdravotníctva podľa § 5 ods. 4 písm. h) a k) zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 355/2007 Z. z.“) z dôvodu vyhlásenia mimoriadnej situácie na území Slovenskej republiky vládou Slovenskej republiky uznesením vlády Slovenskej republiky č. 111 z 11. 3. 2020 a pandémie ochorenia COVID-19 vyhlásenej dňa 11. 3. 2020 generálnym riaditeľom Svetovej zdravotníckej

na predchádzanie ochoreniam. V období od 1. 4. 2020 do 17. 12. 2020 vykonali odborní zamestnanci RÚVZ v SR v súlade s § 54 a § 55 zákona č. 355/2007 Z.z. spolu 17 348 kontrol zameraných na dodržiavanie nariadených opatrení pri ohrození verejného zdravia. V zariadeniach spoločného stravovania bolo vykonaných 10 901 kontrol a zistených 510 porušení nariadených opatrení. V predajniach potravín, drogérií a lekární bolo vykonaných 6 447 kontrol a zistených 266 porušení nariadených opatrení.

V roku 2020 bolo orgánmi verejného zdravotníctva Slovenskej republiky spolu vykonaných 36 531 kontrol v 20 327 kontrolovaných potravinárskych prevádzkach, vrátane zariadení spoločného stravovania z celkového počtu 53 847 prevádzok registrovaných orgánmi verejného zdravotníctva. Okrem uvedených kontrol bolo vykonaných ešte 7 991 kontrol v prevádzkach registrovaných orgánmi štátnej veterinárnej a potravinovej správy, ako sú napr. predajne potravín, novinové stánky a pod.

Pri kontrolách bolo zistených spolu 3 056 nezhôd so súčasne platnými právnymi predpismi. Uvedené nezhody boli zistené v 1 588 prevádzkach. Čo predstavuje mierne zlepšenie v porovnaní s rokom 2019. Najviac kontrol bolo vykonaných v sektore služieb (t.j. v zariadeniach spoločného stravovania, ďalej len „ZSS“), spolu 24 443 kontrol v 12 561 zariadeniach (z celkového počtu 47 293 registrovaných prevádzok, čo predstavuje 51,7% skontrolovaných prevádzok ZSS), pričom nezhody sa zistili v 1 354 kontrolovaných prevádzkach. Najčastejšou príčinou nezhôd vo všeobecnosti boli nedostatky v prevádzkovej hygiene (573 prevádzok), v systéme HACCP/SVP (377 prevádzok), v skladovaní potravín (371 prevádzok), v manipulácii s potravinami a v zistení potravín po dátume minimálnej trvanlivosti resp. dátume spotreby (zhodne 217 prevádzok). Zaznamenali sme mierne zlepšenie vo všetkých sledovaných ukazovateľoch v porovnaní s predchádzajúcim rokom.

V roku 2020 bolo spolu odobratých a vyšetrených 10 652 vzoriek potravín, pokrmov, prídavných látok do potravín a materiálov a predmetov určených na styk s potravinami. Z uvedeného počtu bolo vyšetrených 4 796 vzoriek hotových pokrmov, vrátane pokrmov rýchleho občerstvenia. V odoberaných vzorkách potravín (v rámci jednotlivých komodít) sa vyšetrovala predovšetkým mikrobiologická kontaminácia, iná kontaminácia, zloženie výrobku a označenie výrobku. Z celkového počtu vyšetrených vzoriek bolo celkovo nevyhovujúcich 765 vzoriek, čo predstavuje 7,18%, pričom až 719 (94,0%) nevyhovujúcich vzoriek nevyhovelo z dôvodu mikrobiálnej kontaminácie, a to najmä z dôvodu porušenia kritérií procesu výroby. Najvyššie percento nevyhovujúcich vzoriek v porovnaní s ostatnými vzorkami potravín bolo zaznamenané v prípade nealkoholických nápojov (35,6%) a pokrmov rýchleho občerstvenia (15,5%).

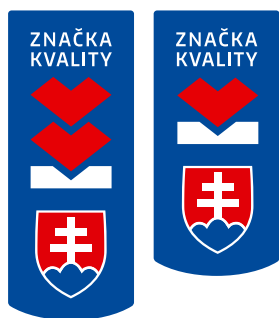
Najviac mikrobiologicky nevyhovujúcich vzoriek v porovnaní s ostatnými vzorkami potravín bolo zaznamenané v prípade nealkoholických nápojov (41,3%), pokr-

mov rýchleho občerstvenia (15,8 %), vody – watercoolery (14,9%) a zmrzlina a dezertov (14,8 %). Vo vyšetrovaných vzorkách potravín boli mikrobiologicky izolované najmä nasledovné mikroorganizmy: koliformné baktérie, kvasinky, Enterobacteriaceae, plesne, Bacillus cereus, Escherichia Coli a Staphylococcus spp..

Z dôvodu chemickej kontaminácie nevyhovelo spolu 30 vzoriek potravín z celkovo vyšetrených 10 652 vzoriek, t. j. 0,3 %, najmä z dôvodu prekročenia stanovených limitov pre prídavné látky (najmä farbivá). Pozornosť bola venovaná najmä farbivám, sladidlám a konzervačným látkam. Celkovo bolo na kontrolu farbív vyšetrených 1 255 vzoriek (najmä zmrzlina, cukrárske výrobky a výživové doplnky), pričom z uvedeného celkového množstva nevyhovelo 23 vzoriek (1,8 %). V prípade všetkých 23 vzoriek sa jednalo o vzorky nebalenej zmrzlina, ktoré nevyhoveli z dôvodu použitia nepovolených farbív – E 104, E 110 a E 124. Používanie farbív: Chinolínová žltá (E 104), Žltá SY FCF/pomarančovožltá S (E 110), Ponceau 4R, košenilová červená A (E 124) nie je v zmrzlina povolené podľa nariadenia Komisie (EÚ) č. 232/2012, ktorým sa mení a dopĺňa Príloha II k Nariadeniu (ES) č. 1333/2008. V prípade nevyhovujúcich vzoriek zmrzlina sa jednalo len o výrobu a konzumáciu v mieste určitého regiónu, pričom priamo na mieste boli prijaté potrebné opatrenia. Zodpovední prevádzkovatelia boli upozornení na dodržiavanie požiadaviek nariadenia Komisie (EÚ) č. 232/2012, súčasne boli voči nim uplatnené sankcie.

V súvislosti s kvalitou potravín MPRV SR pracuje s dvoma systémami, a to „Značka kvality“ a „Politika kvality EÚ“.

„Značky kvality“

V priebehu roka 2019 bolo zmenené logo značky a jeho grafická úprava. Systém hodnotenia a udeľovania Značky kvality zostal zachovaný. Značka kvality sa nahradila logom Značka kvality 1. stupeň. Značka kvality SK GOLD sa nahradila logom Značka kvality 2. stupeň. Podľa nových „Zásad“ výrobky, ktoré majú nadštandardné kvalitatívne vlastnosti, t. j. svojimi kvalitatívnymi parametrami výrazne prevýšia im podobné výrobky na trhu, na základe odborného posúdenia a na odporúčanie

komisie získajú Značku kvality 2. stupňa, tiež právo používať logo značky 2. stupňa, ktoré bude reprezentovať výrobok s nadštandardnými kvalitatívnymi parametrami. V máji 2020 bolo vydané Usmernenie MPRV SR k Zásadám pre posudzovanie a udeľovanie Značky kvality (ZK) na poľnohospodárske produkty a potraviny.

Logo manuál sa nachádza na webovej stránke <http://znackakvality.sk>

„Politika kvality EÚ“ je filozofia rozvoja kvality originálnych, tradičných poľnohospodárskych výrobkov a potravín a podpory kultúrnych tradícií a regiónov, v ktorých sa tieto výrobky vyrábajú. Systém bol vytvorený ako odpoveď na narastajúce falšovanie výrobkov a zneužívanie tradičných názvov, ktoré zaručovali dobrú povest

tradičných regionálnych výrobkov. Pod pojmom „Politika kvality EÚ“ sa rozumie zabezpečenie ochrany poľnohospodárskych výrobkov a potravín a podpora ich predaja. Tieto potraviny musia spĺňať určité kvalitatívne parametre, ktoré ich odlišujú od ostatných obdobných výrobkov svojimi presne definovanými požiadavkami na ich surovinové zloženie a technologický postup výroby. Európska únia v rámci Politiky kvality EÚ akceptuje, chráni, podporuje, registruje a kontroluje výrobky rozdelené do troch kategórií označených ako:

Chránené zemepisné označenie CHZO – (Protected geographical indication – PGI)

Chránené označenie pôvodu CHOP – (Protected designation of origin – PDO)

Zaručená tradičná špecialita ZTŠ – (Traditional speciality guaranteed – TSG)

Aktuálne má SR v Registri chránených označení Európskej komisie registrovaných 19 označení potravinárskych výrobkov slovenskej proveniencie a to CHOP 2, CHZO 10 a ZTŠ 7 výrobkov.

3.6. Zahranický obchod s poľnohospodárskymi a potravinárskymi výrobkami

Agropotravinársky zahraničný obchod SR v roku 2020

Vývoj v roku 2020, výrazne poznačený pandémiou Covid-19, je charakteristický rozdielnym vývojom celkového a agropotravinárskeho zahraničného obchodu. Hodnota celkového exportu SR sa medziročne znížila o 5,3%, zároveň hodnota celkového dovozu sa znížila až o 8,1%. V rovnakom období dynamika vývoja agropotravinárskeho obchodu vykázala opačný trend. Medziročne sa zvýšil agropotravinársky import SR o 1,1%, avšak hodnota vývozu sa zvýšila až o 5,4%. Vývoj tovarovej výmeny sa v konečnom dôsledku premietol do výslednej obchodnej bilancie. Hodnota pozitívnej bilancie celkového zahraničného obchodu, v dôsledku vyššej dynamiky poklesu importu, sa medziročne zvýšila až o 2 185,9 mil. € (205,7%). U agropotravinárskych komodít výrazný nárast hodnoty vývozu v porovnaní s dovozom spôsobil zníženie negatívnej obchodnej bilancie o 108,5 mil. € (medziročný pokles o 6,1%) a celkové záporné saldo dosiahlo – 1 677,0 mil. €.

Tab. 28 Vývoj zahraničného obchodu, v mil. €

Ukazovateľ		Ø2015 – 2019	2019	2020 ¹	Index 2020/ 2019	Index 2020/ Ø2015 – 2019
Zahraníčný obchod za SR celkom HS 01 – 99	Vývoz	74 099	80 338	76 072	94,7	102,7
	Dovoz	71 505	79 275	72 823	91,9	101,8
	Obrat	145 604	159 613	148 895	93,3	102,3
	Saldo	2 595	1 063	3 249	305,7	125,2
z toho: agropotrav. sektor za SR celkom HS 01 – 24	Vývoz	2 864	2 986	3 148	105,4	109,9
	Dovoz	4 288	4 772	4 825	101,1	112,5
	Obrat	7 152	7 757	7 973	102,8	111,5
	Saldo	-1 424	-1 786	-1 677	93,9	117,8
v tom: zahraničný obchod agrosektoru SR s EÚ HS 01 – 24	Vývoz	2 683	2 821	2 962	105,0	110,4
	Dovoz	3 858	4 281	4 374	102,2	113,4
	Obrat	6 541	7 101	7 337	103,3	112,2
	Saldo	-1 175	-1 460	-1 412	96,7	120,2

Prameň: Štatistický úrad SR, ¹) Predbežné údaje (jún 2021)
 Vypracoval: NPPC – VÚEPP

V roku 2020 bolo na Slovensko medziročne dovezených o 53,5 mil. € (1,1 %) viac poľnohospodárskych a potravinárskych výrobkov.

Medziročne sa zvýšil dovoz pekárskoho tovaru o 19,5 mil. € (9,5 %), jablák o 16,4 mil. € (73,4 %), ostatných potravinové prípravkov o 14,3 mil. € (6,2 %), párkov a salám o 13,0 mil. € (11,9 %), slnečnicových semien o 12,6 mil. € (99,8 %), dehydrovaných živočíšnych a rastlinných tukov a olejov o 11,1 mil. € (83,4 %), vína o 10,5 mil. € (16,9 %), ostatných olejnatých semien a plodov o 8,8 mil. € (54,9 %) a krmív o 8,5 mil. € (6,0 %).

Na vývoj salda pozitívne vplýval najmä medziročný pokles importu cigariet o 20,9 mil. € (12,5 %), kávy o 20,7 mil. € (15,2 %), hydínového mäsa o 16,0 mil. € (8,9 %), banánov o 12,2 mil. € (16,8 %), jačmeňa o 11,0 mil. € (43,0 %), čokolády o 8,0 mil. € (3,3 %) a mrkvy, repy, cvikli, zeleru o 6,6 mil. € (22,5 %).

Vo výrobkovej štruktúre slovenského dovozu poľnohospodárskych a potravinárskych výrobkov mali prvenstvo finálne potravinárske výrobky a polotovary, ktoré podľa poradia v roku 2020 obsadili prvých trinásť priečok: bravčové mäso so 6,4% podielom, ostatné potravinové prípravky s 5,1% podielom, čokoláda so 4,9% podielom, pekársky tovar so 4,7% podielom, syry a tvaroh so 4,1% podielom, hydínové mäso s 3,4% podielom, krmivá s 3,1% podielom, cigarety s 3,0% podielom, sladené nealkoholické nápoje s 3,0% podielom, párky, salámy s 2,5% podielom, káva s 2,4% podielom, konzervované mäso s 1,9% podielom, destiláty s 1,7% podielom, citrusové plody s 1,6% podielom a víno s 1,5% podielom na celkovom agrodovoze.

Vývoz poľnohospodárskych a potravinárskych výrobkov v roku 2020 dosiahol hodnotu 3 148,0 mil. € pri medziročnom zvýšení až o 162,0 mil. € (5,4 %).

Rozhodujúci podiel na zvýšení hodnoty agropotravinárskeho vývozu mal nárast exportu pšenice o 76,0 mil. € (44,1 %), sójového oleja o 55,9 mil. € (5842,0 %), kukurice o 34,5 mil. € (36,4 %), ostatných potravinové prípravkov o 25,1 mil. € (12,6 %), čokolády o 17,3 mil. € (8,1 %), sójových bôbov o 15,9 mil. € (78,3 %), sladených nealkoholických nápojov o 14,0 mil. € (37,3 %), chemicky nemodifikovaných živočíšnych tukov o 10,9 mil. € (171,9 %), piva o 10,6 mil. € (215,8 %) a potravín získaných napučaním alebo pražením obilnín o 10,5 mil. € (134,9 %).

Na druhej strane sa zo SR medziročne vyviezlo menej hydínového mäsa o 35,9 mil. € (43,9 %), kávy o 24,4 mil. € (16,4 %), repného cukru o 14,4 mil. € (33,0 %), pekárskoho tovaru o 8,6 mil. € (7,5 %), liehu o 7,9 mil. € (11,4 %), bravčového mäsa o 7,5 mil. € (16,9 %) a dehydrovaných živočíšnych a rastlinných tukov a olejov o 7,2 mil. € (58,5 %).

V rámci výrobkovej štruktúry v roku 2020 bola pšenica so 7,9% podielom na celkovom vývoze najvýznamnejšou komoditou slovenského agrárneho vývozu. Vďaka medziročnému nárastu hodnoty exportu o 8,1 %, resp. o 12,6 %, si čokoláda so 7,4% a rôzne potravinové prípravky so 7,1% podielom upevnili postavenie v štruktúre exportu SR. Napriek medziročnému poklesu hodnoty exportu o 2,1 % boli syry a tvaroh so 4,5% podielom štvrtou najexportovanejšou komoditou. Kukurica, káva a pekársky tovar so 4,1%, 4,0%, resp. 3,4% podielom sa zaraďujú medzi najvýznamnejšie komodity v rámci štruktúry exportu SR. Medzi proexportne orientované komodity slovenského agropotravinárskeho vývozu patrili aj cukrovinky s 3,0% podielom, repkové semená s 2,8% podielom, slad s 2,7% podielom, párky a salámy s 2,5% podielom, ostatné cukry s 2,4% podielom, tekuté mlieko a smotana s 2,1% podielom, polievky a bujóny s 2,1% podielom a slnečnicové semená s 2,1% podielom na celkovom agrovývoze SR. Z uvedených pätnástich najvýznamnejších exportných komodít desať predstavuje finálne potravinárske výrobky a polotovary (celkovo 39,0% podiel na celkovom agrovývoze), pričom ďalších päť s celkovým 19,0% podielom na agrovývoze SR predstavuje prvotné poľnohospodárske suroviny.

Oživenie tovarovej výmeny sa prejavilo nielen vo vývoji zahraničného obchodu SR s poľnohospodárskymi, ale aj spracovanými potravinárskymi výrobkami.

V roku 2020 boli do SR dovezené poľnohospodárske výrobky v celkovej hodnote 1 053,3 mil. €, tzn. medziročný nárast o 27,3 mil. € (2,7 %). Z tejto hodnoty predstavoval dovoz nahraditeľných poľnohospodárskych výrobkov 70,2 % (v roku 2019 rovnako 70,2 %). V rovnakom období sme uvedené výrobky vyviezli za 997,0 mil. €, čo je až o 112,3 mil. € (12,7 %) viac ako v roku 2019.

Medziročný výrazný nárast exportu poľnohospodárskych výrobkov sa pozitívne premietol do obchodnej bilancie. Pokiaľ v roku 2019 zahraničná obchodná výmena s poľnohospodárskymi výrobkami vygenerovala deficit 141,4 mil. €, v roku 2020 to bol deficit len na úrovni 56,3 mil. €. V tovarovo-obchodnej výmene s nahraditeľnými poľnohospodárskymi výrobkami dosiahla SR aktívnu obchodnú bilanciu; v roku 2019 na úrovni 66,7 mil. €, v roku 2020 na úrovni až 154,3 mil. € (celkový nárast až

o 131,3 %). Hlavne v dôsledku medziročného nárastu vývozu sa zahraničný obchod s poľnohospodárskymi výrobkami vyvíjal pre SR priaznivo napriek tomu, že export u nás pestovaných poľnohospodárskych komodít mierneho pásma nedokázal v plnej miere eliminovať negatívnu obchodnú bilanciu s tzv. nenahraditeľnými komoditami.

Nepriaznivá situácia pretrváva v zahraničnom obchode SR s potravinárskymi výrobkami, nakoľko v roku 2020 až 96,6 % (v roku 2019 92,1 %) celkového agropotravinárskeho salda vygenerovali práve finálne potravinárske polotovary a výrobky. V roku 2020 boli do SR dovezené potravinárske výrobky celkovo za 3 771,7 mil. € (medziročne nárast len o 0,7 %), z čoho až 79,6 % (v roku 2019 79,2 %) predstavoval dovoz nahraditeľných potravinárskych výrobkov. V sledovanom období sa hodnota vývozu potravinárskych výrobkov zvýšila. V roku 2020 boli uvedené výrobky umiestnené na zahraničných trhoch v celkovej hodnote 2 151,0 mil. €, čo je o 2,4 % viac ako v roku 2019. Z uvedenej hodnoty až 85,4 % predstavoval vývoz nahraditeľných potravinárskych výrobkov (v roku 2019 87,0 %). Pokiaľ v roku 2019 spracovateľský priemysel vygeneroval negatívne saldo 1 644,2 mil. € (z toho 69,1 % pripadá na nahraditeľné komodity), v roku 2020 v dôsledku výraznejšieho nárastu hodnoty exportu sa negatívne saldo mierne znížilo na úroveň 1 620,7 mil. €, t.j. o 23,4 mil. €, resp. o 1,4 % (z toho 71,8 % pripadá na nahraditeľné výrobky).

Agropotravinársky zahraničný obchod SR je jednoznačne orientovaný na členské krajiny EÚ. Orientáciu zahraničného agropotravinárskeho obchodu SR na krajiny Európskej únie zvyrazňuje fakt, že dovoz z krajín EÚ-27 v roku 2020 dosiahol 90,7 % (v roku 2019 89,7 %) z celkového dovozu SR a vývoz do krajín EÚ-27 sa podieľal na celkovom agropotravinárskom vývoze SR 94,1%-mi (v roku 2019 94,5 %).

Saldo zahranično-obchodnej výmeny medzi SR a členskými krajinami EÚ (EÚ-27) za rok 2020 dosiahlo zápornú hodnotu -1 412,1 mil. €, čo v porovnaní s rokom 2019 predstavuje pokles deficitu o 48,2 mil. € (3,3 %). Pokles deficitu bol spôsobený medziročným zvýšením hodnoty vývozu poľnohospodárskych a potravinárskych výrobkov do SR do krajín EÚ-27 až o 141,7 mil. € (5,0 %), pričom za rovnaké obdobie sa súčasne zvýšila hodnota dovozu o 93,6 mil. € (2,2 %).

S ostatnými, nečlenskými krajinami EÚ, tzv. tretími krajinami SR vykázala za rok 2020 záporné saldo – 265,0 mil. €. Pasívne saldo SR s tretími krajinami, hlavne v dôsledku pozitívneho vývoja obchodnej bilancie s krajinami SNŠ, sa medziročne znížilo až o 60,3 mil. € (18,5 %). V roku 2020 boli do tretích krajín vyvezené poľnohospodárske a potravinárske výrobky v celkovej hodnote 185,6 mil. €, čo bolo o 20,3 mil. € (12,3 %) viac ako v predchádzajúcom roku. Na druhej strane boli do SR z nečlenských krajín EÚ dovezené agropotravinárske výrobky za 450,6 mil. €, čo v porovnaní s rokom 2019 bolo až o 40,1 mil. € menej (8,2 %).

V skladbe dovozu z tretích krajín prevládajú hlavne nenahraditeľné výrobky, kto-

ré v našich podmienkach nie je možné produkovať: jedlé ovocie a orechy, rôzne potravínové prípravky, nápoje a liehoviny, kakaové prípravky, mäso a droby, zelenina, prípravky zo zeleniny a ovocia, krmivá, káva a koreniny, ryby a kôrovce. Vývoz SR do tretích krajín sa orientuje prevažne na potravinárske polotovary a výrobky: mlieko a mliečne výrobky, rôzne potravínové prípravky, kakaové prípravky, nápoje a liehoviny, cukor a cukrovinky, živé zvieratá a prípravky z obilnín.

Z trhov tretích krajín bola SR buď vytláčaná konkurenciou, alebo export bol nahradený licenčnou výrobou, príp. obmedzená domáca produkcia neumožnila našu expanziu. Avšak údaje colnej štatistiky nám neumožňujú exaktne identifikovať a kvantifikovať reimporty a reexporty poľnohospodárskych a potravinárskych výrobkov, či už vo vzťahu k EÚ alebo voči tretím krajinám.

Podrobnejšie údaje o zahraničnom obchode sú uvedené v tabuľkách 30 - 32 v Prílohe 9.

4. Výrobné vstupy do poľnohospodárstva a potravinárstva

4.1 Vstupy do poľnohospodárstva

Fixný kapitál v poľnohospodárstve

Na obnovu majetku poľnohospodárske podniky v roku 2020 investovali 493,0 mil. €. Tvorba hrubého fixného kapitálu sa medziročne znížila o 24,8% (162,6 mil. €). Klesli investície do všetkých zložiek majetku, najviac do budov a dopravných zariadení. Najmenej klesli investície do strojov a zariadení (9,7%). V štruktúre tvorby hrubého fixného kapitálu dominovali stroje a zariadenia (28,3%), dopravné zariadenia (27,0%) a budovy a stavby (15,6%). Nižší podiel predstavovali kultivované biologické zdroje (14,9%) a najnižší produkty duševného vlastníctva, ktoré sa na celkovom hrubom fixnom kapitále podieľali len (0,5%). Na financovaní hrubého fixného kapitálu sa podieľali vlastné zdroje a bankové úvery. Od roku 2018 investície neboli financované zahraničným kapitálom.

V porovnaní s priemerom rokov 2015 – 2019 sa tvorba hrubého fixného kapitálu v roku 2020 znížila (11,2%) vo všetkých zložkách majetku okrem kultivovaných biologických zdrojov a produktov duševného vlastníctva. Najviac klesli investície do budov a stavieb (31,4%). Tvorby hrubého fixného kapitálu, je odrazom štruktúrnych zmien vo výrobných programoch poľnohospodárskych podnikov s orientáciou najmä na rastlinnú výrobu, nové technológie a modernizáciu.

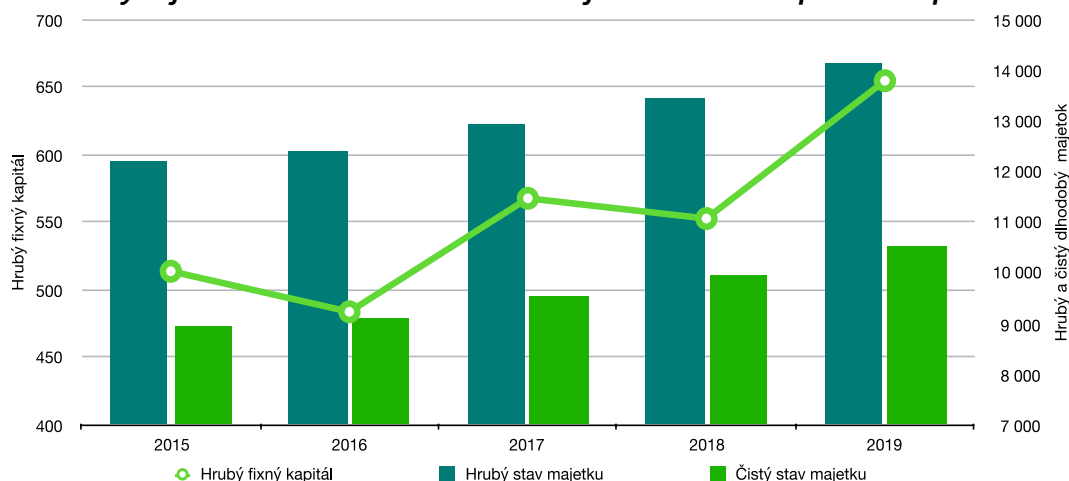
Hrubý stav dlhodobého majetku dosiahol 114 151 mil. €, čo bolo medziročne viac o 711 mil. € (5,3%). Čistý stav majetku sa zvýšil (5,8%) na úroveň 10 549 mil. €. Vývoj hrubého a čistého stavu majetku, tvorba hrubého fixného kapitálu a jeho štruktúra v poľnohospodárstve sú uvedené v tabuľke 38 v Prílohe 9.

Tab. 29 *Tvorba hrubého fixného kapitálu v poľnohospodárstve, v tis. €, b.c.*

Ukazovateľ	Ø 2015/19	2019 ¹⁾	2020 ²⁾	Index 2020/19	Index 2020/Ø 2015 – 19
Tvorba hrubého fixného kapitálu	554 767	655 212	492 651	75,2	88,8
v tom:					
– budovy a stavby, vr. budov na býv.	129 744	145 501	88 966	61,1	68,6
z toho budovy na bývanie	627	1 616	-742	–	-118,3
– stroje a zariadenia	191 472	178 993	161 698	90,3	84,5
z toho ostat. stroje a zariadenia	189 829	178 014	160 502	90,2	84,6
– dopravné zariadenia	157 736	220 858	153 785	69,6	97,5
– kultivované biologické zdroje	72 726	106 538	85 088	79,9	117,0
– produkty duševného vlastníctva	3 089	3 322	3 114	93,7	100,8

Prameň: ŠÚ SR, ¹⁾Predbežné údaje, ²⁾Údaje zo štvrtročných predbežných podkladov
Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Graf 24 *Vývoj hrubého a čistého stavu majetku a THFK v poľnohospodárstve*

Prameň: ŠÚ SR, údaj za rok 2020 o hrubom a čistom dlhodobom majetku nie je k dispozícii
Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Spotreba vstupov

V roku 2019²⁶ sa aplikovalo celkom 567 tis. t priemyselných hnojív, čo bolo o 2 tis. t viac ako v roku 2018. Spotreba živín obsahujúcich NPK v hnojivách bola na úrovni 174 tis. t, teda rovnako ako v roku 2018. Spotreba čistých živín v prepočte na hektár poľnohospodárskej pôdy dosiahla 102,8 kg NPK/ha, teda o 0,4 kg/ha viac ako v predchádzajúci rok. Spotreba hnojív bola aplikovaná na výmere 1 694,7 tis. ha poľnohospodárskej pôdy, čo je o 7 025,9 tis. menej viac ako rok predtým.

Pri zabezpečovaní výživy bola dusíkatá výživa uprednostňovaná pred fosforečnou a draselnou. Spotreba dusíka predstavovala 75,8 kg/ha, spotreba oxidu fosfo-

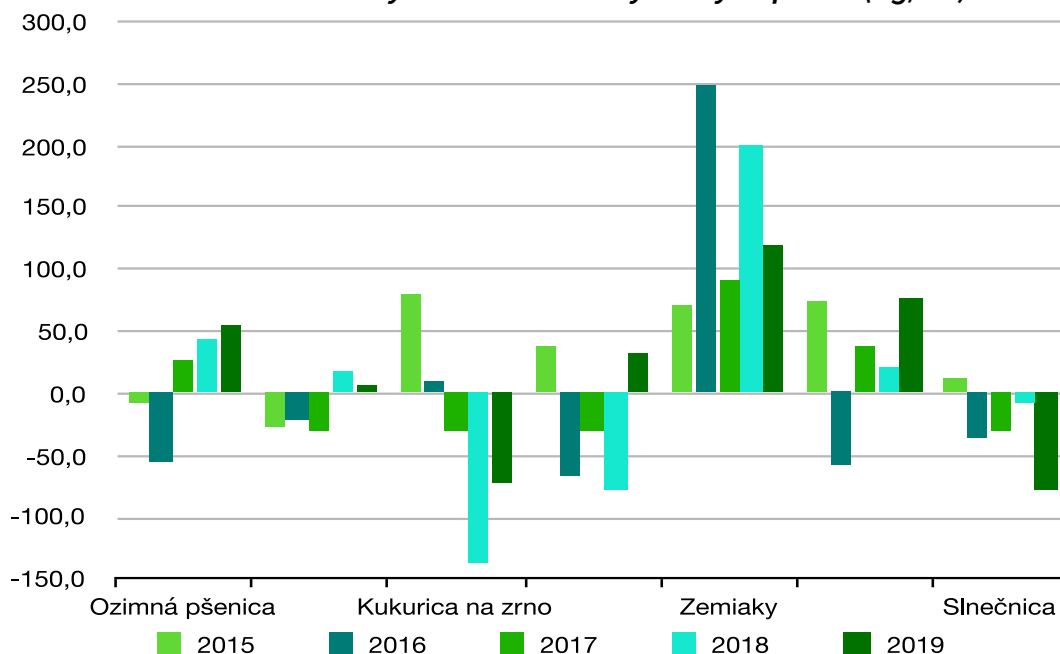
26 Posledný dostupný údaj

rečného 15,4 kg/ha a spotreba oxidu draselného tvorila 11,6 kg/ha. V roku 2019 bola najvyššia úroveň hnojenia pri zemiakoch. Kladná bilancia hnojenia bola dosiahnutá aj pri ozimnej pšenici, repke olejnej, jarnom jačmeni a cukrovej repke. Pri zvyšných plodinách bola úroveň NPK výživy nižšia. Výrazný deficit sa vyskytol u slnečnici.

Spotreba priemyselných hnojív je uvedená v tabuľke 37 v Prílohe 9.

Graf 25 **Bilancia čistých živín NPK u vybraných plodín (kg/ha)**

Prameň: ÚKSÚP
Vypracoval: NPPC – VÚEPP

V roku 2019²⁷ sa na ochranu rastlín použilo 5 521 t pesticídov, čo bolo o 137 t (o 2,5%) viac ako v roku 2018. Z toho sa spotreba insekticídov zvýšila o 38 t (8,6%) na 475 t, herbicídov o 28 t (1,1%) na 2 679 t a fungicídov o 30 t (2,4%) na 1 265 t. Spotreba ostatných prípravkov (fungicídne moridlá, insekticídne moridlá, rodenticídy a iné prípravky) sa zvýšila o 192 t (18,1%) na 1 252 t.

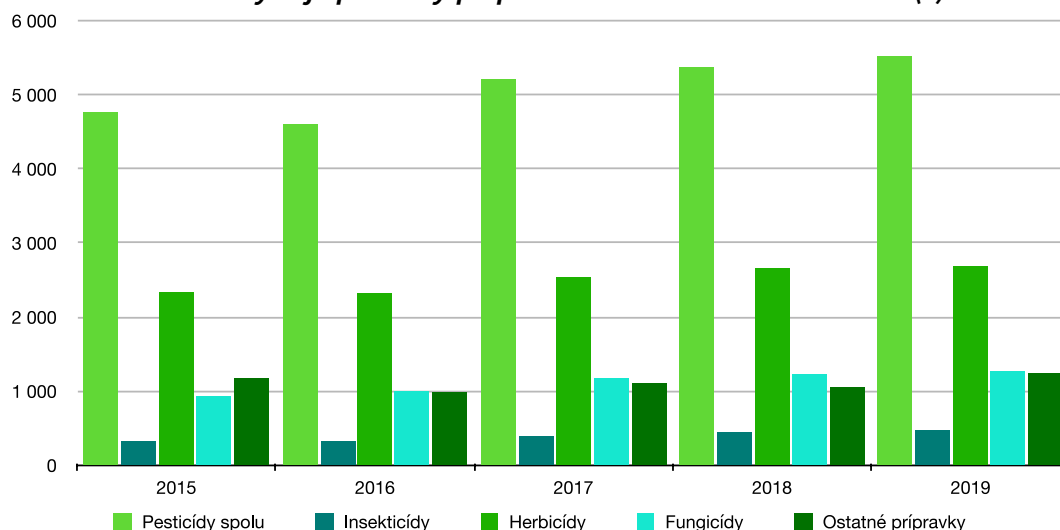
Z použitých pesticídov tvorili herbicídy 2 679 t (48,5%). Z nich sa najviac použili amidy (13,7%) a fenoxykyseliny (9,3%). Fungicídy tvorili na spotrebe ochranných prípravkov 22,9%. Najvyšší podiel z použitých fungicídov (50,1%) predstavovali tia-zoly a diazoly. Insekticídy predstavovali 8,6% z použitých pesticídov. Z tejto skupiny sa najviac použili organické zlúčeniny fosforu (53,3%) a pyretroidy (22,6%).

Ostatné ochranné prípravky mali podiel 22,7% z použitých prípravkov na ochranu rastlín. Použité insekticídne moridlá tvorili 22,7% z tejto skupiny, fungicídne moridlá predstavovali 11,0% a v najmenšej miere boli použité rodenticídy (5,5%). Zo všetkých ostatných chemických prípravkov na ochranu rastlín v najväčšom objeme boli použité morforegulačné prípravky (34,0%), pyretroidné moridlá (21,9%) a desikanty a defolianty (13,2%).

27 Posledný dostupný údaj

Graf 26 Vývoj spotreby prípravkov na ochranu rastlín²⁸ (t)

Prameň: ÚKSÚP
Vypracoval NPPC – VÚEPP

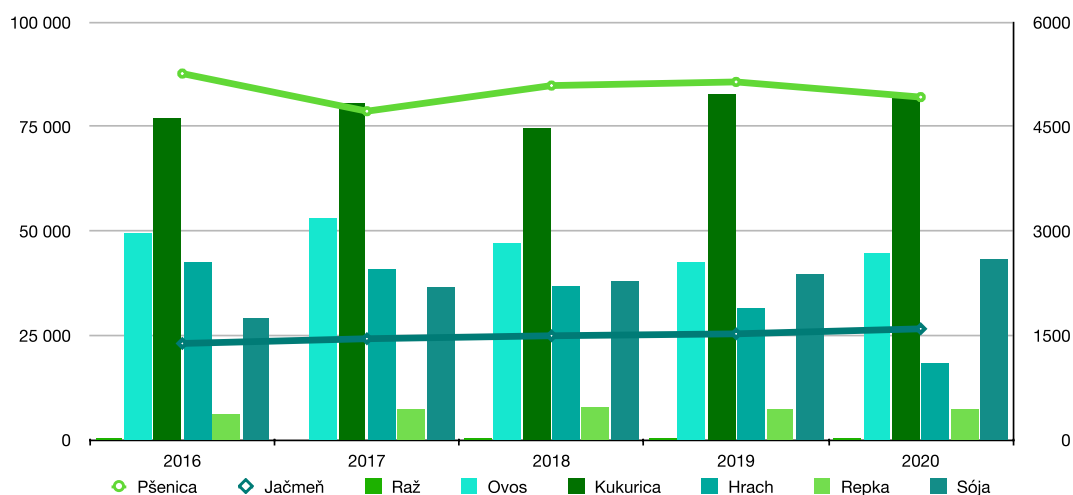
Spotreba osív a sadív sa v roku 2020 u vybraných plodín celkom (pšenica, raž, jačmeň, ovos, kukurica, hrach, repka olejná a sója) v porovnaní s predchádzajúcim rokom znížila o 2,4 % a dosiahla objem 120,4 tis. t. Zo spomenutých plodín má najvyšší podiel na použitých osivách pšenica. Jej spotreba sa v roku 2020 medziročne znížila na 82,1 tis. t, čo bol pokles v porovnaní s predchádzajúcim rokom o 4,2%. Klesla aj spotreba osiva kukurice o 0,9% na 4,9 tis. t. Najvýraznejší pokles spotreby osiva bol zaznamenaný u hrachu, keď jeho spotreba klesla o 42,6% na 1,1 tis. t. Menej výrazne, o 7,8% sa znížila spotreba osiva raže, objem použitého semena dosiahol 29 t. Najmenej, o 0,1% na množstvo 441 t klesla spotreba osiva repky. Zvýšenie spotreby osiva sa prejavilo u sóji, jačmeňa a ovsa. V prípade sóje došlo k zvýšeniu o 8,3% na 2,6 tis. t, u jačmeňa o 4,7% na 26,6 tis. t a u ovsa o 4,6% na 2,7 tis. t.

Zníženie, resp. zvýšenie osiva plodín kopíruje zmenšenie, alebo zväčšenie výmery osiatej plochy danými komoditami.

Spotreba **kompletných krmných zmesí (KKZ)** sa v roku 2020 spolu zvýšila o 3,3% na 664,4 tis.t. Spotreba krmných zmesí pre hydinu sa zvýšila o 15,8% na 237,5 tis. t, najviac vzrástla spotreba pre výkrm brojlerov (o 29,8 %), menej pre nosnice (o 2,5d %). Spotreba krmných zmesí pre hovädzí dobytok vzrástla o 4,0% na objem 198,0 tis.t. Najvýraznejšie sa zvýšila (o 17,5 %) spotreba krmív pre hovädzí dobytok vo výkrme. Spotreba krmiva pre ošípané sa zvýšila o 0,3% na 215,3 tis. t. Z toho spotreba krmiva pre prasiatka sa znížila o 9,9% a spotreba u prasníc vzrástla o 5,5%.

28 Údaje za rok 2019 sú posledné dostupné

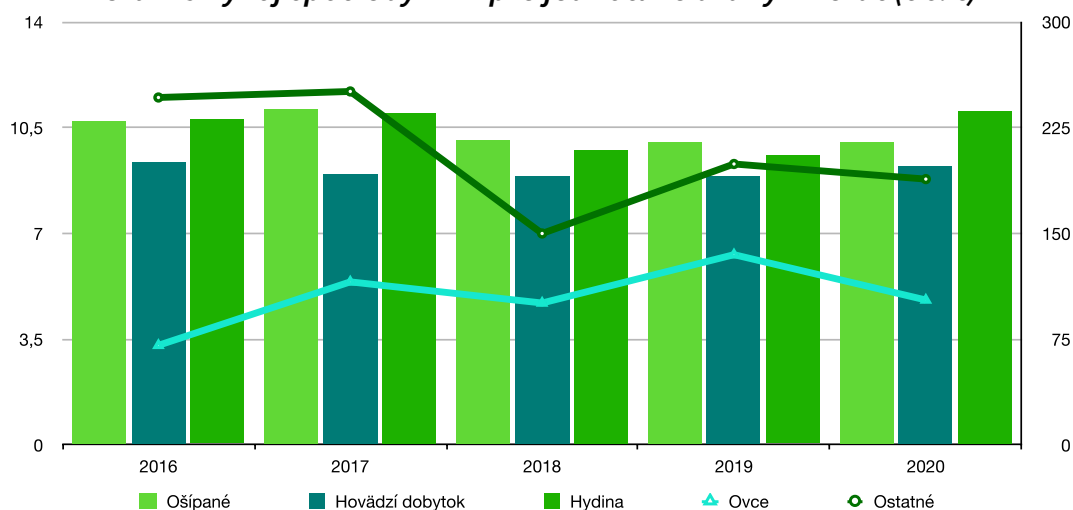
Graf 27 Vývoj spotreby osív a sadív (t)

Prameň: ŠÚ SR, Súpis plôch osiatych poľnohospodárskymi plodinami k 20.05., výpočty autora
Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Zníženie krmných zmesí bolo aj pri ovciach, a to o 24,1% na 4,8 tis. t. Spotreba pre jahňatá sa zvýšila o 29,1% a spotreba pre bahnice a barany klesla o 8,6%. Spotreba krmív pre kone sa zvýšila o 10,7% na 320 t. Spotreba krmných zmesí sa zvýšila aj u králikov, a to o 33,2% na 4,8 tis. t a bažanty spotrebovali 185 t krmných zmesí, teda o 12,8% menej ako v roku 2019.

Graf 28 Vývoj spotreby KKMZ pre jednotlivé druhy zvierat (tis. t)

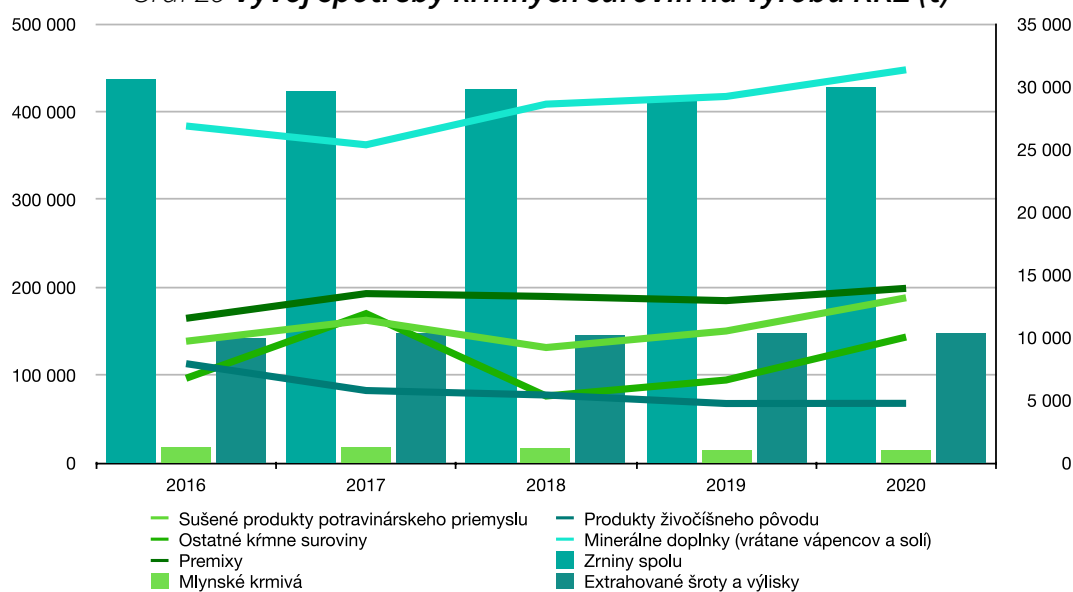
Prameň: NPPC – VÚEPP, rezortná štatistika KRMZ (MPRV SR) 1-04
Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Spotreba krmných surovín na výrobu KKMZ spolu v roku 2020 zaznamenala medziročný nárast o 3,3% na objem 664,6 tis. t. Najvyšší podiel (65,4%) na spotrebe surovín mali zrniny a to 427,8 tis. t. Zo zrnín sa v najvyššom množstve spotrebovala pšenica, jej objem predstavoval 170,1 tis. t, čo bol medziročný pokles o 2,6%. Kukurice sa spotrebovalo 141,5 tis. t, teda o 46% viac ako vlani. Najväčší nárast použitia zrnín na krmivá bol zaznamenaný u jačmeňa. Spotrebovalo sa ho 106,2 tis. t,

teda o 27,1 % viac ako v roku 2019. Extrahované šroty a výlisky mali celkový podiel na spotrebe surovín na výrobu KKZ 147,4 tis.t (22,2 %), ich spotreba sa v porovnaní s rokom 2019 znížila o 0,1 %. Z tejto skupiny sa najviac použil sójový extrahovaný šrot 82,3 tis.t a repkového extrahovaného šrotu, výliskov a repkového oleja sa spotrebovalo 46,3 tis. t.

Ostatné suroviny použité pre výrobu KKZ mali podiel na celkovom použití od 0,3 do 4,7 %. Z nich zaznamenali najvyšší medziročný nárast použitia (o 51,9 %) ostatné krmné suroviny rastlinného pôvodu z dôvodu zvýšenia spotreby ďatelinovej a lucernovej úsušky o 48,0% v porovnaní s predchádzajúcim rokom. Spotreba sušených produktov potravinárskeho priemyslu sa medziročne zvýšila o 25,2 % na 13,2 tis. t. Z tejto skupiny sa zvýšilo použitie sušeného pivovarského mláta o 38,6 %, cukrovských rezkov sušených o 36,0 % a kukuričného mláta o 30,5 %. O 13,5 % klesla spotreba sladového kvetu. Spotreba produktov živočíšneho pôvodu vzrástla o 0,3 % na 4,7 tis. t. Z nich sa najviac použili bielkovinové koncentráty – 1,4 tis. t a sušené mlieko – 0,8 tis. t.

Graf 29 Vývoj spotreby krmných surovín na výrobu KKZ (t)

Prameň: MPRV SR
Vypracoval: NPPC – VÚEPP

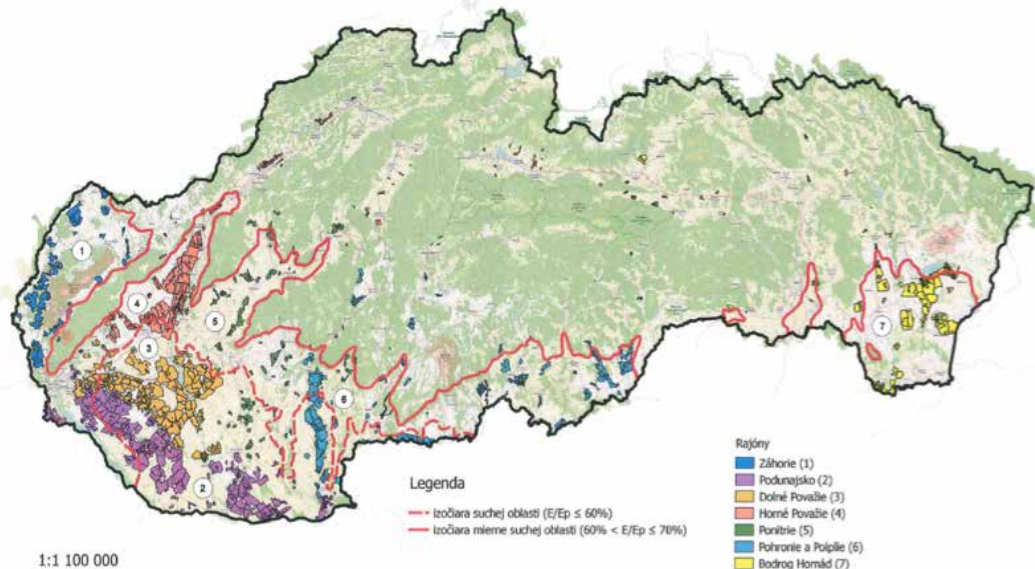
Štátne závlahové systémy

Na Slovensku bolo do roku 1989 vybudovaných 321 tis. ha vysokotlakových závlah poľnohospodárskej pôdy postrekom, čo technicky predstavuje 481 čerpacích staníc a 9 531 km podzemnej tlakovej rúrovej siete vyústenej hydrantmi na úrovni poľnohospodárskej pôdy. Budovali sa za účelom znižovania vlhkového deficitu počas vegetačného obdobia a zabezpečenia stability poľnohospodárskej produkcie. Vzhľadom na aktualizáciu výmery spôsobenú napr. zastávaním pri rozširovaní intravilánov obcí, výstavbou diaľnic, priemyselných a logistických parkov a pod. prišlo

v priebehu rokov 2014 až 2020 k ďalšiemu zníženiu vybudovanej výmery o 2 450,73 ha. Výmera vybudovaných závlah k 31. 12. 2020 bola 318 421,27 ha a počet čerpacích staníc 465.

Mapa 7

Rajonizácia závlahových sústav na Slovensku v správe Hydromeliorácie, š. p.

Zdroj: Hydromeliorácie, š. p.

Tieto zariadenia sú majetkom vo vlastníctve štátu, predstavujú v technickom vyjadrení melioračnú závlahovú kostru, a teda technicko-prevádzkové celky hlavných závlahových zariadení (ďalej len „TPC HZZ“), na ktorú si poľnohospodári môžu napojiť svoje povrchové zavlažovacie zariadenia, melioračný závlahový detail predstavujúci majetok poľnohospodárskeho prvovýrobcu.

Súčasný technický a technologický stav týchto štátnych zariadení a z neho vyplývajúca úroveň prevádzkyschopnosti je negatívne ovplyvnená predovšetkým skutočnosťou, že sa jedná o závlahové stavby vybudované pred niekoľkými desaťročiami, ako aj znižujúcimi sa požiadavkami na zavlažovanie poľnohospodárskych kultúr.

Tab. 30 **Aktuálny stav vybudovaných kapacít**

Závlahové kapacity	Výmera v ha	Čerpacích staníc
funkčné	52 tis. ha	62
obmedzene funkčné	93 tis. ha	89
nefunkčné	173 tis. ha	314

Prameň: Hydromeliorácie, š. p.
Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Od roku 2007 bolo možné využívať štátne závlahové zariadenia len formou prenájmu. Tieto kapacity boli ponúknuté záujemcom do prenájmu za symbolickú 1, – Sk (0,0332 €) za hektár zabudovanej zavlažiteľnej plochy konkrétnej závlahovej stavby s podmienkou, že nájomca ich bude v rámci prijateľného a zmluvne dohod-

nutého spôsobu využitia udržiavať a chrániť na vlastné náklady a takisto náklady na dodávku závlahovej vody si bude uhrádzať z vlastných zdrojov vo výške jeho skutočných nákladov.

Rok 2015 bol prvým rokom, v ktorom sa výhradne uplatňovali jednotlivé zámery „Konceptie revitalizácie hydromelioračných sústav na Slovensku“ (ďalej len „konceptia“), ktorá bola spracovaná Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR (ďalej len „MPRV SR“) a schválená vládou Slovenskej republiky dňa 20. 11. 2014.

Negatívnou zmenou sa z pohľadu nájomcov môže zdať zvýšenie ceny za prenájom štátnych závlahových zariadení na 3,00 až 6,00 € za 1 ha a rok. Cena za prenájom nie je určovaná z vybudovanej výmery závlah ako doteraz, ale z tzv. zavlažiteľnej výmery. Na základe aktuálneho stavu možno konštatovať, že celková zavlažiteľná výmera predstavuje 34,45% vybudovanej prenajatej výmery.

Tab. 31 Rozsah prenajatých závlah ku koncu roka 2019 a 2020

Región	Prenajatá výmera v ha		Index 2019/2018	Počet prenajatých ČS		Index 2019/2018	Počet zmlúv
	2019	2020		2019	2020		
Záhorie	7 313	7 313	100,00	7	7	100,00	5
Podunajsko	17 483	17 458	99,86	59	49	83,05	45
Dolné Považie	16 277	16 353	100,47	36	37	102,78	29
Horné Považie	8 609	8 609	100,00	33	33	100,00	22
Ponitrie	2 552	2 399	94,00	27	23	85,19	15
Pohronie a Poíplie	2 553	2 753	107,83	10	11	110,00	11
Bodrog Hornád	165	165	100,00	2	2	100,00	3
Spolu	54 952	55 050	100,18	174	162	93,10	130

Prameň: Hydromeliorácie, š. p.
Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Pri porovnaní postupného vývoja rozsahu prenajatých závlah za obdobie od roku 2007, odkedy je uplatňovaný jednotný spôsob využívania štátnych závlah prenájomom, je v priebehu jednotlivých rokov zrejмый pokles záujmu o ich prenájom, a tým aj využívanie podnikmi poľnohospodárskej prvovýroby.

Tab. 32 Vývoj rozsahu prenajatých závlah v SR

Rok	2007	2014	Ø 2015/2019	2019	2020	Index 2020/2019
Prenajatá výmera v ha	226 548	154 698	57 768	54 952	55 050	100,18
Neprenajatá výmera v ha	94 746	166 174	261 418	263 523	263 371	99,94
Celkom	321 294	320 872	319 186	318 474	318 421	99,98

Prameň: Hydromeliorácie, š. p.
Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Údaje v tabuľke podľa jednotlivých rokov dokumentujú, že za uvedené obdobie sa výmera prenajatých závlah znížila o 171,5 tis. ha, čo predstavuje z východiskového stavu prenájmu v roku 2007 zníženie o 75,7%. Po uplatnení záverov koncepcie sa oproti roku 2014 prenajatá výmera znížila o 99,6 tis. ha čo predstavuje zníženie o 64,4%.

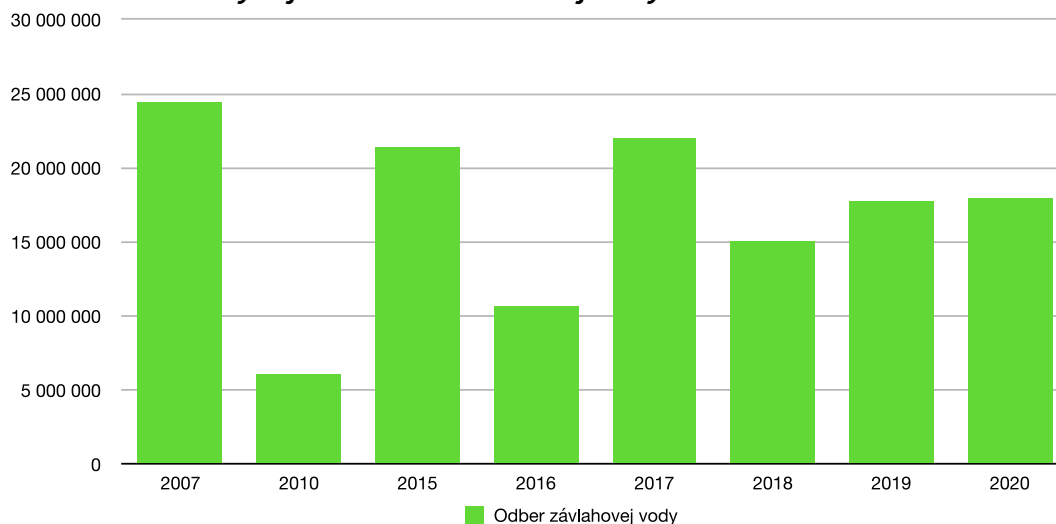
Jedným z rozhodujúcich hodnotiacich ukazovateľov využitia prenajatých štátnych závlah je skutočný odber závlahovej vody týmito zariadeniami. Odbery závlahovej vody v sezóne 2020 podľa nahlásených objemov od nájomcov v jednotlivých regiónoch uvádza nasledovná tabuľka.

Tab. 33 **Odbery závlahovej vody v sezóne 2020**

Región	Skutočný odber vody v m ³	Zavlažovaná plocha v ha	Prenajatá výmera v ha (s odberom)	% využitia prenajatej výmery
Záhorie	546 682	245	2 906,19	8,43
Podunajsko	4 455 596	5 351	12 631,39	42,36
Dolné Považie	9 224 494	7 973	13 895,81	57,38
Horné Považie	1 709 339	1 905	8 030,15	23,72
Ponitrie	285 297	331	1 077,64	30,72
Pohronie a Poíplie	1 702 505	1 261	2 070,91	60,89
Bodrog Hornád	10 865	18	116,87	15,40
Spolu	17 934 778	17 084	40 728,96	41,95

Prameň: Hydromeliorácie, š. p.
Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Graf 30 **Vývoj odberov závlahovej vody v rokoch 2007 – 2020**

Prameň: Hydromeliorácie, š. p.
Vypracoval: NPPC – VÚEPP

V posledných 10–15 rokoch došlo k výrazným kvalitatívnym aj kvantitatívnym zmenám v druhoch a rozsahu zavlažovaných plodín. Poklesli plochy krmovín na or-

nej pôde a tie, ktoré sa zachovali, sa zavlažujú v minimálnom rozsahu. To isté platí aj o technických plodinách, kukurici a ostatných poľných plodinách.

Tento vývoj naznačuje skutočnosť, že závlahy využívajú v posledných rokoch predovšetkým pestovatelia intenzívne zavlažovaných plodín, ktoré sú na trhu oceňované v takej výške, že pri tvorby ceny je možné zahrnúť aj nie malé náklady na závlahovú vodu.

Pestovatelia bežných tržných poľných plodín alebo krmovín sú v súčasnej finančnej situácii z pohľadu nutných vyšších dodatočných nákladov na závlahy zrejme nútení z dôvodu sucha voliť radšej riziko nižšieho objemu a kvality úrody.

Kapacity poľnohospodárskych objektov a mechanizácia

V roku 2020 klesali počty ustajňovacích objektov pre hospodárske zvieratá, počet objektov pre hovädzí dobytok klesol o 213 objektov (3,2 %), pre ošípané o 156 objektov (7,2 %) a pre ovce o 35 objektov (2,1 %), objektov určených pre hydinu naopak pribudlo o 12,4 %. Podľa údajov štatistického úradu rovnako klesali aj počty hospodárskych zvierat. Najväčší pokles bol u hydiny o 24,6 %, o 22,8 % klesol počet oviec, o 16,8 % klesol počet ošípaných a menej ako 3,5 % pokles sme zaznamenali pri hovädzom dobytku. Napriek tomu, že klesol počet ustajňovacích objektov pre hovädzí dobytok, ošípané a ovce nezaznamenali sme nárast počtu zvierat na jeden objekt, čo pravdepodobne súvisí s klesajúcim počtom hospodárskych zvierat. Naopak, klesal aj počet zvierat na jeden objekt, okrem hovädzieho dobytku, kde zostalo 67 ks dobytku na jeden objekt. Počet ošípaných na jeden objekt klesol na 259 ks (o 10,4 % menej) a oviec na 169 ks na objekt (o 21,1 % menej). Priemerný počet kusov hydiny na jeden objekt však klesol o 32,9 % na 11 389 zvierat na objekt, čo však priamo úmerne súvisí s nárastom počtu objektov a poklesom počtu hydiny. Kapacity ustajňovacích objektov klesali pri všetkých uvedených druhoch hospodárskych zvierat.

Počet skladových priestorov na uskladnenie zeleniny a obilnín klesol o 7,4 % a o 2,5 % v porovnaní s rokom 2018. Inverzne však stúpla kapacita pre tieto objekty, pravdepodobne vybudovaním väčších objektov. Klesol aj počet silážnych priestorov o 5,8 % a rovnako klesla aj kapacita o 2,9 %. Počet objektov pre ovocie a zemiaky stúpol ale kapacita klesla pri skladoch s ovocím o 23,7 % a pri skladových priestoroch pre zemiaky o 15,3 %.

Tab. 34 *Ustajňovacie objekty a sklady v rokoch 2018 a 2020*

Ustajňovacie objekty pre:	Počet objektov		Index 2020/2018	Kapacita (ks)		Index 2020/2018
	2018	2020		2018	2020	
hovädzí dobytok	6 555	6 342	96,75	657 629	646 433	98,30
ošípané	2 172	2 016	92,82	851 035	827 089	97,19
hydinu	828	931	112,44	25 402 726	16 339 110	64,32
ovce	1 638	1 603	97,86	557 658	517 291	92,76

Sklady pre:	Počet objektov		Index 2020/2018	Kapacita (t)		Index 2020/2018
	2018	2020		2018	2020	
obilniny	5 085	4 959	97,52	3 779 459	3 845 786	101,75
zemiaky	493	520	105,48	179 890	152 320	84,67
ovocie	95	113	118,95	45 077	34 387	76,29
zeleninu	94	87	92,55	46 162	63 053	136,59
	Počet objektov		Index 2020/2018	Kapacita (m ³)		Index 2020/2018
	2018	2020		2018	2020	
silážne priestory	2 310	2 177	94,24	4 885 478	4 744 719	97,12

Prameň: ŠÚ SR – Súpis hospodárskych zvierat
Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Z porovnania rokov 2018 až 2020 vyplýva celkový pokles počtu vybraných typov poľnohospodárskych strojov o 5,2%. Klesol počet všetkých strojov okrem vysadzovačov zeleniny, kde pribudol 1 stroj. Najväčší úbytok sme zaznamenali pri sejačkách na presný výsev repy, kde bol úbytok o 44,1%. Pri zvyšných strojoch bol pokles počtu strojov menší ako 10%.

Z celkového počtu nových strojov ubudlo až 15,2%. Najviac ubudlo sejačiek na kukuricu 43,6%, vysadzovačov zemiakov 33,3%, rozhadzovačov maštalného hnoja 30,4% a rozhadzovačov priemyselných hnojív 28,2%. Oproti roku 2018 však bol vyšší počet nových vysadzovačov zeleniny, zberačov zemiakov a kombajnov na zber obilnín a sejačiek na presný výsev repy.

Tab. 35 *Počet vybraných poľnohospodárskych strojov*

Typ stroja	2018		2020		Index 2020/2018 spolu	Index 2020/2018 nové
	spolu	nové	spolu	nové		
Traktory	16 678	685	16 151	585	96,84	85,40
Traktorové pluhy	6 061	129	5 485	106	90,50	82,17
Sejačky na obilie	3 188	93	3 076	86	96,49	92,47
Sejačky na presný výsev repy	417	0	233	7	55,88	-
Sejačky na kukuricu	1 305	39	1 238	22	94,87	56,41
Vysadzovače zemiakov	615	6	572	4	93,01	66,67
Vysadzovače zeleniny	100	3	101	8	101,00	266,67
Rozhadzovače maštalného hnoja	2 108	56	2 011	39	95,40	69,64
Rozhadzovače priemyselných hnojív	2 475	78	2 399	56	96,93	71,79
Kombajny na zber obilnín	1 992	38	1 853	41	93,02	107,89
Zberače zemiakov	440	5	419	6	95,23	120,00
Stroje spolu	35 379	1 132	33 538	960	94,80	84,81

Prameň: ŠÚ SR – Súpis hospodárskych zvierat, strojov a zariadení v poľnohospodárstve
Vypracoval: NPPC – VÚEPP

4.2 Investície do potravinárskeho priemyslu

Po tom, ako v odvetví výroby potravín, nápojov a tabakových výrobkov v roku 2019²⁹ tvorba hrubého fixného kapitálu (THFK) medziročne klesla, v roku 2020 sa medziročne zvýšila o 13,8 % (40,5 mil. €) na úroveň 333,3 mil. €.

Tab. 36 Tvorba hrubého fixného kapitálu vo výrobe potravín, nápojov a tabakových výrobkov v tis. €, b. c.

Ukazovateľ	Ø 2015 – 2019	2019 ¹⁾	2020 ²⁾	Index 2020/19	Index 2020/ Ø 2015 – 19	Zdroje zo zahraničia ^{2)*}		
						2018 ⁴⁾	2019 ⁴⁾	Index 2019/18 ⁴⁾
THFK	268 869	292 827	333 316	113,8	124,0	4 688,1	6 675,9	142,4
V tom: – budovy a stavby, vr. budov na býv.	55 230	28 464	39 977	140,4	72,4	534,6	771,7	144,4
z toho:								
– budovy na bývanie	81	7	212	×	261,7			
– stroje a zariadenia	168 753	207 118	238 162	115,0	141,1			
– z toho ostat.stroje a zariadenia	163 590	204 909	235 918	115,1	144,2	3 951,5	5 801,3	146,8
– dopravné zariadenia	27 258	33 730	33 767	100,1	123,9			
– kultivované biologické zdroje	8 026	15 484	13 615	87,9	169,6		102,9	
– produkty duševného vlastníctva	9 602	8 031	7 795	97,1	81,2	201,9		

Prameň: ŠÚ SR

Vysvetlivky: ¹⁾ Predbežné údaje; ²⁾ Údaje zo štvrtročných predbežných podkladov ŠÚ SR; ³⁾ obstaranie dlhodobého majetku v obstarávacej cene za podniky NACE 10 – 12; ⁴⁾ iba za podniky s počtom 20 a viac zamestnancov; * = údaje za rok 2020 nedostupné

Vypracoval: NPPC – VÚEPP

V rámci štruktúry tvorby hrubého fixného kapitálu³⁰ v roku 2020 najvyšší podiel tvorili na stroje a zariadenia (71,5 %), budovy a stavby (12,0 %) a dopravné zariadenia (10,1 %). Nižším podielom participovali kultivované biologické zdroje (4,1 %) a produkty duševného vlastníctva (2,3 %).

Dlhodobý³¹ majetok sa v roku 2020 medziročne zvýšil tak v hrubom stave o 3,9 % (o 288 mil. €; na úroveň 7 641 mil. €) ako aj v čistom stave o 4,4 % (o 210 mil. € jeho hodnota dosiahla 5 255 mil. €).

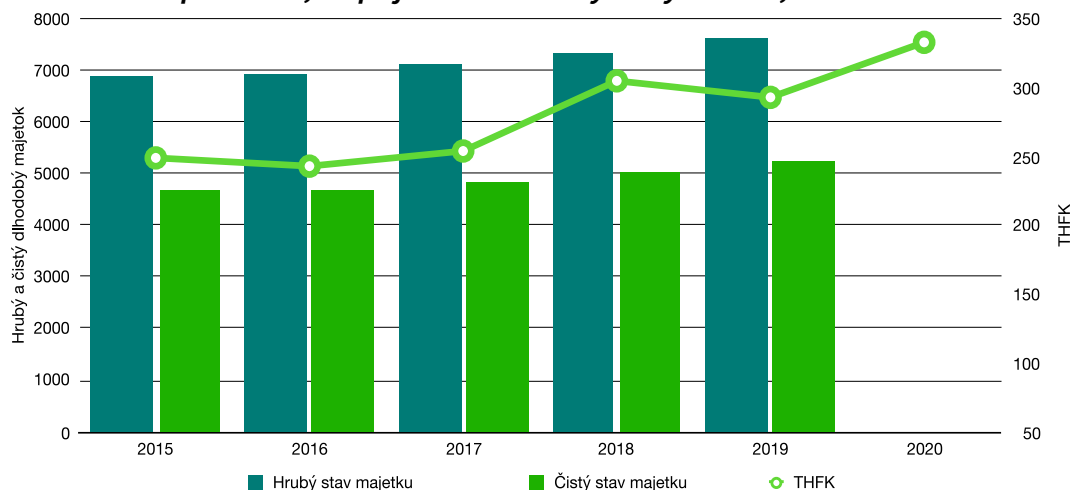
29 na základe aktuálne upresnených údajov ŠÚ SR

30 Údaje za THFK obstaraný zo zahraničných zdrojov za rok 2020 neboli dostupné

31 Posledný dostupný údaj za dlhodobý hrubý a čistý majetok má ŠÚ SR k dispozícii len rok dozadu, čiže aktuálne vrátane roku 2019

Vývoj dlhodobého hrubého a čistého majetku ako aj tvorba hrubého fixného kapitálu v odvetví výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov sú uvedené v tabuľke 38 v Prílohe 9.

Graf 31 Vývoj hrubého a čistého dlhodobého majetku a THFK v odvetví výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov, v mil. €

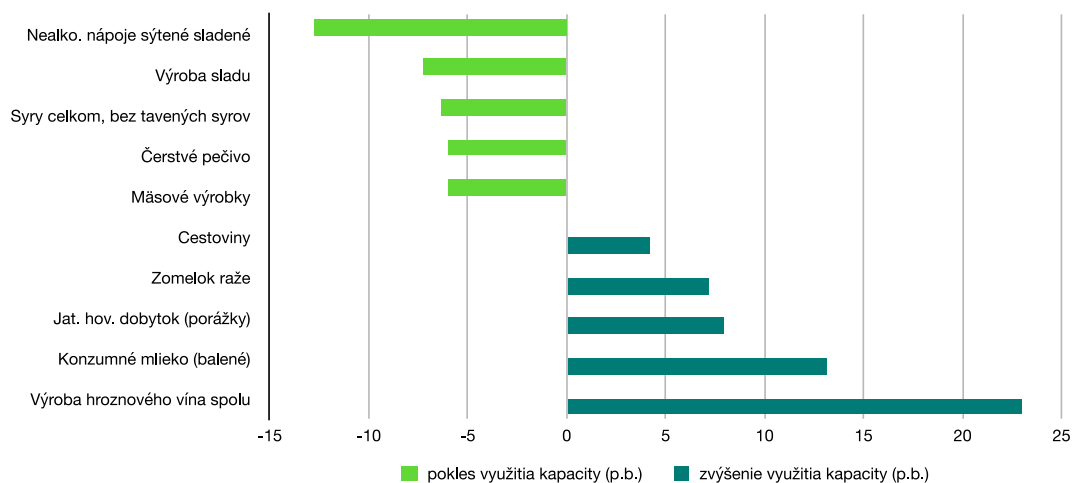

Prameň: ŠÚ SR

Poznámka: Od roku 2014 sa zmenila metodika vyčíslvania dlhodobého majetku a bola aktualizovaná aj na predchádzajúce roky; ŠÚ SR disponuje údajmi o hrubom a čistom stave dlhodobého majetku vždy len rok dozadu, čiže aktuálne len do roku 2019.

Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Graf 32 Medziročné zmeny vo využití hlavných potravinárskych kapacít v rokoch 2020 a 2019

Prameň: Potravná (MPRV SR), prepočty NPPC –VÚEPP

Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Aj v roku 2020 disponibilný objem výrobných potravinárskych kapacít korešpondoval s výrobnými zámermi potravinárskych subjektov. Úroveň využitia kapacít bola diferencovaná podľa jednotlivých potravinárskych výrobkov a pohybovala sa v týchto intervaloch:

- v intervale 89,99 – 80,00 %: výroba sladu; výroba hydínových výrobkov; trvan-

livého pečiva; výroba čokoládových cukroví a čokolády; výroba mäsových výrobkov;

- **v intervale 79,99 – 70,00 %:** výroba sterilizovanej zeleniny a sterilizovaných uhoriek; výroba alkoholického piva bez miešaných nápojov;
- **v intervale 69,99 – 60,00 %:** výroba hroznového vína; výroba syrov celkom, bez tavených syrov; výroba cestovín; zomelok pšenice;
- **v intervale 59,99 – 50,00 %:** výroba jatočných ošípaných;
- **pod 50 %:** čerstvé pečivo (48,2 %); výroba nealkoholických sytených sladených nápojov (48,2 %); výroba masla (48,1 %); %, výroba konzumného mlieka (45,0 %); výroba liehovín (43,7 %); výroba chleba (43,2 %); výroba jatočného hovädzieho dobytku (34,2 %); výroba kyslomliečnych výrobkov vrátane jogurtov (26,1 %) a zomelok raže (19,5 %).

Najvýraznejší pokles³² využitia výrobných kapacít potravinárskych výrobkov sa prejavil vo výrobe nealkoholických sytených sladených nápojov (12,8 p.b.) a vo výrobe sladu (7,2 p.b.).

Najvyššie zvýšenie³³ využitia výrobných kapacít potravinárskych výrobkov sa dosiahlo vo výrobe hroznového vína (23,0 p.b.), konzumného mlieka (13,1 p.b.), vo výrobe jatočného hovädzieho dobytku (7,9 p.b.) a pri zomelku raže (7,2 p.b.).

Podrobnejšie údaje o výrobných kapacitách a ich využití sú v tabuľke 39 v Prílohe 9.

5 Štrukturálne zmeny a vlastnícke vzťahy

5.1. Podnikateľská štruktúra

V podnikateľskej štruktúre poľnohospodárskej prvovýroby, v službách pre poľnohospodárstvo a v potravinárstve zostali vybudované právne formy zachované. V roku 2020 medzi právnickými osobami naďalej dominovali obchodné spoločnosti, v ktorých mali najvýraznejšie zastúpenie spoločnosti s rušením obmedzeným. V potravinárskom priemysle prevládali subjekty vyrábajúce nápoje, pečivo, múčne výrobky a ostatné potravinárske výrobky.

Počet a štruktúru fariem v **poľnohospodárskej prvovýrobe** je možné sledovať na základe existujúceho systému štatistického zisťovania stavu podnikateľskej štruktúry v poľnohospodárskej prvovýrobe v trojročných intervaloch³⁴. Do zisťova-

32 vo využití vybraných potravinárskych kapacít

33 vo využití vybraných potravinárskych kapacít

34 Frekvencia štatistického zisťovania prijatá na základe nariadenia európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1166/2008 z 19. 11. 2008 o štrukturálnych zisťovaniach fariem a zisťovaní metód poľnohospodárskej výroby a o zrušení nariadenia Rady európskeho hospodárskeho spoločenstva (EHS) č. 571/88 (Ú. v. EÚ L 321, 1.12.2008) vykonáva ŠÚ SR štrukturálne zisťovania fariem v trojročných intervaloch. Na základe uvedeného ide za rok 2016 o posledné dostupné údaje ŠÚ SR.

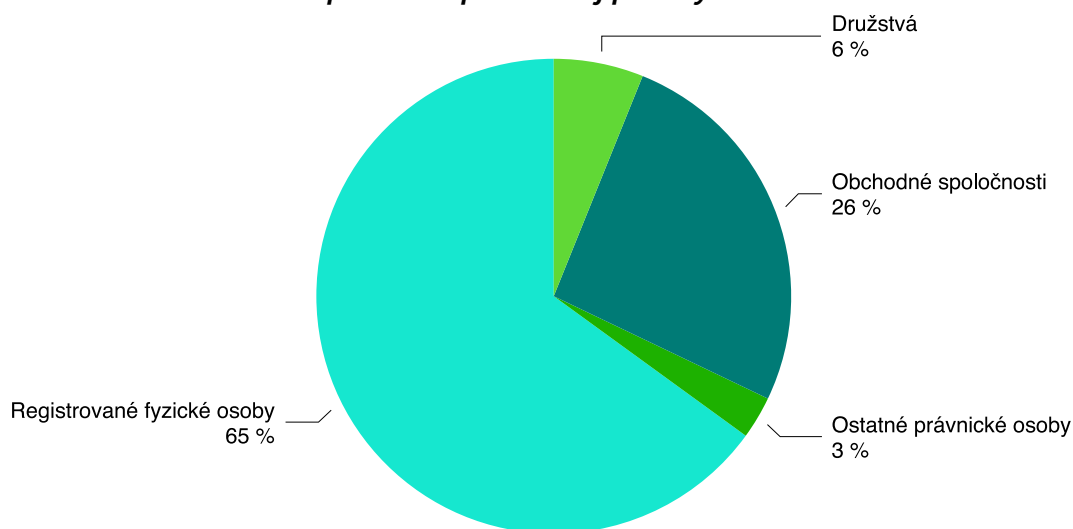
nia boli zaradené všetky poľnohospodárske farmy, podnikajúce v oblasti rastlinnej a živočíšnej výroby, bez ohľadu na rozsah produkcie a domácnosti, ktoré dosiahli aspoň jednu z minimálnych prahových hodnôt, stanovených pre farmu v Slovenskej republike³⁵. Podľa výsledkov Štrukturálneho zisťovania fariem za rok 2016 sa počet registrovaných fariem v poľnohospodárskej prvovýrobe v porovnaní s rokom 2013 zvýšil o 12,3 %. Spolu v roku 2016 hospodáril v poľnohospodárskej prvovýrobe 25 658 fariem. Na celkovom počte fariem v poľnohospodárskej prvovýrobe mali 64,3 % podiel farmy neregistrovaných fyzických osôb – samozásobitelia, domácnosti (právna forma neurčená), ktorých počet v porovnaní s rokom 2013 vzrástol o 7,1 % a v roku 2016 ich bolo 16 523. V štruktúre registrovaných poľnohospodárskych subjektov prvovýroby na Slovensku majú už dlhodobo dominantné zastúpenie komerčné farmy právnických osôb (PO) – obchodné spoločnosti (OS), ktorých počet sa v porovnaní s rokom 2013 zvýšil o 20,5 %. V rámci obchodných spoločností bol najvýraznejší nárast zaznamenaný u spoločností s ručením obmedzeným (21,9 %).

V priebehu troch rokov (od r. 2013 do r. 2016) celková výmera obhospodarovanej poľnohospodárskej pôdy klesla o 0,6 % a dosahovala 1 889 819,28 ha. Priemerná výmera farmy v roku 2016 dosahovala 73,7 ha, čo bolo o 7 ha menej ako v roku 2013. Na 44 % z celkovej výmery obhospodarovanej poľnohospodárskej pôdy SR hospodárili v roku 2016 obchodné spoločnosti (831 931,43 ha). Obchodné spoločnosti mali na výmere obhospodarovanej poľnohospodárskej pôdy vyšší podiel ako poľnohospodárske družstvá, ktoré hospodárili na 35,1 % z celkovej výmery (662 879,91 ha). Ostatné PO hospodárili na 21 208,35 ha poľnohospodárskej pôdy. Registrované fyzické osoby v roku 2016 hospodárili na 303 480,19 ha, čo tvorilo v porovnaní s rokom 2013 o 2 % nižšiu výmeru poľnohospodárskej pôdy. Neregistrované fyzické osoby (domácnosti, samozásobitelia) v roku 2016 hospodárili na 70 319,40 ha.

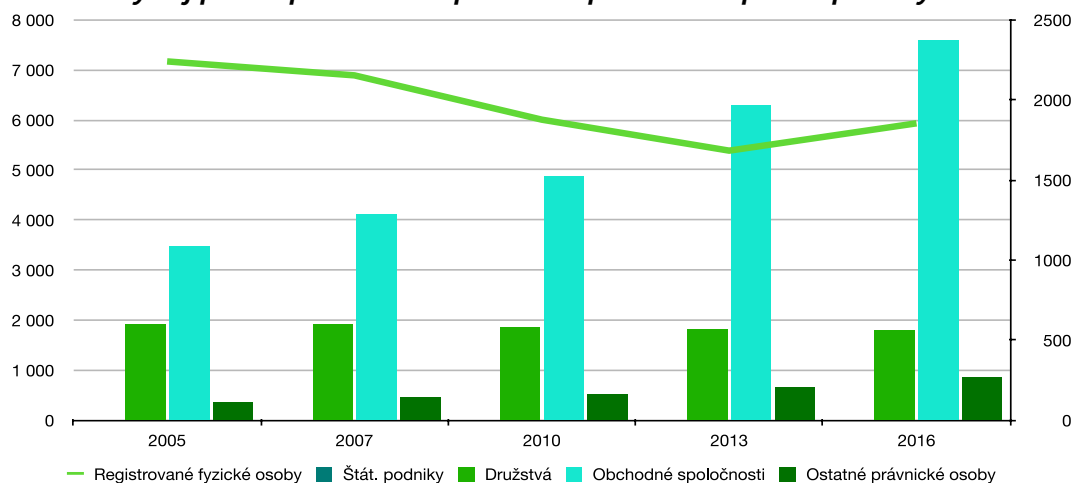
³⁵ využívaná poľnohospodárska pôda ≥ 1 ha, výmera trvalých porastov (vinohrady, ovocné sady, škôlky) $\geq 0,5$ ha, intenzívne plodiny (čerstvá zelenina, tabak, chmeľ) $\geq 0,1$ ha, zakryté plochy (zelenina, kvety) $\geq 0,1$ ha, hovädzí dobytok ≥ 1 ks, ošípané ≥ 3 ks, ovce ≥ 5 ks, kozy ≥ 5 ks, hydina spolu ≥ 100 ks

Graf 33 Podiel právnych foriem na celkovej podnikateľskej štruktúre v poľnohospodárskej prvovýrobe

Prameň: Štrukturálne zisťovanie fariem SR za rok 2016³⁶
Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Graf 34 Vývoj počtu podnikov v poľnohospodárstve podľa právnych foriem

Prameň: ŠÚ SR – Štrukturálne zisťovanie fariem 2005, 2007, 2013, 2016³⁶; Štrukturálny cenzus fariem 2010
Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Tab. 37 Počet podnikov v poľnohospodárstve a poľnohosp. službách podľa právnych foriem

Právna forma	Poľnohospodárstvo**			Poľnohospodárske služby				
	2013	2016	Index 2016/13	Priemer 2015-19	2019	2020	Index 2020/19	Index 2020/Ø2015-2019
Štát. podniky	5	4	80,0	1	1	1	100,0	100,0
Družstvá	567	558	98,4	30	31	33	106,5	108,6
Obchodné spoločnosti spolu	1 970	2 373	120,5	1 001	995	1 019	102,4	101,8

36 posledný dostupný údaj ŠÚ SR

Právna forma	Poľnohospodárstvo**			Poľnohospodárske služby				
	2013	2016	Index 2016/13	Priemer 2015 - 19	2019	2020	Index 2020/19	Index 2020/Ø2015 - 2019
z toho: verejné obchod. spoloč.	3	3	100,0	0	0	0	-	-
spol. s ručením obmedz.	1 833	2 235	121,9	990	984	1 009	102,5	101,9
akciové spoločnosti.	131	130	99,2	10	10	10	100,0	100,0
komanditné spoločnosti	3	5	166,7	1	1	1	100,0	125,0
Ostatné právnické osoby	204	265	129,9	28	25	21	84,0	76,1
Právnické osoby spolu	2 746	3 200	116,5	1 060	1 052	1 075	102,2	101,4
Registované fyzické osoby*	5 389	5 935	110,1	2 392	2 654	2 623	98,8	109,7
Celkom registrované podniky	8 135	9 135	112,3	3 452	3 706	3 698	99,8	107,1
Neregistrované fyzické osoby	15 431	16 523	107,1					

*Fyzické osoby nezapísané do Obchodného registra, ** Posledný dostupný údaj ŠÚ SR

Prameň: Poľnohospodárstvo: ŠÚ SR – Štruktúrne zisťovanie fariem 2013, 2016 – komplexné výsledky (tab.1)

Poľnohospodárske služby: ŠÚ SR, Vypracoval: VÚEPP

Počet podnikov **poľnohospodárskych služieb** sa v roku 2020 stabilizoval s miernym poklesom (0,2 %). V ostatnom hodnotenom roku podnikalo spolu v poľnohospodárskych službách 3 698 podnikov, medzi ktorými dominovali podniky registrovaných fyzických osôb (70,93 %). Medzi podnikmi právnických osôb aj registrovaných fyzických osôb dominovali v ostatnom hodnotenom roku podniky poskytujúce služby súvisiace s pestovaním plodín, ktoré tvorili 80 % z celkových poskytovaných služieb pre poľnohospodárstvo. Počet podnikov poskytujúcich služby súvisiace s pestovaním plodín zostal v roku 2020 stabilizovaný s miernym medziročným rastom (0,2 %). Počet podnikov poskytujúcich služby súvisiace s chovom zvierat medziročne klesol z 587 na 582 podnikov a o 9 podnikov menej ako v predchádzajúcom roku (6,1 %), poskytovalo v roku 2020 služby súvisiace so zberom úrody.

Počet podnikajúcich subjektov v **potravinárskom priemysle** sa v roku 2020 medziročne zvýšil o 6,9 %, pričom výraznejší nárast bol zaznamenaný u právnických osôb spolu (10,9 %). Počet registrovaných fyzických osôb v potravinárskom priemysle bol v ostatnom hodnotenom roku v porovnaní s rokom 2019 vyšší iba o 5 podnikateľských subjektov (0,3 %). Podľa výrobného zamerania v roku 2020 prevládali u právnických osôb výrobcovia ostatných potravinárskych výrobkov (31,5 %) a výrobcovia nápojov (21,9 %). Výrobcovia pečiva a múčnych výrobkov tvorili 13,8%

z celkového počtu podnikov právnických osôb v potravinárskom priemysle a 10,7 % tvorili výrobcovia krmív pre zvieratá. V roku 2020 podnikalo celkom v potravinárskom priemysle 4 517 podnikov, z toho 2 925 právnických osôb a 1 592 registrovaných fyzických osôb.

Tab. 38 *Počet podnikov v potravinárskom priemysle podľa ekonomických činností*

Ekonomická činnosť	Potravinársky priemysel		
	2019	2020	Index 2020/2019
Výroba mäsa a mäsových výrobkov	231	242	104,8
Spracovanie rýb a rybacích výrobkov (vr.konzer.)	3	4	133,3
Spracovanie a konzervovanie ovocia a zeleniny	174	194	111,5
Výroba rastlinných a živočíš.olejov a tukov	37	34	91,9
Výroba mliečnych výrobkov	49	54	110,2
Výr. mlynských výrobkov, škrobu a škrobových výr.	129	114	88,4
Výroba pečiva a múčnych výrobkov	363	404	111,3
Výroba ostatných potravinárskych výrobkov	726	922	127,0
Výroba a príprava krmív pre zvieratá	268	314	117,2
Výroba nápojov	654	642	98,2
Výroba tabakových výrobkov	4	1	25,0
Právnické osoby spolu	2 638	2 925	110,9
Registrované fyzické osoby*	1 587	1 592	100,3
Celkom registrované podniky	4 225	4 517	106,9

*Fyzické osoby nezapísané do Obchodného registra
Prameň: ŠÚ SR
Vypracoval: VÚEPP

5.2. Štruktúra poľnohospodárskej pôdy a trh s pôdou

Výmera poľnohospodárskej pôdy kontinuálne klesá, každoročne premenlivo ubudne od 1 000 do 7 500 ha poľnohospodárskej pôdy, podľa štatistickej ročenky bolo v roku 2019 v SR 2 376 712 ha, čo je medziročne menej o 2 389 ha.

Využívaná poľnohospodárska pôda mala v roku 2020 výmeru 1 910 038 ha, čo predstavuje výmeru o 0,30 % nižšiu ako v roku 2019. Klesla aj využívaná výmera ornej pôdy o 0,21 % a domácich záhrad o takmer 12 %. Výmera trvalých porastov a trvalých lúk a pasienkov naopak vzrástla o 0,20 % a 0,14 %.

Tab. 39 Výmera pôdy v SR (v ha)

Ukazovateľ	Ø 2015/2019	2019	2020	Index 2020/2019	Index 2020/Ø2015-2019
Využitá poľnohospodárska pôda	1 917 274	1 915 733	1 910 038	99,70	99,62
orná pôda	1 347 459	1 348 919	1 346 047	99,79	99,90
v tom:					
trvalé porasty ¹⁾	17 716	17 706	17 742	100,20	100,15
domáce záhradky	31 685	30 693	27 082	88,24	85,47
trvalé lúky a pasienky	520 334	518 415	519 166	100,14	99,78

Poznámka: ¹⁾ škôlky, vinohrady, vinohradnícke plochy v rekultivácii, ovocné sady, ovocné sady v rekultivácii, chmeľnice, iné trvalé plodiny

Prameň: ŠÚ SR – Súpis plôch osiatych poľnohospodárskymi plodinami, vlastné výpočty

Vypracoval: NPPC – VÚEPP

V roku 2019³⁷ bolo vo vybraných dvanástich okresoch Slovenska predaných 34 045 pozemkov o celkovej výmere 7 409 ha poľnohospodárskej pôdy.

Priemerná trhovú cenu poľnohospodárskej pôdy bola 0,90 €·m⁻², teda o viac ako 3 % vyššia ako v roku 2018. Za najvyššie priemerné ceny boli opäť predávané ovocné sady (4,42 €·m⁻²), kde cena medziročne vzrástla o 8,95 %. Orná pôda sa predávala za 1,40 €·m² a stúpila o 15,71 %. Priemerné ceny viníc (0,59 €·m⁻²) a trvalých trávnych porastov (0,40 €·m⁻²) klesli o 55,66 % a 12,40 %.

Tab. 40 Priemerná trhovú cenu poľnohospodárskej pôdy podľa druhu pozemku a okresu v roku 2019³⁸

Okres	Priemerná cena €·m ⁻²				
	Poľnohospodárska pôda	Orná pôda	Vinice	Sady	TTP
Dunajská Streda	1,34	1,46	0,30	1,31	0,81
Trnava	2,18	2,24	0,70	–	0,66
Nitra	2,93	3,04	3,71	0,70	1,05
Topoľčany	0,84	0,86	0,40	0,35	0,67
Liptovský Mikuláš	2,73	3,97	–	20,29	1,49
Žilina	5,66	5,96	–	–	5,28
Banská Bystrica	2,09	2,68	–	9,70	1,83
Rimavská Sobota	0,18	0,19	0,13	0,15	0,18
Prešov	7,20	7,25	–	0,10	6,84
Svidník	0,34	0,37	–	–	0,23
Košice a okolie	3,15	3,40	0,15	1,94	2,14
Michalovce	0,35	0,34	–	–	0,37
Spolu	0,90	1,40	0,59	4,42	0,40

Prameň: VÚGK, vlastné výpočty

Vypracoval: NPPC – VÚEPP

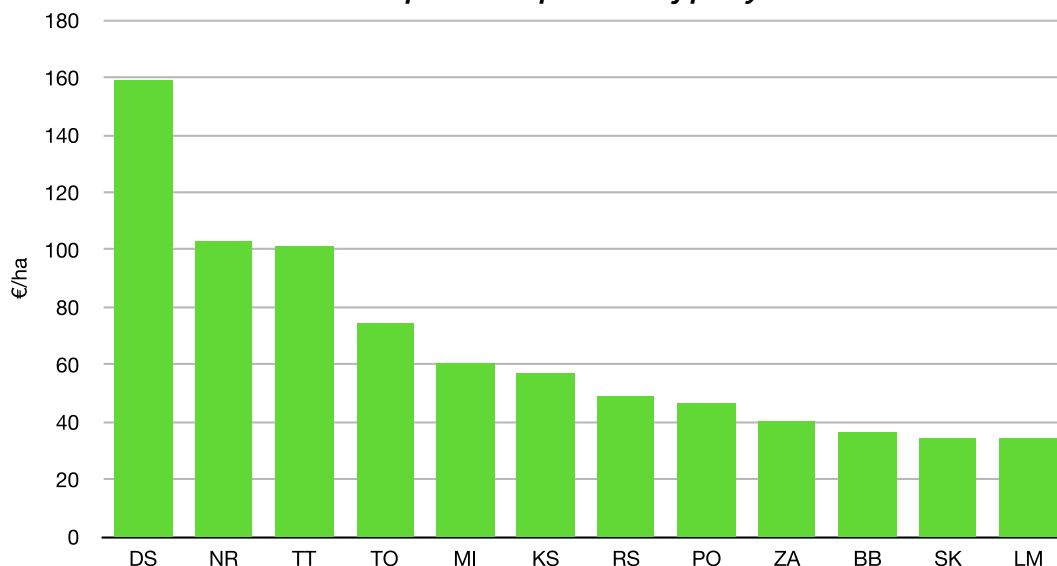
37 Posledný dostupný údaj

38 Posledný dostupný údaj

júci rok zverejňuje príslušný okresný úrad pre každé katastrálne územie z údajov, ktoré zistí z evidencie dohodnutého a zaplateného nájomného podľa § 14 ods. 3 ako priemernú výšku nájomného za užívanie poľnohospodárskej pôdy pri prevádzkovaní podniku.“

Graf 36 **Priemerná výška nájomného vo vybraných okresoch SR v roku 2019⁴¹ v € na ha poľnohospodárskej pôdy**

Prameň: dotazníkový prieskum VÚGK
Vypravoval: NPPC – VÚEPP

5.3. Usporiadanie pozemkového vlastníctva

Obnova evidencie pozemkov a právnych vzťahov k nim, úprava vlastníckych vzťahov k pôde vrátane reštitúcií, pozemkové úpravy

Štátna správa na úseku pozemkových úprav usporadúva pozemkové vlastníctvo v 1 214 katastrálnych územiach z celkového počtu 3 559 katastrálnych území. V konaniach podľa zákona SNR č. 330/1991 Zb. v znení neskorších predpisov sa riešilo 759 katastrálnych území zaradených do pôsobnosti Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR.

K 31. 12. 2020 bolo rozhodnutím správneho orgánu celkom schválených a zapísaných 3 536 registrov, čo predstavuje oproti roku 2019 posun o 1 register zapísaný do katastra nehnuteľností.

Úprava vlastníckych vzťahov k pôde

Do 31. 12. 2020 bolo vydaných 46 886 rozhodnutí v reštitučných konaniach podľa zákona č. 229/1991 Zb. v znení neskorších predpisov. Týmto sa priznalo vlastníctvo k pozemkom o výmere 210 675 ha. Výmera pozemkov, ktoré neboli vydané pre zákonné prekážky a za ktoré patrí oprávneným osobám náhrada buď vo finančnej forme, alebo v pozemkoch, ktoré sú vo vlastníctve štátu, činila 33 053 ha. Po-

41 Posledný dostupný údaj

čet vydaných rozhodnutí, ktorými sa priznalo vlastníctvo, bol oproti stavu k 31. 12. 2019 vyšší o 1 307, výmera vydaných pozemkov bola oproti koncu roka 2019 vyššia o 20 ha a výmera pozemkov nevydaných pre zákonné prekážky vyššia o 53 ha. V rámci pozemkových spoločenstiev bolo vydaných 12 461 rozhodnutí, čo bolo o 52 rozhodnutí viac ako v predošlom roku. Rozhodnutiami sa priznalo vlastníctvo k pozemkom o výmere 124 323 ha a to predstavovalo o 3 ha viac ako v roku 2019. Pre zákonné prekážky sa nevydali pozemky o výmere 17 599 ha, ktoré boli riešené formou náhrad. V porovnaní so stavom k 31. 12. 2019 to činilo o 158 ha viac.

Výsledkom reštitučných konaní podľa zákona č. 503/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov bolo vydanie 35 613 rozhodnutí k 31. 12. 2020, ktorými bolo navrátené vlastníctvo k pozemkom o výmere 14 353 ha a zároveň priznaná náhrada za pozemky o výmere 14 022 ha. Porovnanie so stavom k 31. 12. 2019 ukázalo, že bolo vydaných o 722 rozhodnutí viac, vydaná výmera bola vyššia o 2 ha a priznaná náhrada za pozemky vyššia o 85 ha. V rámci pozemkových spoločenstiev bolo vydaných 8 003 rozhodnutí, ktorými sa navrátilo vlastníctvo k pozemkom o výmere 10 066 ha. Rozhodnutí bolo oproti predchádzajúcemu roku o 320 viac a výmera vydaných pozemkov bola vyššia o 102 ha. Za pozemky o výmere 2 855 ha bol priznaný nárok na náhradu, a bolo to o 32 ha viac ako v roku 2019.

Pozemkové úpravy

V roku 2020 prišlo k zakontrahovaniu 141 nových projektov pozemkových úprav, 11 z nich je financovaných prostriedkami štátneho rozpočtu a ďalších 130 využíva finančné prostriedky z PRV SR 2014 – 2020.

Priebežný stav vykonávania pozemkových úprav ukázal, že do konca roka 2020 bolo z celkového počtu 559 projektov ukončených, rozhodnutím orgánu štátnej správy na úseku pozemkových úprav schválených a do katastra nehnuteľností zapísaných 411 projektov. Počet rozpracovaných projektov pozemkových úprav predstavoval 148 projektov. Z tohto počtu projektov pozemkových úprav sa z dôvodov riešenia ekologicky narušenej krajiny uskutočňujú pozemkové úpravy v oblasti Vysokých Tatier a Spišskej Magury v 7 katastrálnych územiach.

Ďalších 11 projektov je rozpracovaných zo štátneho rozpočtu, pričom 8 katastrálnych území na základe uznesenia vlády SR č. 601 zo dňa 4. novembra 2015 zahŕňa Tokajskú oblasť.

Z celkového počtu 442 projektov PÚ hradených z fondov EÚ bolo k 31. 12. 2020 ukončených a zapísaných 312 projektov. Tým sú ukončené všetky projekty začaté v PRV SR 2007 – 2013 a prebieha konanie o pozemkových úpravách už len v nových 130-tich projektoch pozemkových úprav kontrahovaných z PRV SR 2014 – 2020.

Prehľad o obnove evidencie pozemkov, úprave vlastníckych vzťahov a pozemkových úpravách je uvedený v tabuľke 40 v Prílohe 9.

5.4. Pracovné sily

V roku 2020 klesla zamestnanosť v Slovenskej republike⁴² medziročne v priemere o 2,0% a celkový počet pracujúcich osôb klesol na 2 531,3 tis. osôb. Miera zamestnanosti pri medziročnom poklese o 0,9 p. b. dosiahla úroveň 72,5%. Po odpočítaní osôb pracujúcich v zahraničí, zamestnanosť na Slovensku klesla o 1,7% na 2 420,8 tis. osôb. Z celkovo 19 sledovaných odvetví sa dopad krízy v podobe poklesu počtu pracujúcich prejavil až v 13 odvetviach. Popri ubytovacích a stravovacích službách, kde poklesol počet pracujúcich najviac o 12,3%, významne klesol i počet pracujúcich v pôdohospodárstve (poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybolov) o 9,2%, t. j. o 6,7 tis. osôb. **Z toho počet pracujúcich v poľnohospodárstve⁴³ klesol o 4,7 tis. osôb na 48,5 tis. osôb, t. j. o 8,8%.**

Celkový podiel pracujúcich v pôdohospodárstve na počte pracujúcich osôb v SR medziročne klesol o 0,2 p. b. na 2,6%. Podiel pracujúcich v poľnohospodárstve medziročne klesol na 1,9%, t. j. o 0,1 p. b. Podiel pracujúcich v poľnohospodárstve na pracujúcich v pôdohospodárstve sa zvýšil o 0,4 p. b. na 74,3%.

Podľa informácií pracovného portálu sa celkovo na trhu práce na Slovensku v roku 2020⁴⁴ zaznamenali dva trendy vývoja, narastajúci podiel IT pozícií a pokles pracovných pozícií nevyžadujúcich prax, čo sa prejavilo i na štruktúre a počte pracujúcich v poľnohospodárstve. Podľa VZPS, sa v roku 2020 zaznamenal najväčší úbytok pracujúcich osôb v poľnohospodárstve v pestovaní netrvácnych plodín⁴⁵ o 2,4 tis. osôb, najmä žien o 1,5 tis. osôb. **Počet pracujúcich v chove zvierat klesol o 2,1 tis. osôb, opäť najmä žien o 1,7% a v pestovaní trvácnych plodín o 1,0 tis. osôb, z toho mužov o 1,3 tis. osôb.**

Potreba počtu pracujúcich v poľnohospodárstve sa odvíja predovšetkým od potreby práce súvisiacej s rozsahom a štruktúrou pestovaných plodín a od úrovne a štruktúry živočíšnej výroby. Vývoj štruktúry rastlinnej výroby smeruje k zvyšovaniu pestovateľských plôch plodín nenáročných na ľudskú prácu. Producenti preferujú pestovanie dobre realizovateľných plodín nielen na domácom agropotravinárskom trhu, ale i v zahraničí. Ide najmä o plodiny prinášajúce skorý zisk počas hospodárskeho roka (obilniny, repka). V roku 2020 sa zaznamenal medziročne pokles výmery zemiakov o 9,6%, papriky koreninovej o 46,2%, rasce o 73,4%, špargle o 23,3%, mrkvy a karotky neskorej o 64,6%, rajčiakov spolu o 49,0%, kapusty spolu o 18,2%, tekvice o 21,3%. Klesla i výmera pestovaných kvetov o 50,4% a okrasných rastlín o 9,7%.

Pokles počtu pracujúcich v chove zvierat jednoznačne korešponduje s medziročným poklesom počtu chovaných zvierat na Slovensku.

Najväčší počet osôb zamestnávalo poľnohospodárstvo v Nitrianskom kraji 11,8

42 ŠÚ SR, Zamestnanosť vo 4. štvrťroku 2020

43 ŠÚ SR, Výberové zisťovanie pracovných síl (VZPS), 2019,2020

44 <https://www.profesia.sk/>

45 ŠÚ SR, Štatistická klasifikácia ekonomických činností (SK NACE Rev.2)

tis. osôb, t. j. 24,3 % z celkového počtu. Nasledoval Banskobystrický kraj 8,6 tis. osôb (17,7 %) a Trnavský kraj so 7,6 tis. osôb (15,7 %). Z regionálneho hľadiska sa najväčší úbytok pracujúcich zaznamenal v Žilinskom kraji o 3,4 tis. osôb, najmä v chove zvierat a v zmiešanom hospodárstve. K významnému poklesu došlo v Nitrianskom kraji a to v pestovaní trvácnych i netrvácnych plodín o 2,1 tis. osôb, čo korešponduje s poklesom výmery celkovo osiatej pôdy v kraji medziročne o 2 141,3 ha (o 0,5 %). Z plodín pestovaných v tomto kraji významne klesla pestovateľská výmera konzumnej zeleniny o 5,5 %, cukrovej repy technickej o 9,3 %, vinogradov rodiacich o 3,2 %. Výmera využívanej ornej pôdy v Žilinskom kraji klesla medziročne o 606,2 ha, pričom výmera využívanej poľnohospodárskej pôdy medziročne klesla o 0,9 % (1 415,9 ha). V Bratislavskom kraji klesol počet pracujúcich najmä v chove zvierat a v pestovaní trvácnych plodín (o 0,5 tis. osôb). V Prešovskom kraji klesol počet pracujúcich v pestovaní netrvácnych plodín, v rozmnožovaní rastlín a v zmiešanom hospodárstve (o 0,4 tis. osôb).

Pokles počtu pracujúcich zamestnancov bol evidovaný i v organizáciách s 20 a viac zamestnancami ⁴⁶, kde sa znížil počet zamestnancov v poľnohospodárstve (pestovanie plodín, chov zvierat) medziročne o 8,4 % (o 2 048 osôb) na 22 355 osôb.

V roku 2020 medziročne výraznejšie klesol v percentuálnych bodoch počet žien zamestnaných v poľnohospodárstve v porovnaní s poklesom mužov. Zamestnanosť mužov v porovnaní s rokom 2019, klesla o 3,5 tis. osôb (6,3 %), žien o 2,2 tis. osôb (16,3 %). Zároveň počet mužov dosiahol na celkovom počte pracujúcich 76,9 % a zvýšil sa tak o 2,1 p. b.

Z hľadiska pracovného statusu klesol počet pracujúcich vo všetkých kategóriách. Počet podnikateľov klesol o 33,7 % na 5,9 tis. osôb (o 3,0 tis. osôb). Z toho počet mužov-podnikateľov klesol o 19,7 % a počet žien o 64,3 % na 1,0 tis. osôb. Počet vypomáhajúcich členov domácností klesol o 70,0 % na 0,3 tis. osôb. Pokles počtu zamestnancov sa prejavil na zvýšení ich podielu na počte pracujúcich o 5,6 p. b. na 87,2 %. Podiel podnikateľov klesol o 4,5 p. b. na 12,2 % a podiel vypomáhajúcich členov domácností o 1,3 p. b. na 0,6 %.

Tab. 41 *Vývoj počtu pracujúcich v poľnohospodárstve, v tis. osôb*

Pracujúci v poľnohospodárstve	Rok				Medziročná zmena v %	
	2017	2018	2019	2020	2019/18	2020/19
Pracujúci	48,5	44,0	53,2	48,5	20,9	-8,8

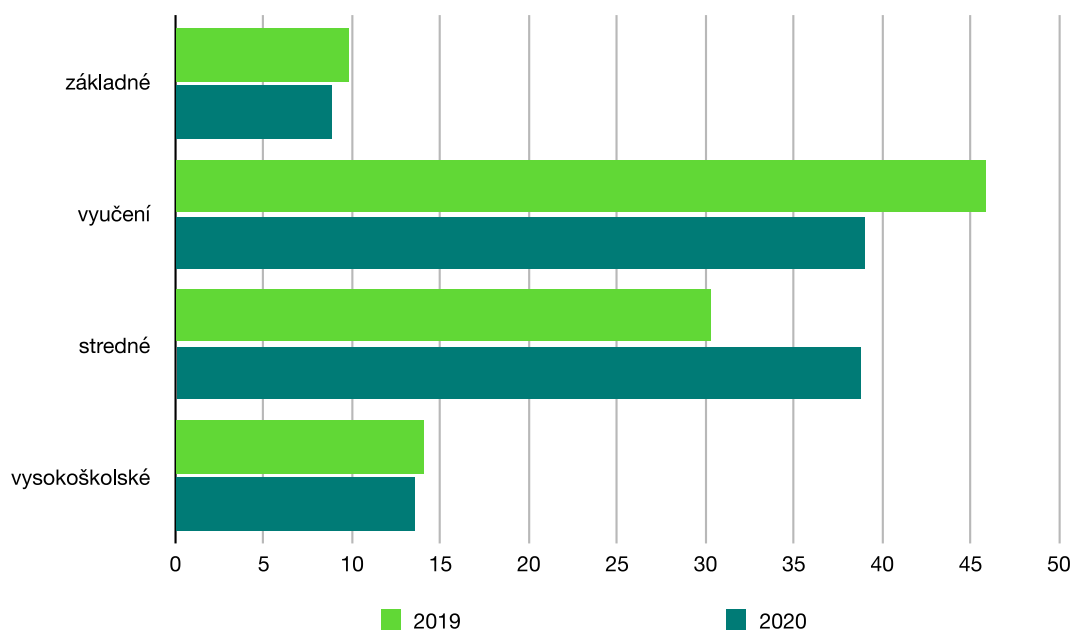
Prameň: prepočty VÚEPP podľa: ŠÚ SR, Výberové zisťovanie pracovných síl (VZPS)
Vypracoval: NPPC – VÚEPP

46 Prameň: ŠÚ SR, Zamestnanci a priemerné mesačné mzdy v SR v roku 2020, marec 2021

Poľnohospodárstvo patrí medzi odvetvia hospodárstva SR, kde dlhodobo dochádzalo k zhoršovaniu vekovej štruktúry pracujúcich. Po roku, kedy došlo k zníženiu priemerného veku pracujúcich v poľnohospodárstve na 44,7 rokov sa v roku 2020 zvýšil priemerný vek na 45,3 rokov, o 0,6 rokov. Pričom vek mužov sa zvýšil o 0,1 roka na 45,2 rokov a vek žien sa zvýšil o 2,3 rokov na 45,7 rokov. K najväčšiemu úbytku pracujúcich došlo v kategórií 30 – 34 ročných (o 2,5 tis. osôb) a v kategórií 45 – 49 ročných (o 2,3 tis. osôb). K zvýšeniu celkového priemerného veku však výrazne prispelo zvýšenie pracujúcich v najstaršej vekovej kategórií 65 + ročných s počtom 1,5 tis. osôb, čo znamená medziročné zvýšenie o 150%. Priaznivou skutočnosťou je zvýšenie počtu mladých poľnohospodárov v najmladších vekových skupinách od 15 do 24 rokov. Celkovo sa na pracujúcich spolu podieľali poľnohospodári do 40 rokov 32,7%, čo znamená pokles medziročne o 2,3 p. b. U žien zvýšenie priemerného veku spôsobil najmä prírastok pracujúcich osôb vo vekovej kategórií 55 – 59 ročných o 27,8% na 2,3 tis. osôb.

Graf 37 Štruktúra pracujúcich v poľnohospodárstve podľa vzdelania v %

Prameň: ŠÚ SR, VZPS
Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Vysoký úbytok pracujúcich osôb v poľnohospodárstve sa prejavil i na štruktúre z hľadiska dosiahnutého vzdelania⁴⁷. **Vzdelanie a klasifikácia** sú základným faktorom ľudského kapitálu, ktoré ovplyvňujú výšku mzdového ohodnotenia. Vyššia vzdelanostná úroveň zároveň predpokladá prenos inovatívnych metód a technológií do procesu výroby a tým dosahovanie vyššej prosperity poľnohospodárskych subjektov. Podiel počtu osôb s vysokoškolským vzdelaním klesol medziročne o 0,5 p. b. na 13,6%, pričom podiel mužov na celkovom počte pracujúcich mužov klesol

47 ŠÚ SR, VZPS

o 1,3 p. b. Podiel počtu vysokoškolsky vzdelaných žien na ženách spolu sa zvýšil o 0,5 p. b. na 2,0%. Podiel pracujúcich so stredoškolským vzdelaním s maturitou vrátane vyššieho odborného vzdelania sa zvýšil medziročne o 1,1 p. b. na 31,5%, pričom sa zvýšil počet mužov a počet žien s týmto vzdelaním klesol. Zvýšil sa podiel pracujúcich vyučených o 0,3 p. b. na 46,1% a so základným vzdelaním o 1,0 p. b. na 8,8%.

Priemerná mesačná mzda v poľnohospodárstve⁴⁸ sa medziročne zvýšila o 9,3% (76,0 €) a dosiahla 896 €. Ide o historicky najvyššie medziročné zvýšenie nielen pre poľnohospodárov, ale i medzi celkovo sledovanými odvetvami v roku 2020.

Vyššie tempo zvýšenia ako v predchádzajúcom porovnávanom období sa prejavilo na zvýšení podielu na mzde v hospodárstve SR o 4,0 p. b. na 79,1% (mzdová disparita). K zvýšeniu priemernej mzdy došlo i v poľnohospodárskej prvovýrobe (pestovanie plodín, chov zvierat) v organizáciách s 20 a viac zamestnancami⁴⁹ o 10,1% na 1 075 €.

Tab. 42 **Priemerná mesačná mzda, v €**

Pracujúci v poľnohospodárstve	Rok				Index	
	2017	2018	2019	2020	2019/18	2020/19
Hospodárstvo SR úhrnom	954	1 013	1 092	1 133	107,8	103,8
V tom poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	735	774	824	872	106,5	105,8
z toho poľnohospodárstvo	729	763	820	896	107,5	109,3

Prameň: ŠÚ SR, prepočty NPPC – VÚEPP

V potravinárskej výrobe⁵⁰ klesol podľa Výberového zisťovania pracovných síl počet pracujúcich medziročne o 4,9% (2,8 ti. osôb) na 53,9 tis. osôb. Počet mužov sa zvýšil o 8,4% na 29,8 tis. osôb a tým ich podiel na celkovom počte pracujúcich o 6,8 p. b. na 55,3%.

Počet žien medziročne klesol o 17,1% na 24,2 tis. osôb. Podľa štatistickej klasifikácie ekonomických činností k najväčšiemu úbytku počtu pracujúcich osôb v tomto odvetví došlo vo výrobe pečiva a múčnych výrobkov, medziročne o 2,9 tis. osôb, z toho tvorili ženy 89,7% (2,6 tis. osôb). Patrí sem výroba chleba, čerstvého a trvanlivého pečiva a koláčov, keksov, rezancov, cestovín. K ďalšiemu väčšiemu úbytku pracujúcich došlo v skupine ostatných potravinárskych výrobkov, kde patrí výroba cukru, kakaa, čokolády ako aj výroba pripravených pokrmov a jedla, spracovanie čaju a kávy. Ku zvýšeniu počtu došlo v skupine spracovania a konzervovania mäsa a mäsových produktov a v skupine spracovania a konzervovania ovocia a zeleniny.

48 ŠÚ SR, Štatistická klasifikácia ekonomických činností SK NACE Rev. 2, bez podnikateľských príjmov, upravené o štatistický odhad neevidovaných miezd.

49 Prameň: ŠÚ SR, Zamestnanci a priemerné mesačné mzdy v SR v roku 2020, marec 2021

50 ŠÚ SR, Klasifikácia ekonomických činností (SKNACE Rev. 2 – 10,11), výroba potravín a nápojov

Najviac zamestnaných osôb sa v potravinárskej výrobe evidovalo v Nitrianskom kraji 11,5 tis. osôb, t. j. 21,3 % z celkového počtu zamestnaných osôb v odvetví. Nasledoval Prešovský kraj, 9,5 tis. osôb (17,6 %), a Košický kraj kde pracovalo v potravinárskej výrobe 7,3 tis. osôb, t. j. 13,5 % z celkového počtu. V Trnavskom kraji pracovalo 7,1 tis. osôb, t. j. 13,2 %. Z regionálneho hľadiska k najväčšiemu úbytku pracujúcich došlo v Nitrianskom kraji o 17,3 % (o 2,4 tis. osôb) a v Banskobystrickom kraji o 24,7 % (o 1,9 tis. osôb). Najviac pracujúcich pribudlo v Prešovskom kraji o 48,4 % (o 3,1 tis. osôb).

Zmeny sa zaznamenali i v počte a v štruktúre pracujúcich osôb z hľadiska pracovného statusu. Medziročne klesol počet zamestnancov o 5,5 % na 50,0 tis. osôb, najmä žien o 18,1 % na 22,6 tis. osôb. Počet podnikateľov sa zvýšil o 5,2 % na 4,0 tis. osôb, pričom sa zvýšil počet mužov, ale žien klesol. Vypomáhajúci členovia domácností podnikateľov sa neevidovali. Podnikatelia tvorili z celkového počtu pracujúcich 7,4 %, čo znamená medziročné zvýšenie o 0,7 p. b.

Tab. 43 *Vývoj počtu pracujúcich v potravinárskej výrobe, v tis. osôb*

Pracujúci v potravinárskej výrobe	Rok				Index	
	2017	2018	2019	2020	2019/18	2020/19
Zamestnanci	48,6	48,1	52,9	50,0	110,0	94,5
Podnikatelia	1,8	2,5	3,8	4,0	146,2	105,3
Vypomáh. člen. dom.	0,1	0,2	–	–	–	–
Pracujúci spolu	50,5	50,8	56,7	53,9	111,6	95,1

Prameň: ŠÚ SR, VZPS
Vypracoval: NPPC – VÚEPP

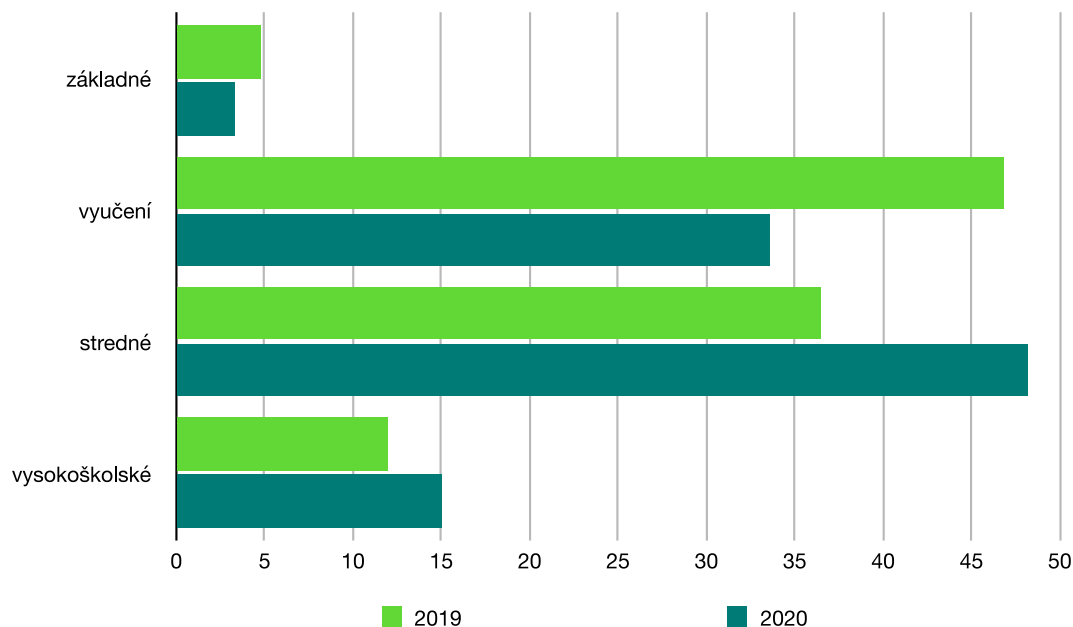
Priemerný vek pracujúcich v potravinárskej výrobe sa medziročne zvýšil vyšším tempom ako v poľnohospodárstve. Celkovo sa zvýšil o 1,6 roka a dosiahol 43,5 rokov.

Vek žien sa zvýšil o 0,4 roka na 43,1 rokov. Vek mužov sa zvýšil výraznejšie o 2,8 roka na 43,7 rokov. Rovnako ako v roku 2019, najpočetnejšou kategóriou bola veková kategória 40 – 44 ročných, ktorá tvorila z celkového počtu 16,1 % (8,7 tis. osôb) a tvorili ju najmä muži (60,9 %). Druhou skupinou s najväčším počtom pracujúcich bola skupina 45 – 49 ročných, kým v roku 2019 skupina 35 – 39 ročných. Podiel tejto skupiny tvoril 15,0 % z celkového počtu pracujúcich s počtom 8,1 tis. osôb. Opäť podiel mužov bol vyšší oproti ženám a dosiahol 66,7 % z počtu osôb v tejto vekovej skupine. Najmenšiu skupinu tvorili pracujúci vo veku 15 – 19 rokov v počte 100 osôb, t. j. 0,2 % z celkového počtu. K najväčšiemu úbytku pracujúcich došlo tak ako v roku 2019 v kategórii 35 – 39 ročných a v kategórii 20 – 24 ročných. Najviac pribudlo pracujúcich v kategórii 60 – 64 a 45 – 49 ročných.

Celkovo sa vzdelanostná úroveň vo výrobe potravín a nápojov zvýšila, čo spôsobilo zvýšenie počtu a podielu vysokoškolsky vzdelaných osôb, o 3,0 p. b.

na 15,0%. Podiel pracujúcich so stredoškolským vzdelaním sa zvýšil o 3,9 p. b. na 40,4%. Klesol podiel vyučených o 5,7 p. b. na 41,2% a so základným vzdelaním o 1,5 p. b. na 3,3%.

Graf 38 Štruktúra pracujúcich v potravinárskej výrobe podľa vzdelania, v %

Prameň: ŠÚ SR

Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Vo výrobe potravín v organizáciách s 20 a viac zamestnancami⁵¹ počet zamestnaných osôb medziročne klesol o 0,1% na 27 157 osôb. Podľa toho istého zdroja sa priemerná mesačná mzda vo výrobe potravín na 1 pracovníka medziročne zvýšila nižším tempom ako v predchádzajúcom roku o 6,7% (o 70,0 €) na 1110 €, čo znamenalo 83,3% z priemernej mzdy pracovníka v národnom hospodárstve a pokles o 11,9 p. b. Počet pracujúcich vo výrobe nápojov sa zvýšil medziročne o 1,4% na 3 668 osôb ale priemerná mesačná mzda v tomto odvetví sa zvýšila medziročne o 3,5% na 1 355 € na osobu.

Nezamestnanosť

Podľa údajov Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny (ÚPSVaR) v roku 2020 (stav k 31.12.) sa zvýšil počet uchádzačov o zamestnanie z pôdohospodárstva medziročne o 596 osôb (24,1%) na 3 066⁵². Podiel uchádzačov o zamestnanie z pôdohospodárstva z celkového počtu odvetvovo identifikovaných uchádzačov o zamestnanie klesol o 0,4 p. b. na 2,9%. Na uvedenom vývoji sa podieľalo zvýšenie počtu uchádzačov o zamestnanie spolu o 37,4% na 227 341 osôb a uchádzačov o zamestnanie, ktorí boli bezprostredne pred evidenciou bez zamestnania o 33,7% na 121 629 osôb.

51 ŠÚ SR, Zamestnanci a priemerné mesačné mzdy v SR, 2018, 2019, 2020

52 ÚPSVaR, Mesačná štatistika o počte a štruktúre uchádzačov o zamestnanie za mesiac december 2020

V evidencií úradov práce sa pôdohospodárstvo v poradí odvetví⁵³ podľa najväčšieho počtu uchádzačov o zamestnanie v roku 2020 umiestnilo opäť na ôsmom mieste, pod odvetvie odborných, vedeckých a technických činností. Za ním nasledovalo odvetvie vzdelávania a zdravotníctva a sociálnej pomoci. Najvyšší počet uchádzačov o zamestnanie bol evidovaný z odvetvia priemyselnej výroby a veľkoobchodu a maloobchodu, opravy motorových vozidiel a motocyklov.

Tab. 44 *Vývoj uchádzačov o zamestnanie (UoZ) s posl. zamestnaním v pôdohosp. (k 31. 12.)*

Ukazovateľ	2005	2010	2015	2018	2019	2020
Počet uchádzačov o zamestnanie	21 462	11 497	5 790	2 750	2 470	3 066
Podiel z celkového počtu UoZ v %	10,4	6,9	4,3	3,7	3,3	2,9

Prameň: ÚPSVaR, www.upsvr.gov.sk
Vypracoval: NPPC – VÚEPP

5.5. Produkcia biomasy a obnoviteľných zdrojov energie

Podľa posledných dostupných zdrojov z roku 2019 na Slovensku medziročne vzrástla produkcia elektrickej a tepelnej energie z vybraných druhov obnoviteľných zdrojov energie, okrem výroby elektrickej energie z bioplynu, kde bol mierny úbytok produkcie o 0,93%. Produkcia elektrickej energie bola vyššia predovšetkým z tuhého mestského odpadu a to o vyše 89%, z dreva/dreveného odpadu/ostatného tuhého odpadu výroba vzrástla iba o 5,61%. V porovnaní s predošlým rokom bolo tepelnej energie z obnoviteľných zdrojov vyrobenej viac o 12,63% z bioplynu, o 8,49% z tuhého mestského odpadu a o 3,59% z dreva/dreveného odpadu/ostatného tuhého odpadu.

Tab. 45 *Energia vyrobená z vybraných druhov obnoviteľných zdrojov⁵⁴*

OZE	2018		2019		Elektrina	Teplo
	Elektrina v GWh	Teplo v TJ	Elektrina v GWh	Teplo v TJ	Index 2019/2018	Index 2019/2018
Tuhý mestský odpad	29	106	55	115	189,66	108,49
Drevo/drevený odpad/ostatný tuhý odpad	1 070	5 093	1 130	5 276	105,61	103,59
Bioplyny	539	594	534	669	99,07	112,63
Spolu	6 112	5 994	6 887	6 294	112,68	105,01

Prameň: ŠÚ SR – Energetika
Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Na Slovensku bolo v roku 2020 pestovaných 11 plodín výlučne na energetické účely, z celkovej oševnej plochy bolo využitých 0,65%. V porovnaní s rokom 2019

⁵³ SK NACE odvetvová klasifikácia ekonomických činností

⁵⁴ Posledný dostupný údaj je za rok 2019

boli pestované výhradne na energetické účely aj raž ozimná, pohánka, cirok na zrno a sója. Počet pestovateľov klesol o 6,67 % a naopak výmera stúpla o 13,24 %, pričom najväčšiu výmeru tvorila kukurica a jej miešanky na zeleno a siláž. Tvorila až 80,54 % z výmery, kde sú plodiny pestované výlučne na energetické účely.

Tab. 46 **Plodiny pestované výlučne na energetické účely v roku 2020**

Názov plodiny	Výmera v ha	Počet fariem	Odhadovaná úroda v t
Kukurica na zrno	621,66	3	5 333,8
Raž ozimná	D	D	–
Pohánka	D	D	–
Cirok na zrno	D	D	–
Sója	D	D	–
Repka olejka ozimná	D	D	–
Kukurica a jej miešanky na zeleno a siláž	7 013,36	25	240 558,3
Jarné strukovinoobilné miešanky	D	D	–
Ostatné jednorocné krmoviny	490,14	6	7994,2
Ďatelina červená dvojkosná	D	D	–
Trávne porasty viacročné (TTP)	D	D	–

Vysvetlivky: D – dôverný údaj, pre nízky počet respondentov (menej ako 3 fariem) údaj nie je publikovateľný
 Prameň: MPRV SR, ŠÚ SR – Definitívna úroda poľnohospodárskych plodín
 Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Graf 39 **Podiel energie z obnoviteľných zdrojov⁵⁵ podľa sektorov na Slovensku (v %)**

Prameň: Eurostat
 Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Celková spotreba energie z obnoviteľných zdrojov na Slovensku stúpla o päť percent na 16,89 %, od roku 2010 bol podiel energie z obnoviteľných zdrojov zatiaľ najvyšší. Najväčší rozdiel oproti roku 2018 bol pri energii spotrebovanej na vykurovanie

55 Posledný dostupný údaj

a chladienie, v tomto sektore sa využilo 19,70 % energie z obnoviteľných zdrojov, kým v roku 2018 to bolo len 10,60 %. Ale najvyšší podiel energie z obnoviteľných zdrojov bol 21,95 % v sektore elektrickej energie a naopak najmenej obnoviteľných zdrojov sa využilo v doprave (8,31 %).

5.6. Ekologická poľnohospodárska výroba

V systéme ekologickej poľnohospodárskej výroby (ďalej len EPV) ÚKSÚP v roku 2020 registroval celkom **1037 registrovaných prevádzkovateľov**, čo predstavuje o 17,2 % viac ako v roku 2019. Spoločnosti s ručením obmedzeným tvorili viac ako polovicu prevádzkovateľov v systéme EPV (56,8 %), nasledovali SHR (28,1 %) a poľnohospodárske družstvá – PD (9,0 %), akciové spoločnosti (3,7 %) a iné (2,5 %).

Medzi registrovanými farmármi (698) mali najväčšie zastúpenie z hľadiska právnych foriem taktiež spoločnosti s ručením obmedzeným (44,4 %), nasledované SHR (39,7 %), poľnohospodárskymi družstvami (12,8 %), akciovými spoločnosťami (2,0 %) a inými formami (1,1 %).

Tab. 47 *Prevádzkovatelia a farmári podľa právnej formy, registrovaní v EPV v SR k 31.12.2020*

Právna forma	Prevádzkovatelia registrovaní v EPV v r. 2020			
	Počet registrovaných prevádzkovateľov celkom	Z toho – počet farmárov	Štruktúra podľa právnej formy v %	
			registrovaní prevádzkovatelia spolu	farmy spolu
PD	93	89	9,0	12,8
s. r. o.	589	310	56,8	44,4
a. s.	38	14	3,7	2,0
SHR	291	277	28,1	39,7
Iné (živnostníci, iné formy pod.)	26	8	2,5	1,1
Spolu SR	1 037	698	100	100

Prameň: ÚKSÚP, MPRV SR
Vypracoval: NPPC – VÚEPP

V roku 2020 predstavovala celková výmera registrovanej poľnohospodárskej pôdy v systéme EPV v SR (vrátane plôch v konverzii) 222 896 hektárov. Medziročne sa výmera p. p. zvýšila o 26 686 hektárov (t. j. 12 %). V rozdelení podľa druhu pozemku v EPV medziročne stúpila výmera trvalých trávnych porastov (ďalej len TTP) o 17 597 ha, registrovanej ornej pôdy o 9 032 ha, vinohradov o 94 ha a ovocné sady klesli o 38 ha.

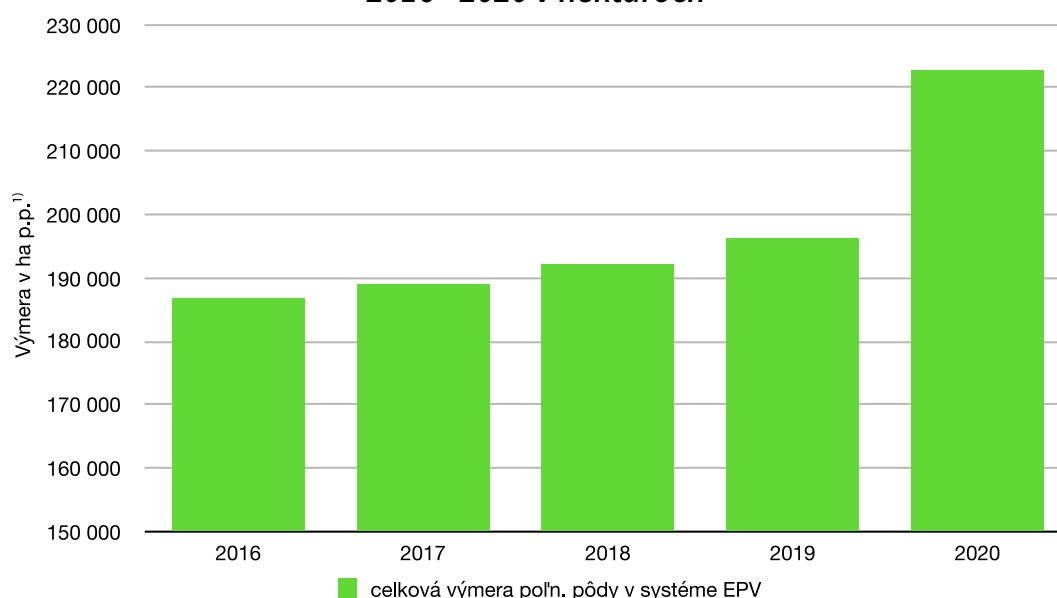
Tab. 48 **Polnohospodárska pôda registrovaná v systéme ekologickej polnohospodárskej výroby v SR (vrátane plôch v konverzii) k 31. 12. príslušného roka, v ha**

Polnohospodárska pôda podľa druhu pozemku	2019	2020	Rozdiel (ha) 2020 – 2019
Orná pôda	66 560	75 592	9 032
Trvalé trávne porasty	127 612	145 209	17 597
Ovocné sady	1 866	1 828	-38
Vinohrady	172	266	94
Polnohospodárska pôda spolu	196 210	222 896	26 686

Prameň: ÚKSÚP, MPRV SR
Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Výmera registrovanej polnohospodárskej pôdy od roku 2014 stúpa a v roku 2020 dosiahla svoje maximum v rámci posledných siedmich rokov, a to 222 896 ha.

Graf 40 **Registrovaná polnohospodárska pôda v EPV na Slovensku v rokoch 2016 – 2020 v hektároch²**

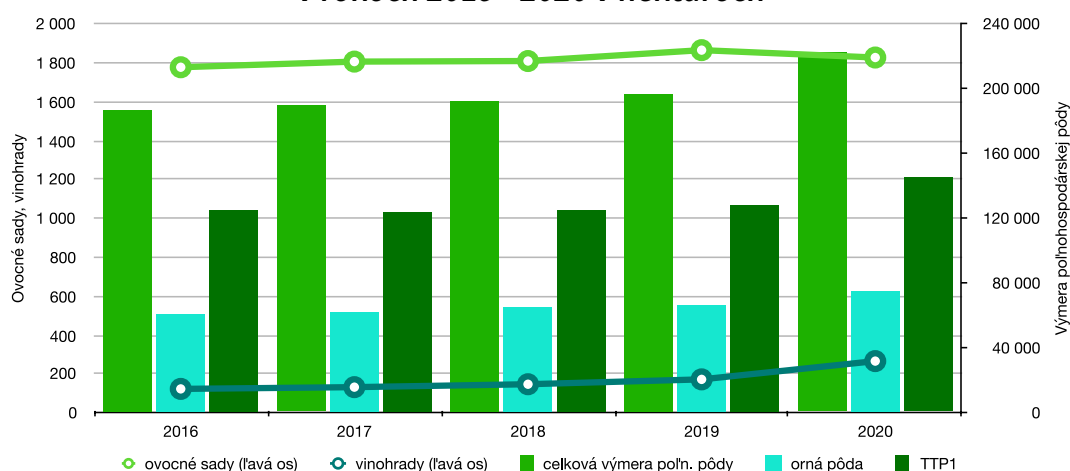
Prameň: ÚKSÚP, MPRV SR

Poznámka ¹⁾: p. p. – polnohospodárska pôda; Poznámka²⁾: Graf znázorňuje registrovanú výmeru poľn. pôdy v systéme ekologickej polnohospodárskej výroby – EPV celkom – vrátane plôch v konverzii.

Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Vývoj výmer registrovanej pôdy v EPV z hľadiska druhov pozemkov v priebehu rokov 2014–2020 mal stúpajúci charakter. Výmera ornej pôdy stúpala z hodnoty 62 279 ha na hodnotu 75 592 ha. Výmera TTP rástla od 116 528 ha do 145 209 ha a ovocných sadov od 1 448 ha do 1 828 ha. Výmera vinohradov rástla od 109 ha do 266 ha.

Graf 41 **Polnohospodárska pôda v systéme EPV podľa druhov pozemkov v SR v rokoch 2019 – 2020 v hektároch²**

Prameň: ÚKSÚP, MPRV SR, Poznámka²: Graf zobrazuje výmeru poľn. pôdy v EPV (vrátane plôch v konverzii)
 Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Stavy hospodárskych zvierat spolu v EPV v SR za rok 2020

Medzi hospodárskymi druhmi zvierat registrovanými v EPV celkom (vrátane konverzie) mali najpočetnejšie zastúpenie, podobne ako v predchádzajúcom roku, ovce (80 978 ks). Nasledoval hovädzí dobytok (64 991 ks), hydina (6 054 ks), kozy (1 619 ks), ošípané (1478 ks), včelstvá (719 ks), a kone (565 ks). V porovnaní s rokom 2019 poklesol počet včelstiev, oviec, hydiny a kôz. Počet hovädzieho dobytku a koní mierne stúpol a počet ošípaných v porovnaní s minulým rokom narástol o 100 %.

Tab. 49 **Stavy najpočetnejších hospodárskych zvierat spolu (vrátane konverzie) v EPV v SR za rok 2020, v ks**

Druh hospodárskych zvierat	2019	2020	Rozdiel 2020 – 2019
Ovce	96 955	80 978	-15 977
Hovädzí dobytok	64 244	64 991	747
Hydina	6 316	6 054	-262
Kozy	1 814	1 619	-195
Včelstvá	782	719	-63
Ošípané	732	1478	746
Kone	529	565	36
Ostatné (somáre, pony, králiky...)	31	78	47

Prameň: ÚKSÚP, Naturalis SK, s.r.o., Biokont CZ, s.r.o., Eko-kontrol SK
 Vypracoval NPPC – VÚEPP

Certifikácia v EPV v SR za rok 2020

Na výkon kontroly a certifikácie EPV boli v SR v roku 2020 oprávnené tri inšpekčné organizácie. Okrem kontroly prevádzkovateľov inšpekčné organizácie Naturalis SK, s. r. o. (SK-BIO-002), Biokont CZ, s. r. o. (SK-BIO-003), EKO-CONTROL SK s. r. o. (SK-BIO-004) vykonávajú aj certifikáciu produktov z EPV.

Podľa informácií z ÚKSÚP bolo v roku 2020 vydaných celkom 899 certifikátov, čo predstavuje medziročný nárast o 9,4 %. Dohľad certifikovaných produktov z EPV vykonali inšpekčné organizácie Naturalis SK, s. r. o. (SK-BIO-002), Biokont CZ, s. r. o. (SK-BIO-003), EKO-CONTROL SK s. r. o. (SK-BIO-004) v rámci inšpekčného orgánu pri kontrolách. Vydanie certifikátu sa realizuje na základe žiadosti ekologického prevádzkovateľa.

Podobne ako v predchádzajúcich rokoch aj v roku 2020 dominovala certifikácia organizáciou **Naturalis SK, s. r. o.**, ktorá vydala 724 certifikátov, ktorými boli certifikovaných 5268 výrobkov. Inšpekčná organizácia **Biokont CZ, s. r. o.** v roku 2020 vydala 138 certifikátov a inšpekčná organizácia **EKO-CONTROL SK s. r. o.** v roku 2020 vydala 37 certifikátov ktorými bolo certifikovaných 158 výrobkov.

Komoditná orientácia v EPV (bio + konverzia) bola v rámci hlavných kategórií v roku 2020 podobná ako v predchádzajúcich rokoch. Pri produktoch poľnohospodárstva v rastlinnej výrobe prevládali netrvácne plodiny (jednoročné kultúry), kde bol najväčší objem certifikácie zaznamenaný pri krmovinách (385 531,87 ton), obilninách (66 496,82 ton), obilná slama a plevy (1 814,84 ton) a olejnatých semenách (8 300,29 ton). Najvyšší podiel certifikovaných produktov-krmovín súvisí s vysokým podielom registrovaných TTP, pričom každý prevádzkovateľ so živočíšnou výrobou si krmivo z TTP aj certifikuje. Pri trvácných plodinách (trvalé kultúry) mali najväčšie množstvá komodity: malvicové plody a kôstkové ovocie (1 927,16 ton), ostatné stromové a kríkové ovocie a orechy (566,30 ton), korenie, aromatické, liečivé a farmaceutické plodiny (1012,9 ton) a hrozno (386,08 ton).

Tab. 50 **Najpočetnejšie certifikované produkty poľnohospodárstva v EPV podľa hlavných skupín komodít v SR za rok 2020, v tis. kg**

Certifikované produkty poľnohospodárstva	Množstvo celkom, podľa inšpekčnej a certifikačnej organizácie			
	Naturalis SK, s.r.o.	Biokont CZ, s. r. o.	EKO-Control SK s.r.o.	Spolu SR
1. Netrvácne plodiny				
a) Obilniny	5 1120,18	15 376,64	0,00	66 496,82
Obilná slama a plevy	0,00	1 814,84		1 814,84
b) Strukoviny	2 705,86	111,99	0,00	2 817,84
c) Olejnaté semená	4 246,49	3 975,80	78,00	8 300,29
d) Zelenina a melóny, korene a hľuzy	535,03	208,27	0,00	743,30

Certifikované produkty poľnohospodárstva	Množstvo celkom, podľa inšpekčnej a certifikačnej organizácie			
	Naturalis SK, s.r.o.	Biokont CZ, s. r. o.	EKO-Control SK s.r.o.	Spolu SR
e) Krmoviny	370 697,46	14 834,41	0	385 531,87
2. Trvácne plodiny				
a) Hrozno	310,29	75,79	0	386,08
b) Malvicové plody a kôstkové ovocie	1911,65	15,51	0,00	1 927,16
c) Bobuľovité plody a plody rodu vaccinium	237,73	323,00	0,00	560,72
d) Ostatné stromové a kríkové ovocie a orechy	1,22	4,35	0	5,57
e) Korenie, aromatické, liečivé a farmaceutické plodiny	926,19	86,71	0	1 012,90

Prameň: ÚKSUP, Naturalis SK, s. r. o., Biokont CZ, s. r. o., Eko-kontrol SK
Vypracoval NPPC – VUEPP

V programovacom období 2014 – 2020 je v rámci PRV SR 2014 – 2020 zachovaná podpora EPV. Pre jej dôležité ekologické a environmentálne prínosy bolo schválené samostatné Opatrenie Ekologické poľnohospodárstvo. V PRV SR 2014 – 2020, v ktorom sú podrobnejšie špecifikované podmienky podpory. Podpora na ekologické poľnohospodárstvo sa člení na tieto platby: platby na konverziu na ekologické poľnohospodárstvo, ktoré sa budú uplatňovať cez podopatrenie *Platba na prechod na postupy a metódy ekologického poľnohospodárstva* (obdobie v konverzii) a platby na udržanie ekologického poľnohospodárstva, ktoré sa budú uplatňovať prostredníctvom podopatrenia *Platba na udržiavanie postupov a metód ekologického poľnohospodárstva* (obdobie po konverzii).

6 Vplyv poľnohospodárstva na životné prostredie

6.1. Čerpanie prírodných zdrojov v poľnohospodárstve⁵⁶

V roku 2019 dosiahol odber povrchovej vody (spoplatnenej) pre poľnohospodárstvo úroveň 12 467 tisíc m³. Podľa § 78 zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) sa malé odbery do 1 250 m³ mesačne alebo do 15 000 m³ ročne nespoplatňujú (nespoplatnené odbery na zavlažovanie poľnohospodárskej pôdy sú v množstve do 50 000 m³ ročne). Detailnejšie údaje o spotrebe vody na zavlažovanie poľnohospodárskej pôdy sú uvedené v časti 4.1. Vstupy do poľnohospodárstva.

⁵⁶ Posledný dostupný údaj je za rok 2019

Tab. 51 *Vývoj spotreby povrchovej vody (spoplatnenej), v mil. m³*

Ukazovateľ	2017	2018	2019	Index 2019/18
Spotreba celkom	239,8	239,9	238,7	99,50
z toho: poľnohospodárstvo	17,2	12,2	12,5	102,46
% z celkovej spotreby	7,17	5,09	5,24	0,15 p.b.

Prameň: SVP, š. p.
Vypracoval: NPPC – VÚEPP

V roku 2019 sa odber podzemnej vody medziročne znížil o 0,03%. V rámci poľnohospodárstva sa medziročne zvýšil objem odberov podzemnej vody v rastlinnej výrobe o 2,88 %, naopak v živočíšnej výrobe sa znížil o 0,14%. V potravinárskom priemysle bol zaznamenaný nárast odberov podzemnej vody o 6,25%.

Tab. 52 *Vývoj odberov podzemnej vody podľa účelu využitia, v l.s⁻¹*

Účel využitia	2017	2018	2019	Index 2019/18
Spotreba podzemnej vody celkom	10 607,31	10 745,79	10 742,9	99,97
z toho: poľnohospodárstvo – RV	107,71	192,48	198,03	102,88
poľnohospodárstvo – ŽV	226,31	227,85	227,54	99,86
potravinársky priemysel	232,68	250,06	265,68	106,25

Prameň: SHMÚ
Vypracoval: NPPC – VÚEPP

V roku 2019 došlo v rámci pôdohospodárstva k nárastu medziročnej spotreby elektriny (28,21 %) a zemného plynu (16,73 %). U ostatných vybraných druhov palív, elektriny a tepla spotreba klesla, najvýraznejšie v prípade vykurovacieho oleja ľahkého (25,00 %), benzínu (10,50 %) uhlia (7,29 %) a nafty (6,97 %).

Tab. 53 *Spotreba vybraných druhov palív, elektriny a tepla v pôdohospodárstve*

Názov paliva	Merná jedn.	2017	2018	2019	Index 2019/18
Palivové drevo	t	13 811	7 676	7 615	99,21
Uhlie	t	1 729	1 330	1 233	92,71
Benzíny	t	1 607	1 715	1 535	89,50
Nafta	t	86 434	90 138	83 854	93,03
Vykur. olej ľahký	t	60	28	21	75,00
Zemný plyn	tis. m ³	28 162	24 973	29 152	116,73
Elektrina	MWh	273 188	243 009	311 568	128,21
Teplota	GJ	281 120	268 284	257 500	95,98

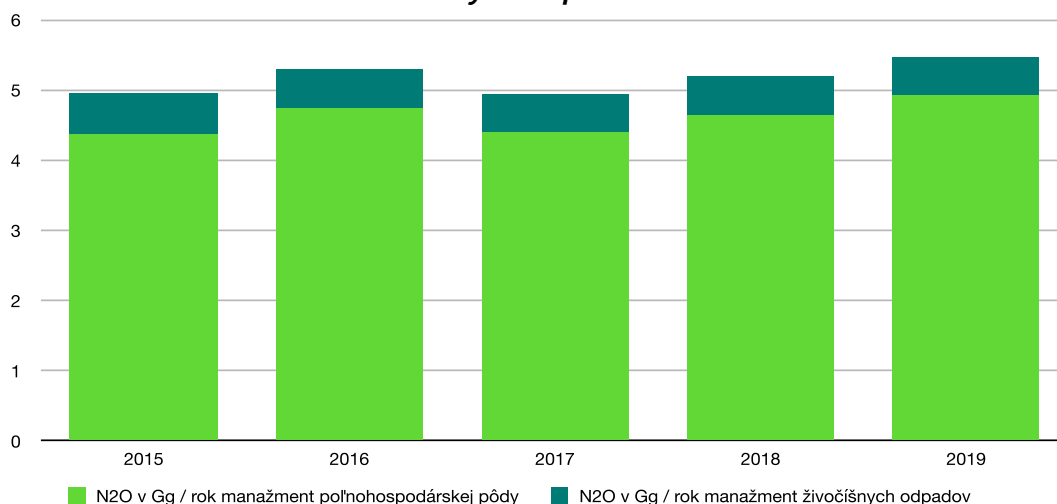
Prameň: ŠÚ SR
Vypracoval: NPPC – VÚEPP

6.2. Vplyv poľnohospodárstva na kvalitu ovzdušia a vodných zdrojov⁵⁷

Poľnohospodársky sektor sa podieľa približne 7,3% na celkovom objeme emisií skleníkových plynov vyprodukovaných v SR

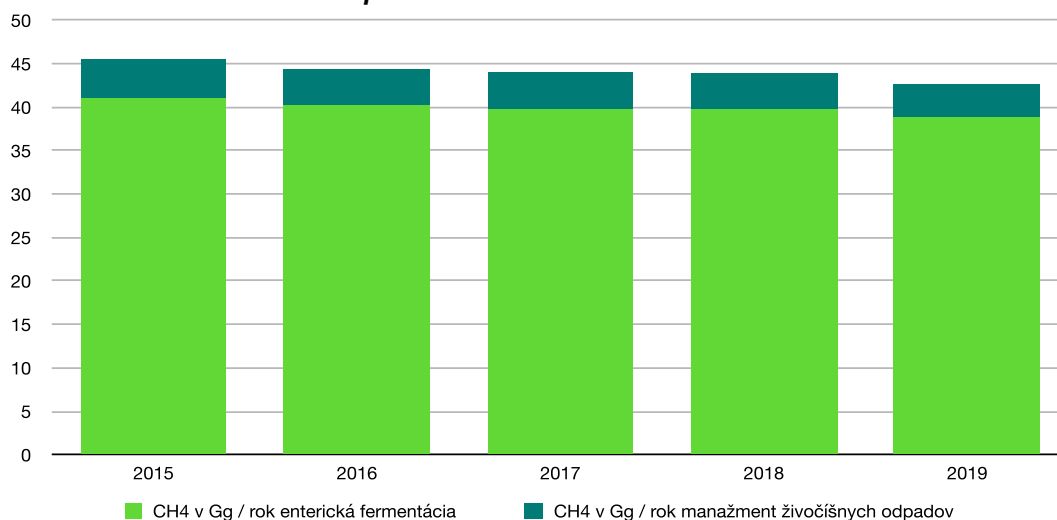
V roku 2019 sa podľa SHMÚ medziročne znížil objem vyprodukovaných skleníkových plynov z poľnohospodárstva o 1,6% na úroveň 2 774,77 Gg CO₂ ekvivalentu. Vývoj emisií skleníkových plynov z poľnohospodárstva má od roku 1990 klesajúci charakter a od roku 2005 sa mení len minimálne.

Graf 42 Vývoj emisií oxidu dusného z manažmentu poľnohospodárskych pôd a manažmentu živočíšnych odpadov v rokoch 2015 – 2019

Prameň: SHMÚ – úsek Kvalita ovzdušia
Poznámka: 1 Gg = 1 000 ton
Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Graf 43 Vývoj emisií metánu z enterickej fermentácie a manažmentu živočíšnych odpadov v rokoch 2015 – 2019

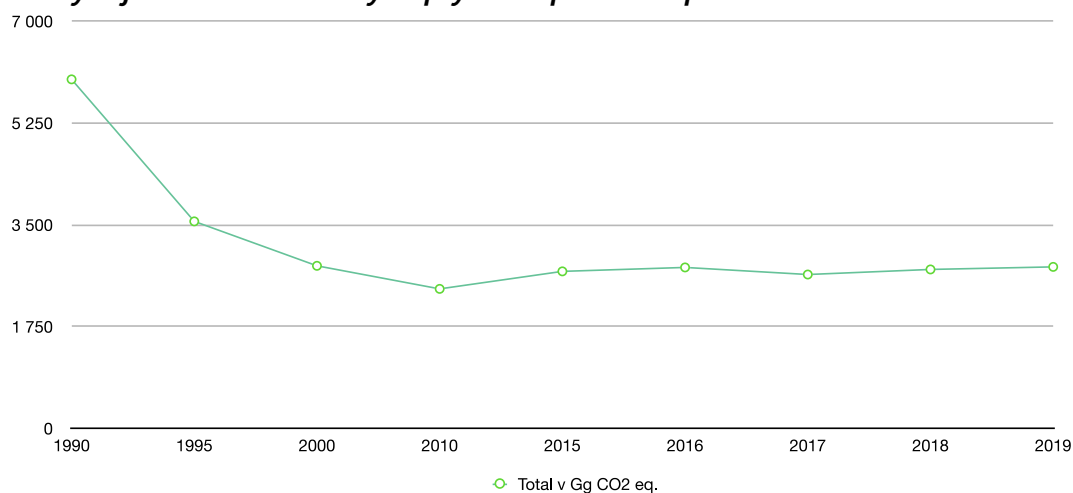
Prameň: SHMÚ – úsek Kvalita ovzdušia
Vypracoval: NPPC – VÚEPP

⁵⁷ Posledný dostupný údaj je za rok 2019

Približne 52,9% z vyprodukovaného objemu emisií tvorí oxid dusný emitovaný do ovzdušia hlavne z obhospodarovanej poľnohospodárskej pôdy a v menšom rozsahu (5,9%) ako dôsledok chovu hospodárskych zvierat (odbúravanja živočíšnych exkrementov) v SR.

34,9% emisií z vyprodukovaného objemu emisií tvorí metán (CH₄) emitovaný do ovzdušia hlavne ako priamy produkt látkovej výmeny u bylinožravcov (enterická fermentácia) a ako produkt odbúravanja živočíšnych exkrementov (3,6%).

Graf 44 Vývoj emisií skleníkových plynov z poľnohospodárstva v rokoch 1990 – 2019

Prameň: SHMÚ – úsek Kvality ovzdušia
Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Produkcia emisií amoniaku z poľnohospodárstva klesla v roku 2019 v porovnaní s predchádzajúcim rokom o 2,4%. Vývoj emisií amoniaku z poľnohospodárstva má od roku 1990 klesajúci charakter a od roku 2010 sa mení len minimálne.

Graf 45 Vývoj emisií amoniaku z poľnohospodárstva v rokoch 1990 – 2019

Prameň: SHMÚ – úsek Kvalita ovzdušia
Poznámka: 1 Gg = 1 000 ton
Vypracoval: NPPC – VÚEPP

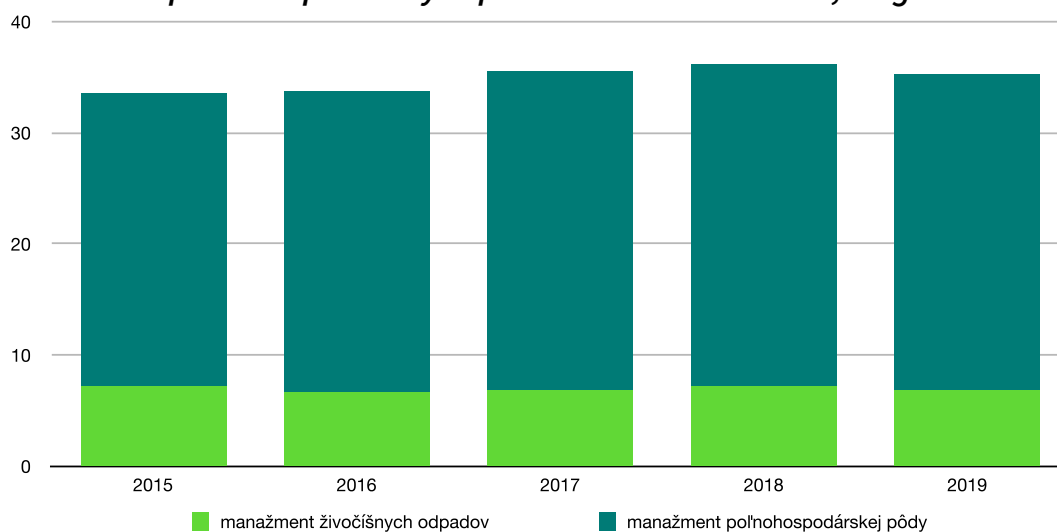
Celkové emisie amoniaku vyprodukované v rámci poľnohospodárstva zahŕňajú

objem vyprodukovaného amoniaku zo živočíšnej výroby a používania priemyselných hnojív a hnoja hospodárskych zvierat v rámci rastlinnej výroby.

Podiel amoniaku emitovaného z poľnohospodárskej pôdy z celkového objemu emisií amoniaku z poľnohospodárstva predstavoval 75,9 %. Podiel amoniaku vyprodukovaného zo živočíšnej výroby predstavoval 24,1 %. Najvyšší podiel amoniaku zo živočíšnej výroby vyprodukovali brojlery (20,1 %), ošípané (19,2 %), ostatný HD (17,1 %), dojnice (16,4 %) a nosnice (16,0 %).

Graf 46 **Vývoj emisií amoniaku z manažmentu živočíšnych odpadov a manažmentu poľnohospodárskych pôd v rokoch 2015 – 2019, v Gg**

Prameň: SHMÚ – úsek Kvalita ovzdušia
Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Amoniak emitovaný z poľnohospodárstva sa na národnom súčte NH_3 podieľa majoritným podielom – 90,05 % (medziročne pokles o 0,43 p.b.)

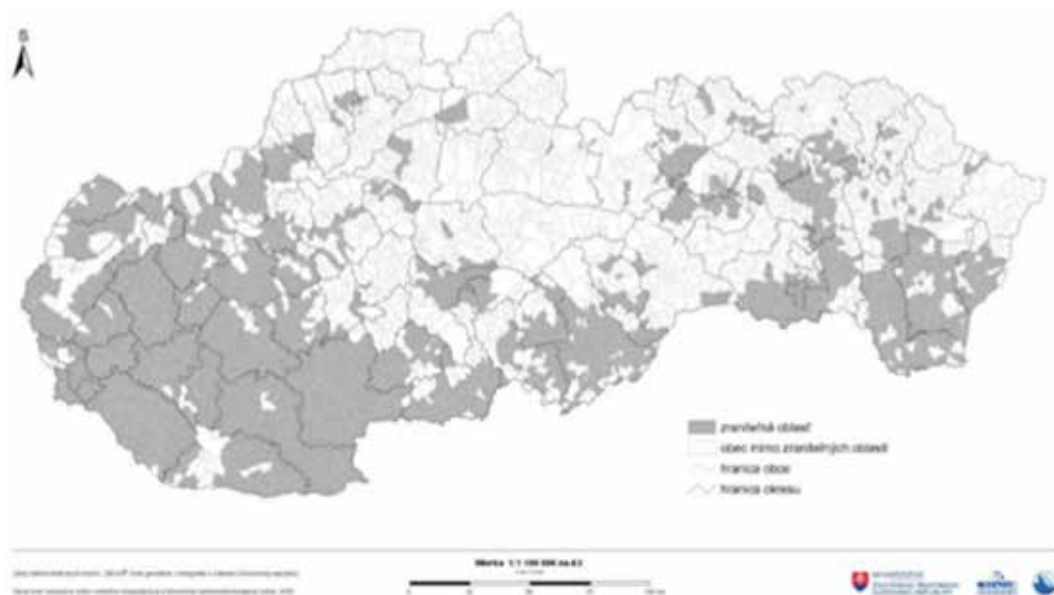
Zraniteľné oblasti

Zraniteľné oblasti sú poľnohospodársky využívané územia, z ktorých zrážkové vody odtekajú do povrchových vôd alebo vsakujú do podzemných vôd, v ktorých je koncentrácia dusičnanov vyššia ako 50 mg/l alebo sa môže v blízkej budúcnosti prekročiť. Kontamináciu podzemnej a povrchovej vody dusičnanmi a inými znečisťujúcimi látkami spôsobuje najmä intenzívne hospodárenie na pôde a chovné zariadenia.

V SR sú zraniteľné oblasti vymedzené nariadením vlády Slovenskej republiky č. 174/2017 Z. z., ktorým sa ustanovujú citlivé oblasti a zraniteľné oblasti a ktoré zrušilo predchádzajúce nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 617/2004 Z. z., v súlade so smernicou Rady 91/676/EHS z 12. decembra 1991 o ochrane vôd pred znečistením dusičnanmi z poľnohospodárskych zdrojov v platnom znení. Program hospodárenia v zraniteľných oblastiach je uvedený v zákone č. 136/2000 Z. z. o hnojivách v znení neskorších predpisov v ustanovení §10b a §10c. Ide o súhrn opatrení súvi-

Mapa 9 *Mapa zraniteľných oblastí SR v roku 2020 pripravená do novelizovaného nariadenia vlády*

Prameň: VÚVH

Plocha zraniteľných oblastí v roku 2020 sa oproti predchádzajúcemu obdobiu mierne znížila. V dôsledku poklesu výmery zraniteľných oblastí, ktoré bolo spôsobené najmä znížením počtu zraniteľných oblastí pre podzemné vody a v menšej miere aj znížením rozlohy poľnohospodárskej pôdy v SR, dochádza v rámci aktuálne vykonanej revízie k opätovnému miernemu zvýšeniu výmery zraniteľných oblastí a to najmä z dôvodu zvýšenia počtu zraniteľných oblastí pre povrchové vody. Podiel využívannej poľnohospodárskej pôdy v zraniteľných oblastiach z celkovej poľnohospodársky využívannej pôdy v SR je aj cez toto zvýšenie o 6,7% nižší ako bol pred revíziou v roku 2016.

Tab. 54 Zmena vo výmere zraniteľných oblastí pred a po vykonaných revíziách v rokoch 2016 a 2020

	Pred revíziou ZO v roku 2016	Pred revíziou ZO v roku 2020	Po revízii ZO v roku 2020
Počet katastrálnych území obcí spadajúcich do zraniteľných oblastí	1 524 (resp. 1 561)	1 344	1 395
Výmera katastrálnych území obcí spadajúcich do zraniteľných oblastí	22 328,10 km ^{2 1)}	20 938,40 km ^{2 2)}	21 565,84 km ^{2 3)}
Výmera využívanej poľnohospodárskej pôdy v zraniteľných oblastiach	13 684,65 km ^{2 4)}	11 891,47 km ^{2 5)}	12 336,18 km ^{2 6)}
Podiel využívanej poľnohospodárskej pôdy v zraniteľných oblastiach z celkovej poľnohospodárskej využívanej pôdy v SR	70,6 %	61,6 %	63,9 %

Prameň: VÚVH – ¹⁾ Správa o stave implementácie smernice Rady 91/676/EHS v SR, 2012, ÚGKK 2008, ²⁾ Správa o stave implementácie smernice Rady 91/676/EHS v SR, 2020, ÚGKK 2020, ³⁾ ÚGKK, 2020 – výmera deklarovaná, ⁴⁾ GIS vrstva LPIS, VÚPOP 2008, ⁵⁾ Správa o stave implementácie smernice Rady 91/676/EHS v SR, 2020, LPIS 2020, ⁶⁾ GIS vrstva LPIS, VÚPOP 2020.

Vypracoval: NPPC – VÚEPP

6.3. Finančné ukazovatele súvisiace s ochranou životného prostredia⁵⁸

Bežné náklady na ochranu životného prostredia (ďalej ŽP) v roku 2019 medziročne klesli o 0,10 %, pod vplyvom medziročného poklesu vnútropodnikových nákladov o 31,57 % a medziročného nárastu nákladov na ochranu ŽP hradených iným subjektom o 5,24 %.

Investičné náklady poľnohospodárskych podnikov v podobe obstarania dlhodobého majetku na ochranu ŽP a výnosy z ochrany ŽP neboli za rok 2019 k dispozícii.

Tab. 55 Finančné ukazovatele poľnohospodárskych podnikov v oblasti ochrany ŽP, v tis. EUR

Ukazovateľ	2017	2018	2019	Index 2019/18
Investície na ochranu ŽP	D	D	D	–
Bežné náklady na ochranu ŽP, spolu	2 029,62	2 674,95	2 672,19	99,90
z toho: vnútropodnikové náklady	365,06	388,24	265,67	68,43
náklady na ochranu ŽP hradené iným subjektom	1 664,56	2 286,71	2 406,53	105,24
Výnosy z ochrany ŽP, spolu	116,63	D	D	–

Prameň: ŠÚ SR

Vypracoval: NPPC – VÚEPP

⁵⁸ Posledný dostupný údaj je za rok 2019.